

FÜZESGYARMAT VÁROS ÖNKORMÁNYZATA TÁMOP 3. 1. 4-08/2-2008-0143

**„LURKÓFALVA” ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAM
FÜZESGYARMAT**

2013

OM azonosító: 201933

ÖNÁLLÓAN MŰKÖDŐ KÖLTSÉGVETÉSI SZERV...

FÜZESGYARMAT VÁROS ÖNKORMÁNYZATA TÁMOP 3. 1. 4-08/2-2008-0143

„LURKÓFALVA” ÓVODA

Nevelési Programja

OM azonosító: 201933

FÜZESGYARMAT

2013.

TARTALOMJEGYZÉK

1.HELYZETKÉP	5-8
2.LURKÓFALVA	9-10
2.1.Gyermekkép	10-11
2.2.Óvodakép	11-12
2.3.Óvodapedagógus kép az óvodában dolgozó egyéb alkalmazottak	12-14
2.4..Cél	14-15
2.5. Fő feladatok	15
2.5.1. Az egészséges életmód alakítása	16-29
2.5.2.Az érzelmi, az erkölcsi és közösségi nevelés	29-34
2.5.3.Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés	34-41
2.6. Pedagógiai eljárásrendek	41-43
3.ÓVODAI ÉLET SZERVEZÉSE	43
3.1. Nyitva tartás	43
3.2. Az óvoda struktúrája – vezetés	44
3.3.Nevelőtestületünk	44-47
3.4.Tárgyi feltételeik	47
3.5.Időkeret, hetirend, gyermekcsoportok kialakítása	48
3.5.1.Időkeret	48-49
3.5.2.Hetirend	50
3.5.3.Gyermekcsoportok kialakítása	51
4.ÓVODAI NEVELÉSÜNKBEN A TEVÉKENYSÉGEK FORMÁI	52
4.1.Játék	52-60
4.2.Tevékenységekben megvalósuló tanulás	61-64
4.2.1.A külső világ tevékeny megismerése	65
4.2.1.1. A külső világ tevékeny megismerése Környezet és természet	65-76
4.2.1.2. A külső világ tevékeny megismerése mennyiségi és formai összefüggések	76-80
4.2.1.3. Ünnepeink	81-83
4.2.2. Verselés, mesélés	83-90
4.2.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	91-98
4.2.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	98-104
4.2.5.Mozgás	104-114
4.2.6.Bibliai történetek, áhitatok, egyházi énekek	115-116
4.3.Munka jellegű tevékenységek	117-120

FÜZESGYARMAT VÁROS ÖNKORMÁNYZATA TÁMOP 3. 1. 4-08/2-2008-0143

5.TÁRSADALMI ESÉLYEGYENLŐSÉG BIZTOSÍTÁSA	121
5.1.A Gyermekek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai feladataink tevékenységünk	121-123
5.2.Óvodai integrációs program	123-128
5.3.Sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelése, inklúzió	128-135
5.4. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyerekek	136-137
5.5. Tehetséggondozás az óvodában	137-139
6.SPECIALITÁSAINK	139-141
7.ÓVODÁNK KAPCSOLATAI	142
7.1.Az óvoda és a család (szülő, gondviselő) kapcsolata	142-144
7.2.Az óvoda és a Kossuth Lajos Általános Iskola kapcsolata	144
7.2.1. Megyei Pedagógiai Szakszolgálat kapcsolata	144
7.3.Az óvoda és a fenntartó kapcsolata	145
7.4.Az óvoda és a bölcsöde kapcsolata	145
7.5.Az óvoda és az egészségügyi intézmények kapcsolata	146
7.6.Az óvoda és a közművelődési intézmények kapcsolata	146
7.7.Az óvoda és a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények kapcsolata.	147
7.8.Az óvoda és az egyházak kapcsolata	147
7.9.Az óvoda és a városékeztetés kapcsolata	147-148
7.10. Az óvoda egyéb kapcsolatai	148
8.MÉRÉS ÉRTÉKELÉS, ELLENŐRZÉS, BEVÁLÁS VIZSGÁLAT	149
8.1.Az értékelés folyamata a gyermekek fejlődésére vonatkozóan.	149-151
8.2.Az értékelés második folyamata a „LURKÓFALVA” nevelési programra vonatkozik. Beválás vizsgálat.	151-153
9..ZÁRADÉK	154
9.1.SZÜLŐI MUNKAKÖZÖSSÉG VÉLEMÉNYE	154
9.2. NEVELŐTESTÜLET HATÁROZATA	155
9.3. Az óvodavezetője a jelen Pedagógiai programot	156
10.FELHASZNÁLT IRODALOM, BIBLIOGRÁFIA	157-160

TÖRVÉNYI HÁTTÉR

- Alapító okirat
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló törvény módosításáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012.(VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 138/1992.(X.8.) Kormányrendelet a közalkalmazottakról szóló tv. végrehajtásáról a közoktatási intézményekben
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról
- 255/2009.(XI.20) Kormány Rendelet Óvodai Nevelés Országos Alapprogram

1.

HELYZETKÉP

Füzesgyarmat, Békés megye észak-keleti részén, a dél-alföldi régióban helyezkedik el, és a Sárrét vidékéhez tartozik. Településünk 2000 óta városi rangot visel.

Térségünk életében évtizedeken keresztül meghatározó volt a jól működő mezőgazdaság. Biztos megélhetést és jövő képet nyújtott a lakosság többsége számára. Mellette az ipar kevésbé fejlődött (KUKA ROBOTICS HUNGARIA, MOL).

A termelőszövetkezet megszűnésével azonban a településen élők jelentős része elveszítette a munkahelyét. Ezek az emberek viszonylag alacsony iskolai végzettséggel rendelkeztek- rendelkeznek, ami sajnos a következő nemzedéknél is problémát jelent.

Városunkra jellemző a képzettebb munkaerő elvándorlása. A jobb megélhetés reményében fiatalok és családok költöznek el.

Településünk arculatát két meghatározó réteg adja:

- a viszonylag szűk értelmiségi réteg, kevés fiatallal, késői gyermekvállalással (egészségügy, közoktatás, önkormányzat, KUKA ROBOTICS).

- a szélesebb, kevésbé iskolázott nehéz anyagi körülmények között élő réteg.

Mindezek következménye a csökkenő gyermeklétszám, valamint a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek magas aránya.

E helyzetképből adódóan KÜLDETÉSNYILATKOZATUNKAT így határoztuk meg:

1. Gyermekközpontú, szeretetteljes, szociálisan biztonságot adó intézmény legyünk.
2. A pedagógiai programunk célkitűzéseit minden gyermek számára elérhetővé szeretnénk tenni, egyéni képességeiket figyelembe véve.
3. Különös figyelmet fordítunk a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni képességeihez mért fejlesztésére.
4. Kiemelt figyelmet fordítunk a tehetséges gyermekek kibontakozásának lehetőségeire (sport, művészet).
5. A partnereink számára nyitott, magas szakmai színvonalú intézményt szeretnénk működtetni.
6. Az intézmény valamennyi dolgozója munkájában maximális teljesítményt nyújtson a pedagógiai programunkban megfogalmazott célok megvalósítása érdekében.

Intézményünk céljainak meghatározásánál építünk mindenkori partnereink elégedettségére, véleményére. A minőségirányítási programunkban meghatározott partneri kör az elégedettség mérések során általánosan jóra értékelte az óvoda pedagógiai munkáját, kapcsolatait, melyet a továbbiakban is szeretnénk megtartani és javítani.

Nevelőtestületünk ezért úgy határozott, hogy minőségirányítási munkánkat továbbra is az I. Partnerközpontú működési modell alapján szeretnénk folytatni melyet 2011.-ben új szabályzókkal bővítettünk és az intézményi teljesítményértékeléssel egészítettünk ki.

A „LURKÓFALVA” ÓVODA ÖNÁLLÓAN MŰKÖDŐ KÖLTSÉGVETÉSI SZERV, MELYNEK PÉNZÜGYI-GAZDASÁGI FELADATAIT FÜZESGYARMAT VÁROS ÖNKORMÁNYZAT POLGÁRMESTERI HIVATAL LÁTJA EL.

Az óvoda szakmailag különálló egységet képez. Az óvodai egységben integráltan folyik az SNI- s gyermekek nevelése.

Az óvoda működési területe: Füzesgyarmat

Az óvoda hivatalos elnevezése:

„LURKÓFALVA” ÓVODA FÜZESGYARMAT

Az óvoda pontos címe, telefonszáma:

„Lurkófalva” Óvoda Füzesgyarmat

5525 Füzesgyarmat

Széchenyi u.8.

☎ és fax.: 06 (66) 491-786

Email cím: lurkofalva@gmail.com

Az intézmény fenntartója, címe, telefonszáma:

Füzesgyarmat Önkormányzat

Szabadság tér 1.

Irányítószám: 5525

Tel. 06 (66) 491-058

Az óvodai csoportok száma: 8

A Széchenyi utcai óvoda:

Az óvoda életében fordulópontot jelentett, hogy 2008-ban Füzesgyarmat Város Önkormányzata **DAOP-** pályázatot nyújtott be az óvoda felújítására, bővítésére. Eredményeként 2009 őszén az Európai Unió támogatásával megindulhatott az óvoda átalakítása.

A 2010/2011-es nevelési évtől felújított, bővített, **8 csoportot befogadó új intézmény működik, mely** korszerű feltételeket biztosít a jövőben, segítve ezzel a gyerekek és az alkalmazottak kiegyensúlyozott mentálhigiénéjét, komfortérzetét.

A keresztyén szellemiségű fakultatív hitéletre nevelés már hat éve folyik óvodánkban. A 2010-11-es nevelési évtől kezdődően- szülői kezdeményezésre, - egy óvodai csoportban ökumenikus- keresztyén szellemiségű nevelés indulhat.

A csoportszobák alapterülete 47m². A kiszolgáló helyiségek (öltöző, tálaló, konyha, stb.) méretei és felszereltsége korszerű. A csoportszobák és az épület megvilágítása

(természetes és mesterséges) megfelel az előírásoknak. A gyermekbútorok megfelelően szolgálják a családi, otthonos környezetet. Az udvar mérete és tagolása elegendő teret biztosít a gyermekek szabadban történő játékához (180-200 gyermeknek). Felszereltsége újszerű törekvéseinket tükrözi. Célunk ezek további bővítése, korszerűsítése, melyet elsősorban pályázaton nyert összegekből, támogatásokból szeretnénk megoldani.

A jelenlegi engedélyezett gyermeklétszám 200 fő.

Füzesgyarmat Önkormányzata a DAOP 4.2.1. pályázat keretében sikeresen nyert a Széchenyi utcai óvoda felújítására 2009-ben. A pályázat keretében megvalósul a „LURKÓFALVA” óvodai nevelési program továbbfejlesztése a kibővített, korszerűsített óvodában. Az önkormányzat a TÁMOP 3.1.4. pályázatot is sikeresen megnyerte, melynek célja a kompetencia alapú oktatás-nevelés kialakítása, egy csoportban teljes mértékben a többi csoportban részlegesen kerül bevezetésre Füzesgyarmaton.

Az óvoda a családok életében jelentős szerepet tölt be. A családi nevelés mellett a gyermek fejlődését, fejlesztését az óvodai nevelés egészíti ki.

A szülők az óvodai nevelést – fejlesztést igénylik és jónak tartják, szükségesnek ítélik meg az iskolai közösségbe történő beilleszkedés elősegítését.

Az óvoda alapfunkcióját értékesnek és fontosnak vélik:

☞ Óvó-védő

☞ Szociális

☞ Nevelő-személyiségfejlesztő

Az óvodai nevelés során fontosnak ítélik az egészséges életmódra nevelést, a mozgás és edzési lehetőségek biztosítását, szűkebb és tágabb környezetükkel való ismerkedést. Az általános iskola alsó osztályaiban (1-2. osztály) tanító pedagógusok az óvodában folyó nevelőmunkát értékesnek és szükségesnek tartják.. A fenntartó, a helyi Önkormányzat hosszútávon biztosítani szeretné az óvodai nevelés fenntartását. Kiemelt jelentőséget tulajdonítanak annak, hogy a gyermekek intézményes nevelése szociális biztonságérzetet nyújtson a családoknak. Az óvoda segítheti a családok szociális és kulturális helyzetéből adódó hátrányok leküzdését.

2.

LURKÓFALVA

Nevelési programunk a „LURKÓFALVA” nevet megőrizte.

A gyermekek számára

„LURKÓFALVA” teheti szebbé, jobbá az óvodai életet. Óvodánk biztosítja a gyermek számára a neki megfelelő gondoskodást, nevelést. A gyermek nyitott, rugalmas rendszerben fejlődhet egyéni sajátosságainak megfelelően.

SZABAD JÁTÉKKAL: vidám, derűs, otthonos légkörben nevelkedhetnek, tölthetik el az óvodai nevelés során biztosított időt. Ez elősegítheti, hogy a hozzánk járó egyes gyermekek egyéni sajátosságainak, érésének figyelembevételével elérjék az iskola-kezdéshez szükséges fejlettségi szintet.

„LURKÓFALVA” biztosítja a gyermek számára, hogy a játékon keresztül megtapasztalja az őt körülvevő világ sokszínűségét. Ennek következtében fejlődik személyisége. Sikerélményekhez juthat, tanul, készség és képességszintje fejlődik. Megteremtjük annak a lehetőségét a közösségi nevelés érdekében, hogy a gyermek a nap folyamán a csoporttal együttműködjön, de ha igényei úgy kívánják meg, akkor egyedül is tevékenykedhessen. A nálunk nevelkedő gyermekeknek, az óvodapedagógus, az óvodában dolgozó felnőtt, társa-támasza.

Óvodánkban olyan körülményeket szeretnénk teremteni a gyermekek számára, amely az otthonról hozott különbözőségeket tiszteletben tartja. A szociokulturálisan hátrányos helyzetű, nemzetiségi-etnikai, vallási, világnézeti különbözőség, vagy más gyermekek (enyhén sérült, más országból érkezők) felzárkóztatása, a tehetségek ápolása mind célunk.

Kiemelten kezeljük az egyenlő hozzáférés biztosítását minden gyermek számára!

A szülők, és a fenntartó igényeinek figyelembevételével szeretnénk fejleszteni és kialakítani arculatunkat, szem előtt tartva sajátosságainkat, lehetőségeinket.

Általános alapelv az óvodában dolgozók részéről:

- **A gyermeki személyiséget tisztelet, szeretet, bizalom övezze. A felnőtt a gyermek társa-támasza, segítője.**

- **Minden óvodánkban dolgozó felnőtt munkája segítse elő a gyermekek személyiségfejlődését, az egyéni képességek kibontakozását, a kulcs kompetenciák fejlődését. Ami jelenti az:**
  - értelmi képességek
  - szociális képességek
  - kommunikációs (verbális, nonverbális) képességek
  - testi képességek fejlesztését.

- **Követelmény a pontos munka. Alapja a rendszeresség, a tervszerű, átgondolt, egymásra épülő tervezés.**
- **Óvodáinknak mentesnek kell lennie minden olyan személytől, aki a gyermeki személyiség kibontakozását károsan befolyásolja.**
- **Munkánkat egymással szemben is tisztelet, megbecsülés, a különbözőség elfogadása jellemezze.**

2.1. Gyermekkép

Az óvodánkban nevelkedő gyermekek egyedi személyiségek, egyedi szociális lények egyszerre. Az a tény vezérel bennünket, hogy az emberi személyiség egyedi, mással nem helyettesíthető.

A gyermek (az ember) fejlődő személyiség. Fejlődését genetikai adottságok, a folyamatos érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Óvodánk befogadó, gyermekközpontú. Kötelességünk a gyermeket megillető jogok, és alapvető szabadságok jogok tiszteletben tartása. Minden gyermek számára (egyéni sajátosságainak figyelembevételével) a megfelelő személyiségfejlesztésre törekszünk.

Egyformán biztosítjuk számukra a magas színvonalú és szeretetteljes nevelést és törekszünk a meglévő hátrányok csökkentésére. Az óvodában dolgozó egyetlen munkatárs számára sem engedhető meg, a gyermekekkel szembeni előítélet, hátrányos megkülönböztetés kinyilvánítása. A gyermekek számára programunk megvalósulása során önfeledt, boldog tevékenykedést biztosítunk. **JÁTSZHATNAK!**- szabadon, boldogan, szükségleteik szerint.

A vers, mese, ének, a zene, énekes játék, a rajzolás, mintázás, kézimunka, a mozgás, a külső világ tevékeny megismerésével varázslatos módon szerezhetnek tapasztalatokat-tudást, játszva tanulhatnak a nap minden percében.

A naponta őket érő élményeken keresztül tapasztalatot szerezhetnek önmagukról, barátaikról, a velük foglalkozó, az őket körülvevő felnőttekről, a közösségről, melyben élnek.

Így válhatnak boldog, kiegyensúlyozott gyermekké, aki képes lesz az iskolai közösségbe történő beilleszkedésre. Az óvodás kor végére alkalmasak lesznek az iskolai életmód megkezdésére.

Az ökumenikus-keresztyén szellemiségű csoport gyermekképéhez hozzátartozik, hogy a gyermek Isten ajándéka. A gyermekkor Isten rendelése, ezért azt sem visszafogni, sem felgyorsítani nem szabad. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik. Olyan óvodás gyermekeket szeretnénk nevelni, akik stabil értelmi, érzelmi, lelki értékeket elsajátítva alkalmasak az iskolai beilleszkedésre, akik megismerkednek a keresztyén értékek és életmód alapjaival.

2. 2. Óvodakép

Óvodánk a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője. Óvodánk biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit (a gyermek egyéni sajátosságainak figyelembevételével). Fontosnak ítéljük meg és megőrizzük az óvodai nevelés funkcióit: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő. Óvodánk közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a hozzánk járó gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását. A gyermek egyéni sajátosságainak figyelembevételével elősegítjük sokoldalú harmonikus fejlődését, személyiségének kibontakoztatását. Óvodánkban

a gyermeket, mint egyedi személyiséget tisztelet, szeretet, elfogadás, megbecsülés és bizalom övezi.

A szabad játékon keresztül a „LURKÓFALVA” nevelési program lehetővé teszi és segíti a hozzánk járó gyermek személyiségfejlődését, az egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását. Az óvodánkban alkalmazott pedagógiai eljárások minden esetben alkalmazkodnak a gyermek személyiségéhez.

Minden eszközzel gondoskodunk a gyermeki szükséglet kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes, családias óvodai légkőről, annak megteremtéséről.

Gondoskodunk a kulcskompetenciák megalapozásáról: - értelmi, szociális, kommunikációs (verbális, nonverbális), testi képességek a gyermek egyéni sajátosságaihoz igazodó alakításáról. Az anyanyelvi nevelés áthatja az egész óvodai nevelésünket. A „LURKÓFALVA” nevelési program megteremti a közösségben végezhető sokszínű tevékenységet, kiemelt tekintettel, a mással nem helyettesíthető „szabad” játékot. A tevékenységeken keresztül valósul meg az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítése. A gyermek egészséges fejlődéséhez biztosítjuk a személyi és tárgyi feltételeket.

Az ökumenikus-keresztyén szellemiségű csoportban a „LURKÓFALVA” nevelési programmal párhuzamosan a gyermek megismerkedik Bibliai történetekkel, keresztyén értékekkel és hagyományokkal, amelyek segítik a gyermek hitre jutását.

Nevelési programunkban megjelenik a multikulturális és interkulturális ismeretszerzés, a komplexitás és a műveltségtartalmak sokszínű lehetőségén keresztül. A migráns gyermekek óvodai nevelése során biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, segítjük óvodai integrációjukat.

2. 3. Óvodapedagógus kép, az óvodában dolgozó egyéb alkalmazottak- dajka, takarító...

Az óvodai élet szervezésében a nevelés és a gondozás kiemelt jelentőségű feladat.

Óvodánkban az alkalmazás feltétele a munkakör betöltéséhez szükséges alapvető végzettség megléte.

Az **óvodapedagógus** szereti a gyermeket, elfogadja, megbecsüli, bizalommal veszi körül. A család mellett partnerként vesz részt a nevelés folyamatában. Magatartása empatikus, együtt érző, oda-, és ráfigyelő. Tiszteletben tartja a gyermek és a szülők, valamint kollégái jogait.

Nevelési programunk alapján, a gyermeknevelés során megválasztja módszereit, eszközeit. Alkalmazza a legújabb pedagógiai módszereket. A gyermek egyéni fejlődésének megfelelően alkalmazza a differenciált, egyéni fejlesztést, a gyermek fejlődését nyomon követi. A nevelési programunkban megfogalmazott és leírt módon a szülőt tájékoztatja a gyermek fejlődéséről.

Módszereit változatosan alkalmazza a kiemelt figyelmet igénylő gyermek esetén is.

Hangsúlyt fektet a kulcskompetenciák fejlesztésére, annak megalapozására: értelmi, szociális, kommunikációs (verbális, nonverbális), testi képességek. Gondoskodik a gyermek testi épségének megóvásáról, közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában.

A gyermek fejlődését szolgáló módszereket, értékeket, normákat közvetíti a szülők, kollégák felé.

Gondot fordít a közösségi együttélés szabályainak elsajátítására, megalapozására.

Segít a helyes viselkedési normák megalapozásában, elsajátításában.

Etikusan viselkedik.

Folyamatosan képi önmagát, részt vesz továbbképzéseken, problémamegoldó képességgel rendelkezik, innovatív. Óvodánk közösségében együttműködő, aktív, toleráns.

Pedagógiai asszisztens, gondozónő közvetlen munkatársa az óvodapedagógusnak a gyermekekkel kapcsolatos mindennemű gondozási, szervezési feladatokban, a szülőkkel való napi kapcsolattartásban, a csoportvezető óvónővel való egyeztetés szerint. Feladatait a csoportvezető óvónők határozzák meg. A pedagógiai asszisztens, gondozónő munkáját áthatja a gyermekközpontú szemlélet, a tolerancia, az empátia. Tiszteletben tartja a gyermek személyiségét, hozzájárul annak egészséges fejlődéséhez. Munkájával segíti megvalósítani az intézmény pedagógiai célkitűzéseit. Óvodánk közösségében együttműködő, aktív, toleráns. Viselkedése etikus.

Az **óvodánkban dolgozó egyéb alkalmazottak** (dajka, takarító, óvodatitkár, kisegítő...) az óvodapedagógus segítő társai. Magatartásával, viselkedésével kinyilvánítja, hogy szereti a gyermeket, elfogadja, megbecsüli, bizalommal veszi körül. Empatikus, együtt érző, tiszteletben tartja a gyermek és a szülők, valamint kollégái jogait. A szülőkkel szemben együttérző, odafigyelő, együttműködő magatartást tanúsít. Tisztában van a gyermekek személyiségi jogaival, azokat semmilyen körülmények között sem sérti meg. Tiszteletben tartja és tolerálja a gyermekek különbözőségét. Példát mutat kulturált viselkedésével, kommunikációjával, önmaga gondozottságával, ápoltságával. Etikusan viselkedik.

Szorosan együttműködik az óvónókkal, segíti megvalósítani az intézmény pedagógiai célkitűzéseit. Közreműködik a gyermek testi épségének megóvásában.

Óvodánk közösségében együttműködő, aktív, toleráns.

Az ökumenikus-keresztyén szellemiségű csoport a szülői igényeknek és kéréseknek megfelelően a családoknak szeretne segítséget adni a keresztyén értékek szerint történő nevelésben, életmód kialakításában. Ezért szükséges, hogy ennek a csoportnak az óvodapedagógusai azonosulni tudjanak a keresztyén értékekkel és hagyományokkal, ezt életvitelükben és szolgálatukban is érvényesítsék.

2.4.Cél

Élve a szabad játék lehetőségével

- **Óvodánk legfőbb célja**, hogy a családi nevelést kiegészítve harmonikus körülményeket, feltételeket teremtve, a hozzánk járó gyermekek a harmadik életévtől az iskolába lépésig szeretetteljes, gyermekközpontú légkörben töltsék el óvodai napjaikat. Az óvodába járó gyermekek érezzék biztonságban magukat. Érezzék, hogy fontos a személyiségük, függetlenül koruktól – nemüktől – nemzetiségi, nemzeti, vallási hovatartozásuktól, esetleg különbözőségüktől.
- Célunk továbbá, hogy a gyermekek egyéni fejlesztésén keresztül eljuttassuk őket szociális és értelmi képességeinek sokoldalú kibontakoztatásához.
- Az óvodai nevelés folyamán észlelhető és a szakemberek által alátámasztott hátrányokat lehetőségeinkhez mérten csökkentjük.
- Kiemelt figyelmet fordítunk a tehetséges gyermekekre és a szülővel együttműködve a megfelelő területre irányítjuk.
- Az óvodai nevelés során kiemelt jelentőséget tulajdonítunk annak, hogy a gyermekek egészségesen fejlődjenek, kapjanak ízelítőt az egészséges életmód alakításáról. Célunk egészségük megóvása.
- Célunk, hogy a gyermekek a lehető legtöbbet tevékenykedjenek. Megismerkedjenek szűkebb és tágabb környezetükkel – különféle tevékenységek

során. Szeretnénk, ha biztonsággal eligazodnának szűkebb és tágabb környezetükben, megtalálnák helyüket a világban.

- Az ökumenikus –keresztyén csoportban további cél a keresztyén értékek átszármasztatása.

2.5.Fő feladatok

Óvodai nevelés feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

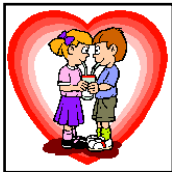
Nevelési feladatainkat az alapidokumentummal harmonizálva határozzuk meg:

Élve a szabad játék lehetőségével

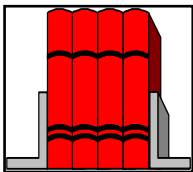
- Sokrétű, sokszínű tevékenység és tevékenykedtetés során tapasztalatokat, ismereteket szerezzenek a gyermekek, melyek elősegítik az iskolai életre való alkalmasságot.
- Olyan személyi és tárgyi feltételeket igyekszünk biztosítani, mely gyermekközpontú, lehetőséget nyújt a gyermekek differenciált, egyéni fejlesztéséhez és a családok együttműködésével érzelmi biztonságot nyújt.
- Nevelőmunkánkban előtérbe kerül a pozitív gondolkodásmód: **PEDAGÓGIAI HITVALLÁSUNK**, hogy a gyermek, mint személyiség, egyedi és megismételhetetlen individuum. Kibontakozásához teret, lehetőséget kell biztosítanunk, s ehhez a legmegfelelőbb és legfontosabb út a **SZABAD JÁTÉKON** át vezet.
- Az ökumenikus –keresztyén csoportban további feladat- a helyi programmal párhuzamosan- a keresztyén értékek és hagyományok közvetítése egész nap folyamán.

2. 5. 1 Az egészséges életmód alakítása.

2. 5. 2 Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

2. 5. 3. Anyanyelvi és értelmi nevelés

2.5.1. Az egészséges életmód alakítása

Cél:

- A test és a lélek harmóniája, akár 2,5 éves kortól.
- Ismerkedés az egészséges életmód alapjaival.
- Komfortérzet biztosítása.
- Mozgásigény kielégítése.
- Közegészségügyi szabályok betartása.
- Környezet védelme, megóvása és

környezettudatos magatartás megalapozása.

Feladat:

- A test és a lélek egészséges harmóniája.
- Az egészséges életmód alapjainak megismertetése.
- A közösségi szokások és szabályok alakítása.
- Erkölcsi tulajdonságok fejlesztése, a gyermekek szokás- és normarendszerének megalapozása.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése, prevenciója megfelelő szakember bevonásával.
- Mozgásigény kielégítése.
- A környezet védelme megóvása, környezettudatos magatartás megalapozása.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében fontos az óvoda együttműködése a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A test és a lélek egészséges harmóniája teszi lehetővé, hogy boldog – békés – kiteljesedett – alkotó felnőttkor várjon gyermekeinkre.

Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk annak, hogy a hozzánk járó gyermekek megismerkedjenek az egészséges életmód alapjaival. Kapjanak ízelítőt az egészséges, testi szükségleteiket és mozgásigényeiket kielégítő életvitelről. Óvodánk olyan körülményeket igyekszik teremteni, mely lehetőséget nyújt a gyermekek életkoruknak, egyéni fejlődésüknek megfelelő gondozásra, testi szükségleteik és mozgásigényük kielégítésére. A gyermekek életkor specifikus egészségvédelmének, testápolásának, egészséges és biztonságos környezetének kialakítása fontos feladataink közé tartozik.

Óvodánkban a gyermek testi szükségleteinek kielégítése alapozza meg a jó komfortérzetet. Nagy hangsúlyt fektetünk öltözködés, testápolás, étkezés terén az alapvető szokások megalapozására. Követelmény, hogy a csoportokban dolgozó óvodapedagógusok és a munkájukat segítő dajkák azonos elvek – elvárások – követelmények – szabályok – szervezettség mellett végezzék ezeket a feladatokat. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében prevenció és korrekció testi, lelki, nevelési feladatok ellátása a szülővel együttműködve, megfelelő szakemberek bevonásával valósul meg. Az öltözködési, testápolási, étkezési szabályokat úgy alakítjuk ki, hogy a „várakozási” idő minél minimálisabb legyen. Feladatunk az adekvát és rendszeres életritmus, a megfelelő időkeret kialakítása a gyermekek számára. Az otthonról hozott, kialakult szokásokat megismerve az óvodapedagógus feladata a közösségi szokások és szabályok alakítása. Az akarati és erkölcsi tulajdonságok fejlesztésével felkészíti a gyermeket a közösségi életre, megalapozza a szokás- és normarendszerét. Nagyfokú tolerancia és türelem szükséges ahhoz, hogy a gyermekek ne érezzék erőszakosnak a felnőtt ösztönzését, kérését.

Fontos alapelv e nevelési feladat megoldása során, hogy a gyermekek a nap bármely szakában, ha igénylik, folyadékhoz jussanak, szükségleteiket a mosdóban elvégezhessék.

A megfelelő testi higiénés szokások kialakítása: fogmosás, fésülködés, hajápolás, orrfújás már az óvodába lépéskor, 3-4 éves korban elkezdődik. Ehhez megfelelő feltételek kialakítása a csoportvezető óvodapedagógusok feladata. A gyermekek életkoruknak, egyéni fejlődésüktől függően fokozatosan – önállóan végzik ezeket a tevékenységeket. A szülő, mint minden más feladat megoldásában, partner. Óvodapedagógusaink kellő tapintattal, kommunikációval igyekeznek hatni a szülőkre, mely minden esetben a gyermek érdekeit szolgálja (réteges öltözködés, születésnapok, névnapok cukorkamentes óvodai megünneplése, együttes séta – szülő – gyermek – stb.)

A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése a feladatunk. Mozgásigény kielégítésének egyik alapfeladata óvodánkban, hogy a gyermekek lehetőleg mindennap tartózkodjanak a szabadlevegőn, ahol kedvük szerint gyakorolhatják a mozgásfejlesztő udvari játékokon a természetes nagymozgásokat, egyéb játékeszközökkel a finommozgásokat. Mozgás lehetőség a mindennapos kezdeményezésben, heti kötött tevékenységi formában is megjelenik, amely tervszerű előkészítést igényel. A gyermekek mozgását mindaddig, míg az önmagára, vagy társaira nézve nem veszélyforrás, szabadon hagyjuk érvényesülni. Óvodánknál megengedett, hogy az arra kijelölt fára felmászhatnak a gyerekek. A friss levegőn való tartózkodás eleme a tervezett séta, mely először rövid ideig és távon történik, majd fokozatosan bővül az idő és a távolság.

A kisgyermekek tüdőkapacitása igen nagy. A friss, tiszta levegő, fejlődésükhöz igen nélkülözhetetlen. Ebéd után alapos szellőztetést végzünk a csoportszobákban. A nyugodt pihenést szolgálja az elalvás előtti rendszeres mese, mely meditatív állapotot eredményezhet. A gyermekek ebéd utáni pihenési igénye más-más. Azoknál a gyerekeknél, akik nem alszanak el, elegendő a nyugodt pihenés elérése (Társait nem zavarhatja.). Óvodánkban az egészséges életmód kialakításánál a felnőtt magatartása, életvitele mintaértékű.

Az egészséges táplálkozáshoz tartozik az a kialakult szokás, hogy a gyermekek a délelőtti folyamán gyümölcsöt, zöldséget fogyaszthatnak.

A gyerekek az óvodát csak egészségesen látogathatják. Az óvodapedagógus a szülővel a lehető legrövidebb időn belül közli, ha gyermeke beteg lett. Addig, amíg a szülő nem érkezik meg, biztosítja a gyermek számára a nyugodt pihenést. Ha úgy látja, úgy ítéli meg, hogy sürgős orvosi beavatkozás szükséges, a csoportot biztonságban hagyva (felnőtt felügyelete) a gyereket orvoshoz viszi, vagy orvost hív hozzá. Szükséges ehhez, hogy az óvodapedagógusok tájékoztatást kérjenek a gyermek óvodába lépésekor az esetleges gyógyszerérzékenységről, egészségügyi problémákról, amit a gyermek adatai mellett feltüntetünk.

A gyermek egészséges és biztonságos környezetének kialakításánál figyelemmel kísérjük, hogy a berendezési-felszerelési tárgyak esztétikusak, a kisgyermek életkorához igazodóak, megfelelő méretűek legyenek. Az otthonos, barátságos, tiszta környezet kialakítása és fenntartása az óvoda épületén belül és az udvaron a gyermek biztonságos és jó közérzetének fontos eszköze.

Egészségesek csak ép és tiszta környezetben lehetnek. Már óvodáskorban megalapozzuk a környezetünk védelmét, megóvását, hogy kompetensek legyenek felnőttként is.

Nevelőmunkánkban használjuk: a kompetencia programcsomag témáit és kiegészítő anyagait, és a helyi innovációt, az „Okuló-lurkó” - t. /mellékletben található/

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- ❖ Testápolási – higiénés teendőiket önállóan, felszólítás nélkül képesek kielégíteni, elvégezni, törekedve az igényességre, esztétikumra.
- ❖ Étkezéskor képesek önállóan dönteni, mennyi ételt szeretnének elfogyasztani. Önállóan, tisztán étkeznek, biztonságosan használják az evőeszközöket. Kulturált magatartást követnek.
- ❖ Ügyelnek megjelenésük, ruhájuk esztétikusságára, önállóan öltözködnek. Aktívan részt vesznek a csoportszobájuk rendezésében, díszítésében.
- ❖ Kialakul igényük az egészséges életmód iránt: a mozgás örömet okoz számukra, igénylik a gyümölcs-zöldségfogyasztást, ismerik az egészségmegőrzés alapjait (fogmosás, megfelelő öltözködés, stb.) A közösen megtapasztalt szokások által kialakult tulajdonságok beépülnek a személyiség jegyeikbe.
- ❖ Képesek legyenek a környezet megóvására.

EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI FELADATOK AZ ÓVODÁBAN

Az 'egészség' modern értelmezése a testi, valamint a lelki és társkapcsolati jólétet, az aktív alkalmazkodó és teljesítőképeséget foglalja magában. Az egészségvédő és egészségfejlesztő magatartás elérésének feltétele azoknak az alapképességeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik. Az egészség védelme és karbantartása tanítható, fejleszthető. Gyermekkorban az egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van, ezért az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület, megalapozó a személyiség fejlesztésben.

A gyermek az egészségfejlesztés gyakorlásával erősíti a különböző élethelyzetekben a testi-lelki edzettséget, pótolja, kiegészíti a hiányzó egészségvédő képességet, továbbá attitűddé (szokássá) alakítja az egészségvédő magatartást.

Törvényi szabályozás:

1. § (1) A törvény célja olyan köznevelési rendszer megalkotása, amely elősegíti a gyermekek, fiatalok harmonikus lelki, testi és értelmi fejlődését, készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akarati tulajdonságaik, műveltségük életkori sajátosságaiknak megfelelő, tudatos fejlesztése révén, és ezáltal erkölcsös, önálló életvitelre és céljaik elérésére, a magánérdeket a köz érdekeivel összeegyeztetni képes embereket, felelős állampolgárokat nevel. Kiemelt célja a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozás. (Knt.1§)

Valamint a 20 / 2012. (VII.31.) EMMI- rendelet 128. §- a bevezeti az óvoda teljes körű egészségfejlesztés fogalmát és részletszabályait.

Az óvoda egészségfejlesztő feladatainak célja:

- minden gyermek részt vegyen benne
- a teljes nevelő testület aktív, összehangolt munkájának eredménye legyen
- valósuljon meg a felvilágosító tevékenység
- tartsák, és tartassák be a munka- és balesetvédelmi előírásokat, tárják fel és hárítsák el a veszélyhelyzeteket
- az óvodán belüli közösségen kívül vonják be a szülőket és az óvoda közelében működő, erre alkalmas civilszervezeteket, valamint az óvoda társadalmi környezetét is

Óvodánk egészségfejlesztési programjának tartalma:

- a testi és lelki egészség fejlesztése
- az egészséges táplálkozás
- a személyi és környezeti higiéné
- mindennapos testnevelés, testmozgás
- a baleset megelőzés és elsősegélynyújtás

- viselkedési függőségek, a szenvedély betegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a gyermekbántalmazás és az agresszió megelőzése

Céljainkhoz rendelt konkrét programok meghatározása: (a nevelőtestület által közösen meghatározott)

- hosszú távú tervezés (azonnali beavatkozást igénylő feladatok)
Az egészségvédő magatartás megalapozása, szokássá válása.

- középtávú tervezés
A „Kontyos kendős őszanyó” témahét megvalósítása.
A 6-7 éves korú gyermekek számára szervezett mozgásos játékok, versenyek.
A gyaloglás, és a kerékpározás alkalmoszerű kihasználása.

- rövid távú tervezés
A csoportok nevelési terveiben tükröződjének az egészségfejlesztés feladatai.

Megvalósítás során alkalmazott módszereink:

- nevelőtestületi értekezlet
- óvodapedagógusok, segítők, külső szakemberek együttműködése a különböző egészségfejlesztő témakörökben
- szülői fórumok szakemberek bevonásával
- közös testedzés a szülőkkel
- környezetvédelmi tevékenység
- szűrővizsgálatok
- kirándulások, szabadidős programok

- közös programok az óvodai partnerek bevonásával

Az egészségvédelmi program tartalma

1. A testi és lelki egészség fejlesztése

1.1 A testi ,lelki, mentális egészség fejlesztésének célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek környezetéhez történő alkalmazkodást és pozitív hatást gyakoroljon a gyermek személyiség fejlődésére.

A testi nevelés felölel minden olyan ápolási, gondozási, esztétikai tevékenységet, amely a testre, a biológiai szervezetre irányul.

A testi nevelés körében mindennapos óvodai feladat a személyi higiéniára nevelés (a testápolás, a ruházat, a helyes táplálkozás, a kulturált étkezés gyakorlása), az óvoda környezeti tisztaságának megóvása, a fertőző betegségek és tartási rendellenességek megelőzése. A szomatikus nevelés aktív gyakorlatának tartjuk a testedzést, az óvodai nevelési programban szereplő testnevelést, a mozgáskultúra megalapozását, vagyis a rendszeres mozgás, fizikai aktivitás szokássá, magatartásuk részévé alakítását, a biológiailag szükséges mozgásigény kielégítését.

1.2 A lelki egészség fejlesztése:

A pszichohigiénés nevelés (lelki egészségvédelem) a lelki egészség fenntartásához és fejlesztéséhez szükséges készségek és képességek kiművelését öleli fel

Főbb területei közé soroljuk az egységes időkeret gyakorlását, készséggé alakítását, a hibás viselkedési módok kezelését (leszerelését), a stressz hatások kompenzációját, a magatartások érzelmi vezérlésére való készséget, a gyermekektől érkező segítségkérések, az ún. „segélykiáltások” megértését és megoldását. A lelki egészség fejlesztésének főbb feladatai: a társas - társadalmi beilleszkedés (integráció) megvalósítása, a normatartás (adaptáció) elsajátítása.

- Beilleszkedési képesség

A mindennapos óvodai nevelési gyakorlat kiemelt feladata a gyermekek beilleszkedési képességének (a csoportba történő integrációjának) elősegítése, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szociális integrációjának megvalósítása. Ennek elősegítésére szolgál az óvodai életben a társas kapcsolatok- társas kapcsolatok erősítése, másik személy elfogadása, együttműködés másokkal, bizalom egy társukkal.

- Alkalmazkodási képesség

Az alkalmazkodás (adaptáció) valamely tárgyhöz, állapothoz való hasonulást, „hozzáilleszkedést”, aktív elfogadást, beállítódást jelent, illetve tartalmaz.

Alkalmazkodás az egészség fejlesztésben pedig az egyénnek a szociális- kulturális normák, és formák iránti elvárásait, a harmonikus személyközi kapcsolatokra és önmegvalósításra vonatkozó képességét és készségét fejezi ki. Ennek elősegítésére szolgál a szabályt követő magatartás, udvarias viselkedés, az időkeret, a felnőttekhez és gyermekekhez való emberi kapcsolat.

2. Az egészséges táplálkozás

Kisgyermekkorban a táplálkozás a fejlődés alapfeltétele.

Az óvodapedagógus hangoztassa azt az elvet, hogy az óvodáskorú gyermek étrendjében ne (vagy nagyon ritkán) szerepeljen zsíros étel, pörkölt, erősen fűszerezett hús (pl: tokány), nehezen emészthető töltött káposzta, gombapaprikás, disznótoros és más ún. magyaros étel. Az óvodai nevelés során nem az étel elkészítése, hanem az étkezés lebonyolítása alkotja az óvodapedagógus egészségpedagógiai feladatát.

Az étkezéshez való előkészületben a gyermekek is vegyenek részt életkori fejlettségüknek megfelelő szinten és legyenek részesei étkezésnek az önkiszolgálásnak.

Az egészséges táplálkozás megkedveltetése érdekében váljon szokássá a rendszeres gyümölcs- vagy zöldség fogyasztás.

Az óvodapedagógus ismertesse meg a gyermekeket új ízekkel, ismeretlen italféleségekkel (gyógyteák), a gyermekek is vegyenek részt az ételkészítésben (saláta, köret, gyümölcstál készítésében).

A szülőket ösztönözzük az édesség fogyasztás minimalizálására (méz fogyasztása), és a megfelelő tiszta vízzel történő folyadék fogyasztásra.

3.A személyi és környezeti higiéné

3.1.Személyes tisztálkodás

A gyermek a családból érkezik az óvodába, magával hozza az otthoni higiénés szokásokat, amelyek nem feltétlenül azonosak az óvoda mindennapos tisztálkodási, testápolási rendjével. A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus (és a dajka) bensőséges ellátását (megszégyenítéstől távoltartását) igényli. A higiénés szemlélet átadása tehát nem jelenthet a gyermek számára megszégyenítést. A legfőbb személyi higiéniai nevelési feladat: a kézmosás szokássá fejlesztése (szeretetteljes légkörben), a saját személyi felszerelés (törülköző, fésű, fogmosó felszerelés, tornafelszerelés, alvópárna) használata. Alapkövetelmény, hogy a személyi higiénés felszerelés minden gyermek számára külön-külön álljon rendelkezésre. A legintimebb higiénés tevékenység a WC használat és az anális toalett, a WC-papír használata. Ennek begyakorlásában a dajka részt vállalhat, különösen (bevizelés, beszékelés után) a kimosakodás kíván fokozott intimitást.

3.2.Környezeti higiéné

Környezethigiénéiára nevelés magában foglalja az óvoda tisztaságának megóvását, szépítését, virágosítását: a csoportszobák szellőztetését, az ivóvíz higiénéjét, a helyes fűtés és világítás biztosítását, az udvar tisztán tartását, gondozását, a helyiségek, mellék helyiségek takarítását (benne az önkiszolgálást is), a játékeszközök higiénéjét, rendben

tartását. A fenntartható fejlődés érdekében kiemelt feladatunk a természet megvédése, a hulladék kezelése, az energiával való takarékoság.

4. Mindennapos testnevelés, testmozgás

A mozgás élettanilag a kisgyermek alapvető életjelensége. A gyermek mozgásigénye folyamatos kielégítésre vár.

Az egészségfejlesztő program célja a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a rendszeres mozgás biztosításával (mindennapos testnevelés, játék, mozgáskultúra megalapozásával és a motoros képességek fejlesztésével).

Egészségpedagógiai cél a testedzés mellett a mozgás megszerettetése, a közös mozgás által kiváltott öröm átélése.

A rendszeres mozgás biztosítását, a mozgáskultúra megalapozását, a motoros képességek fejlesztését az óvodai nevelési programban szereplő délelőtti tevékenység, a mindennapi testnevelés szolgálja.

Egészségpedagógiai cél a testedzés mellett a mozgás megszerettetése, a közös (játékos, sportos) mozgás által kiváltott öröm átélése.

Testnevelési foglalkozás (játékos testnevelés)

A mindennapos testnevelés edző (felfrissítő) jellegű gyakorlatai mellett korcsoportra szabott, testnevelési csoportos foglalkozás is tartható (kis- középső és nagycsoportban heti egy alkalommal).

Mozgás a szabadban

A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítését jól szolgálják az udvari játékok.

Az udvari játékok rendeltetésszerű használatát betartatjuk és azt folyamatosan ellenőrizzük. Jelentős nevelői figyelmet igényel a szabadban a túlmozgás, a fegyelmezetlen játék felderítése, megfékezése, veszélyhelyzetek megszüntetése, a homokozók, mászóókák, hinták balesetmentes kialakítása.

5. Baleset megelőzés és elsősegélynyújtás

Baleset megelőzés szempontjából legfontosabb a gyermekek felügyeletének, védelmének biztosítása. Olyan környezetet kell teremteni, amely biztosítja a balesetmentes játékokat, tevékenységeket. Törekedni kell a helyes szokások, magatartási formák kialakítására és fejleszteni kell a gyermekek biztonságra törekvő viselkedését.

6. Viselkedési függőségek, a szenvedély betegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Óvodánkban és környékén Tilos a dohányzás! Hosszú távú célként szeretnénk elérni, hogy a kisgyermek otthon, dohányzás mentes környezetben éljenek.

7. A gyermekbántalmazás és az agresszió megelőzése

A gyermek jogainak érvényesítése (ellátása, gondozása, nevelése) elsődlegesen a családra tartozik, ebből az óvodai nevelés kompetenciakörébe a személyiség fejlesztése, a veszélyeztetettség megelőzése, a gyermekvédő szolgáltatást nyújtókkal való (megelőző, ellenőrző, gyámhatósági) kapcsolat tartozik. A gyermekvédelmi feladatokat az óvodapedagógusok a gyermek-egészségügyi szakszolgálattal alaptevékenységként látják el, azaz hivatásbeli alaptevékenységük elválaszthatatlan része a gyermekvédelem.

A bántalmazott gyermekben az óvodapedagógus felderítheti –az olykor hosszan tartó – bántalmazás nyomait, és intézkedhet (a szülőknél vagy a gyámhatóságnál) a bántalmazás megszüntetése iránt.

Esélyegyenlőség biztosítása

Az óvoda a család mellett a kisgyermek első szervezett közössége, amely szociális nevelő funkciója körében a társas-társadalmi életének szabályozását is elvégzi.

E nevelési feladat a gyermeket a közösségbe való befogadásra, egyenértékű emberként való elfogadásra készíti elő, és szeretetteljes együttműködésben való részvételre szoktatja.

Természetes, hogy a gyermekcsoportban az óvodapedagógus az egészséges életmód szempontjából is mintaadó személy, ezért felelőssége az egészség megőrzésére és fejlesztésére is kihat.

Esélyegyenlőség biztosítása során törekszünk arra, hogy minden embert – származására, nemére, nemzetiségére, vallására, testi-lelki sérülésére, fogyatkozására tekintet nélkül – ugyanazok a jogok és lehetőségek illették meg az életben való érvényesülés folyamatában. Az esélyegyenlőség magában foglalja a másság elfogadását, azaz egy olyan másik személynek egyenlő társként történő elfogadását, aki a mindennapi életben, átlagos jellemzőkkel mérve, eltérő személyiség, és akit eltérése miatt a közösségből való kirekesztés veszélye fenyeget. Az óvodapedagógus alapfeladata e kérdésben a másság elfogadtatása a gyermekközösséggel. Az óvodapedagógusnak hangoztatott elve legyen az, hogy a fogyatkozással élő gyermek nem beteg, hanem más: más az életmódja, más a teljesítménye, több segítséget igényel.

- Sajátos nevelési igényű gyermekek

Az a 3-6 éves kisgyermek, aki csökkent érzékszervi és mozgásszervi fogyatékossgal, vagy a beszéd-és értelmi fejlettség alacsonyabb fokával rendelkezik, és sajátos nevelést igényel, normál fejlettségű gyermekek közé, óvodai közösségbe felvételt nyerhet. Fejlesztő nevelésükhöz szakszerű segítséget a nevelési tanácsadók és a szakértői bizottságok nyújtanak.

- Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

Külön csoportot képeznek a szociális hátrányú gyermekek, akiknél nem a szervi fogyatkozás okoz hátrányt a személyiség fejlődésében, hanem a családi, társadalmi, kulturális, anyagi háttér kedvezőtlen hatása (durva bánásmód, szegénység, lakásnélküliség, kisebbségi megkülönböztetés és más hátrányos körülmény). A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai „megelőző” egészségneveléséhez szükség lehet a gyermekvédelmi szakhálózat (jogi, pedagógiai, egészségfejlesztő) segítségét kérni.

Az óvoda egészségfejlesztő pedagógiai tevékenysége beágyazódik a gyermek-

egészségügyi szakhálózat szervezeti tevékenységébe.

Az óvodai gyermek-egészségügyi szolgálat és az óvodapedagógus együttműködése rendszerileg kiterjed a gyermek-egészségügyi ellenőrző vizsgálatokra, az óvodai egészségnevelésre, a pedagógusokra, szülőkre és gyermekekre vonatkozó egészségmegelőző és -fejlesztő (orvosi, védőnői) tevékenységre. Az óvodai egészségügyi szolgálat visszatérő feladata a 6-7 éves korú gyermekek egyszeri fogászati szűrése. A csoportos fogászati és más szűrővizsgálatok megszervezése nagyfokú előkészületi munkát igényel a pedagógusoktól. A gyermek az egészséges életmódra vonatkozó ismereteit és magatartásmintáját a családból hozza magával az óvodába. A szülők egészségkultúráltsága, valamint az óvodai egészségvédelemmel való kapcsolatuk jelentős az egészségvédő óvodai programban.

2.5.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Cél:

- Folyamatos és fokozatos befogadás, akár 2,5 éves kortól
  - Érzelmi biztonság és gazdag érzelmi kapcsolatok alakítása
  - Szociális képességek fejlesztése
  - Közösségi életre felkészítés
  - Különbözőségek elfogadása
- **Ökumenikus - keresztyén csoportban a felsorolt feladatokon túl:**
A gyermek /életkorának és képességeinek megfelelően/ tapasztalja meg és sajátítja el az óvodai élet során a keresztyén magatartási, viselkedési szokásokat, épüljön be a szűkebb és tágabb környezetével való kapcsolatába.

Feladat:

- Szeretetteljes, családi, érzelmi biztonságot nyújtó környezet, állandó értékrend megteremtése
- A gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatainak alakítása társaival és az őt körülvevő felnőttekkel

- A viselkedésformáknak, az együttélés szabályainak elsajátítása
- A különbözőségek elfogadása, tolerancia
- A gyermek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának fejlesztése
- Együttműködés a családdal a gyermek érdekében
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében fontos az óvoda együttműködése a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- **Az ökumenikus-keresztyén csoportban a felsorolt feladatokon túl: Az óvodai élet minden területén szem előtt tartani a keresztyén erkölcsöt, ezzel is segítve a lelkiileg, érzelmileg és szociálisan egészséges gyermek fejlődését. Továbbá az óvodapedagógus tegye egyértelművé a gyermek számára, milyen magatartás elfogadott, illetve nem kívánatos a csoportban, ezek gyakorlásában pozitív megerősítéssel motiválva őket. A szabályok kialakításába bevonjuk a gyerekeket is.**

Az óvodába lépés jelentőségteljes fordulópont a gyermekek életében. A legtöbb kisgyermeknél ez jelenti az első elszakadást a szülői háztól. Az első alkalom életükben, amikor intézményes nevelésben vesznek részt, ezért kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a befogadás folyamatának. Arra törekszünk, hogy már az óvodai előjegyzés alkalmával megtörténjen az első találkozás a leendő óvodapedagógusok és a kisgyermek között. Az óvodába lépés előtt – nyílt nap szervezésével – a szülőnek és a gyermeknek lehetőséget biztosítunk az óvoda megismerésére. Ekkor újabb alkalom nyílik a kapcsolatteremtésre, ismerkedésre. Célunk, hogy a gyermekeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék.

A szülő igénye alapján az óvodapedagógusok családlátogatást tehetnek, amikor családi környezetben is megfigyelhetik a gyermeket. Fontos tájékozódni arról, milyen nevelési hatások érik a gyermeket a családban, mert csak így lehet együttműködni a gyermek érdekében. Ekkor mód nyílna még a befogadás megtervezésére, megszervezésére, a szülő kéréseinek, javaslatainak megbeszélésére.

A bölcsődéből érkező gyermekeket a csoportvezető óvodapedagógusok már a bölcsődében meglátogatják. Jó alkalom ez a gyermekek személyiségének megfigyelésére, az esetleges kapcsolatteremtésre, így segítve számukra az átmenetet.

Óvodai nevelésünkben a szülővel együtt történő fokozatos befogadást törekszünk megvalósítani. Ez a mód biztosítja a kisgyermek számára az érzelmi támaszt a még új környezetben.

Az óvodapedagógusok feladata, hogy a gyermek számára derűs, kiegyensúlyozott légkört teremtsenek, amely megkönnyítheti a beilleszkedést.

A gyermek érzelmi biztonságának kialakításában elsődleges szerepe van az óvodapedagógusok gyermek iránti feltétlen szeretetének, bizalmának, elfogadó magatartásának. A differenciált, egyéni bánásmód eredményeként alakulhat ki az a kötődés, amely megteremti a gyermek érzelmi biztonságát, és kedvezően befolyásolja személyiség fejlődését.

Minden felesleges csoportos várakozást igyekszünk kiküszöbölni. Természetesnek tartjuk azonban, hogy a gyermek egészséges személyiség fejlődésének az is velejárója, hogy a cselekvés motívumait fokozatosan egymás alá tudja rendezni, vágyainak azonnali kielégítését késleltetni tudja.

Nevelési célunk, hogy a gyermek az óvodapedagógusokban és az óvoda más dolgozóiban társra, természetes támaszra leljenek, kapcsolatukat a pozitív attitűd, **érzelmi töltés** jellemezze. A gondoskodó szeretet, a biztonság a gyermek alapvető szükséglete!

Az óvodapedagógusok a nevelés kulcsszereplői, hiszen a 3-7 éves korú gyermek a szocializációhoz szükséges viselkedés mintákat utánzásos tanulás útján sajátítja el.

Óvodánkban követelmény, hogy az óvodapedagógusok és a gyermekek nevelésében, gondozásában résztvevő alkalmazottak magatartása, viselkedése, bánásmódja, kommunikációs kultúrája modell értékű legyen!

A közösségi nevelés célja, hogy a gyermek találja meg a helyét a közösségben, társas kapcsolatainak alakuljanak, mélyüljenek. Igényelje a társakkal, a csoporttal való együttműködést, de egyedül is tevékenykedhessen, ha szeretne. Célunk a gyermekek kooperációs képességének fejlesztése. Az óvodapedagógus a csoportban előforduló konfliktus helyzetek megoldását az egyének különbségeihez (individumhoz), érzelmeihez, szükségleteihez igazodva oldja meg. A konfliktusok kezelésénél elsődleges a kiváltó ok keresése és az azonnali segítségnyújtás az aktuális problémához. Feladatunk az igényhez igazodó módszereket, eljárásokat megtalálni.

A konfliktus kezelés eljárásai lehetnek:

- a gyermek törekvéseinek figyelembe vétele, mérlegelése
- viselkedés megbeszélése
- meggyőzés, következmények számba vétele
- a negatív magatartás kioltása, a helyes magatartás erősítése
- konszenzus keresése
- szabályok létrehozása a gyermekkel együtt
- „szerződészkötés”
- észrevenni, ha jó, kiemelni, erősíteni.

A társas kapcsolatok alakításának legfontosabb eszközei a szabad játék, a közös tevékenységek, közösen végzett feladatok és a változatos szervezeti keretekben megvalósuló tanulási formák. Az önként vállalt feladatok, a játék során éljék meg a közösségért való tevékenykedés, a siker örömeit. Ezek a lehetőségek pozitív hatásúak a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődésére, én tudatának alakulására és teret adnak az önkifejező, önérvényesítő törekvéseknek.

A közösségi életre való felkészítést segíti elő a gyermek számára biztonságot nyújtó, megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer. Így fejlődik normarendszere, amely a további fejlődési szakasznak az alapja s egyben a felnőtté válás feltétele. Az óvodai élet szervezése segíti a szociális képességek kialakulását, fejlődését: a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) fejlődését.

A gyermek –gyermek kapcsolatot is többnyire a pozitív érzelmi töltés jellemezze. Fogadja el és tisztelje társai különbözőségét. A pozitív magatartási minta mellett kapjon a gyermek ehhez értelmének megfelelő magyarázatot is. Váljon természetes viselkedéssé az empátia, a tolerancia, a segítőkészség.

Szeretnénk, ha a hozzánk járó gyerekek képesek lennének befogadni, elfogadni, megbecsülni a szépet, a jót és elutasítani a rosszat, a helytelen. Szeretnénk, ha felébredne bennük a tisztelet az őket körülvevő felnőttek és gyermekek, az emberi munka, a természet alkotásai iránt. Célunk, hogy nyitottak legyenek, megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a hazaszeretet és szülőföldhöz való kötődés alapja.

A nehezebben szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű tehetséges gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel. Ezért ezekben az esetekben a jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberek közreműködését kérjük. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés terén is fontosnak ítéljük a szülő megfelelő – pontos, reális – tájékoztatását. Erre az óvodai életben többféle lehetőséget biztosítunk (szülői értekezlet, egyéni elbeszélgetés – napi kapcsolat, közvetlen tapasztalatszerzés a csoportban tett látogatások során). A helyi óvodai programunkban meghatározott, közös ünnepek és rendezvények, valamint az óvodai nevelés tartalmát gazdagító innovációk új lehetőségeket teremtenek a közösség fejlesztésre, a kapcsolatok alakítására. Kívánatos, hogy a gyermek érdekében a szülő és óvodapedagógus viszonyát az elfogadás, a megértés, a segítőkészség, korrektség jellemezze.

A gyermekvédelem feladatait óvodáinkban szakvizsgázott óvodapedagógus koordinálja. Az esetek feltárásában, a problémák kezelésében minden esetben a szülőket tájékoztatva, velük együttműködve tervezzük és szervezzük a megoldáshoz vezető utat.

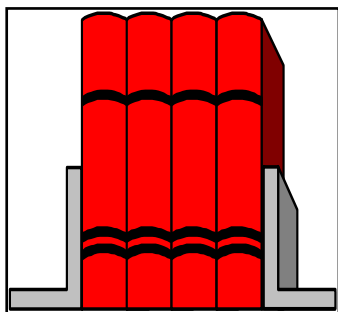
Az ökumenikus-keresztyén csoportban a fentiekkel egyetemben a keresztyén értékrendnek megfelelően a gyermekek érzélemvilágát 3 fő szinten igyekszünk fejleszteni:

- szociális érzelmek (együttérzés, bizalom, segítőkészség, bánat, örömszerzés, fájdalomokozás felismerése, önzetlenség, figyelmesség stb.)
- esztétikai érzelmek (szép iránti fogékonyság, a művészeti élmény befogadására való igény és képesség fejlesztése)
- erkölcsi érzelmek (igazságosság, lelkiismeretesség, felelősség érzésének megtapasztalása, az őszinteség, igazmondáshoz, hazugsághoz való helyes viszony alakítása, megbánás, megbocsátás érzése, engedelmesség, felnőttek tisztelete, a lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló és az eltérő fejlődési igényű gyermekek elfogadása, a másság elfogadása.)

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- ❖ Szeretik óvodájukat, a felnőtteket, a gyerekeket, képesek kapcsolatteremtésre.
Magatartásuk, viselkedésük, szabálytudatuk a közösségi normákhoz igazodik.
- ❖ Képesek az együttműködésre, segítőkészségre, önzetlenségre.
- ❖ Nagyfokú önállóságra képesek, kialakult önfegyelmük, kitartásuk, feladattudatuk.
- ❖ Képesek az együttérzésre, a különbözőség elfogadására, tolerálására.
- ❖ Szociális képességük alapján is alkalmassá válnak az iskolai életmódra.

2.5.3. Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés

Óvodánkban az anyanyelvi nevelésnek éppen olyan tudatosnak kell lennie, mint más nevelési tevékenységünknek.

Az értelmi fejlettség színvonalának legfontosabb mutatója a nyelvhasználat módja, a kommunikációs készség mértéke. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében

megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (a javítgatások elkerülésével) - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítanunk.

Cél:

- Minden tevékenységben bátran, gátlásmentesen nyilvánuljanak meg (kérdézzenek, beszéljenek) a gyerekek.
- A szituációkhoz kapcsolódó illem betartásával, a szavak szinonímáinak ismeretével és használatával ápolják anyanyelvüket.
- Az anyanyelvi kommunikációs nevelés eredményes megvalósításával hozzájárulunk a gyermekek iskolai képességeinek megalapozásához.

- Figyelmet fordítunk a beszédészlelés és beszédmegértés fejlesztésére egyénileg és csoportosan is, akár 2 és fél éves kortól.
- Mindezen túlmenően az ökumenikus csoportban a gyermekek szókincse gazdagodik a keresztyén kifejezésekkel is.

Feladat:

Fordítsunk figyelmet:

- a beszédkezdés fenntartására „beszélő környezet” kialakításával, mint az esztétikus, átlátható, szolid, szép környezet, vagy a „beszélgető sarok”, ahol a gyermek meghallgatására, az óvodapedagógus vagy a gyermek által kezdeményezett beszélgetésre mindig van idő.
- a gyermeki kérdések érvényesülésére, a válaszok igénylésére,
- a gyermekek beszéd szintjének tudatos és folyamatos megfigyelésére,
- a beszédhibák felismerésére, szükség esetén logopédushoz való irányításukra,
- a család nyelvi kultúrájának megismerésére, amely választ adhat a gyermek által használt, esetleges nem kívánt kifejezéseinek eredetére,
- a példaértékű felnőtt beszédre az óvodapedagógusok és az óvodában dolgozók részéről.
- Az óvodapedagógus ügyeljen kérdés kultúrájára, hogy az mindig egyszerű, egyértelmű legyen, gyermekek számára érthető és lehetőleg magyar kifejezésekből álljon.
- beszédfejlesztés elősegítésére a nyelvi játékok alkalmazásával,
- a beszédészlelés és beszédmegértés fejlesztésére egyénileg és csoportosan is.
- Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak ismereteinek rendszerezése, bővítése különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás,

alkotóképesség) fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség különösen a képzelet, és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében fontos az óvoda együttműködése a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

- **Az ökumenikus –keresztyén csoportban a fenti feladatokon túl:**

Az anyanyelvi nevelésben hangsúlyt kap a Biblia, amely lelki dolgokon túlmenően is nagy hatást gyakorolt anyanyelvünkre. Az óvodapedagógus bibliai foglalkozásokon és egyéb tevékenységek alkalmával segíti a gyermekeket, hogy megismerkedjenek a legalapvetőbb bibliai szófordulatokkal és kifejezésekkel, s ezzel is gazdagodik a szókincsük és kifejező képességük.

A tevékenység szervezése. Kapcsolata más területekkel.

A szocializáció kapcsán a gyermekek alapvető, elsődleges környezetéhez tartozik a család, az óvoda másodlagos szocializációs színtér.

A család elsődlegessége abban áll, hogy a legkorábbi életszakaszoktól kezdve hat a fejlődő gyermekre. Óvodapedagógusaink feladata, hogy felhívják a szülők figyelmét a beszélgetéssel kísért együttes tevékenységeknek a gyermek és a szülő kapcsolatát erősítő hatására.

Az anyanyelvi nevelés olyan folyamat, amely a családban kezdődik, az óvodában – a család közreműködésével – tovább folytatódik. Óvodapedagógusaink kiemelt feladata, hogy a szülővel megfelelő partnerkapcsolatot alakítsanak ki a gyermek érdekében. A rendszeres szülői értekezlet, az igény szerinti családlátogatás, a napi találkozás, legyen működő rendszer.

A kisgyermekeket különböző nyelvi hatások érik az óvodában a felnőttek, a gyermektársak részéről. Az óvodapedagógus hatása kiemelkedő, hiszen ő foglalkozik legtöbbször a gyermekekkel. **Az óvodapedagógusaink kötelessége, hogy megfelelő anyanyelvi mintát adjanak a gyermekek számára.** Nekik kell megteremteni a **megfelelő légkört**, amely elősegíti a gyermekek gátlásmentes megnyilatkozását. Az óvodapedagógus és gyermek közötti bensőséges, **jó társas kapcsolat** segíti elő a beszédkézség, a kommunikáció fejlődését, majd a gyermek-gyermek közötti társkapcsolatok a fejlődés eredményeként így alakulnak és fejlődnek.

Az óvodás gyermekre az érzelmi meghatározottság jellemző. A felnőttek közelségét igénylik. Hangsúlyozzuk a **szemtől-szembe beszédhelyzet** kiemelt szerepét. Ezek a beszélgetések **türelemet, megértést, szeretetet, őszinteséget, érdeklődést** tükrözzenek. Az ilyen felnőtt magatartás segíti elő a gyermeki beszéd fejlődését.

Milyen legyen óvodapedagógusaink, a felnőttek beszéde?

- Alapvető követelmény a mintaszerű, tiszta beszéd.
- Konkrét és világos megfogalmazású, ne tartalmazzon szóhalmazokat.
- Használjunk tö, vagy egyszerű bővített mondatokat.
- Beszéljünk tiszta artikulációval, ismerjük a hangsúlyelhelyezést.
- Tudjunk bánni a hangerővel, beszédünk legyen lendületes.
- Tartsunk egyensúlyt a hanggal és a mimikával.
- Kérdéseink világosan megfogalmazottak legyenek, mindig kérdőszóval kezdődjenek.

A beszéd hangzásának szabályait odafigyeléssel, gyakorlással, hibaelemzéssel mindenki sajátítsa el, és beszédében alkalmazza!

Óvodapedagógusaink feladata a **kisgyermek beszédre készítése**. A gátlásos, önmagától nem beszélő, nem jelentkező gyermekkel négy szemközt beszéljünk. Sokat segítünk az ilyen gyermekeknek, ha dicsérjük, rámosolygunk. Saját élményeiről beszéltesük, mivel ez motiválja leginkább. Mindig tanúsítsunk érdeklődést az iránt, amit a gyermekek mondanak. Alapvető és nagyon fontos, hogy kétszemélyes, **két-résztvevős beszédhelyzeteket** is teremtsünk. A gyermekekkel éreztessük, hogy most „csak” rá figyelünk, vele vagyunk.

A délutáni pihenési időben a nem alvó gyermekekkel is halkán beszélgethetünk.

Nevelési feladataink közé tartozik, a gyermekek kiegyensúlyozott fejlődése érdekében, hogy **felismerjük a beszédhibákat**, a beszéd folyamatának hibáit, a hiányzó, vagy rosszul képzett hangokat.

A **3-4 éves gyermekek beszédét soha ne javítsuk**, különösen ne a kiejtési hibákat. A gyermekek figyelmét soha ne hívjuk fel a beszédhibájára. Súlyosabb vagy rögzült beszédhibák, akadályozott beszédfejlődés, dadogás esetén irányítsuk a gyermeket logopédushoz.

Ötéves korban mindenképpen el kell kezdeni a beszédhibás gyermekek **logopédiai kezelését**. A beszédhibás gyermekekkel legyünk türelmesek, egyénileg ne szerepeltessük őket.

Vegyenek részt óvodapedagógusaink a szülők szemléletének formálásában, a beszédhibás gyermekekkel való helyes bánásmód kialakításában.

Óvoda-logopédus kapcsolata:

Óvodánkban a súlyosabb beszédhibás gyermekekkel már hároméves kortól logopédus foglalkozik. Enyhébb beszédhibák esetén 4-5 éves kortól, a hiba jellegétől függően történik beszédjavítás. **Az anyanyelvi nevelés** óvodai nevelőmunkánk minden területén közvetítő elemként van jelen. A tanuláshoz hasonlóan széles körben értelmezzük, nevelési feladataink megvalósítását segíti.

Az aktív óvodai élet során mindig jelen van, mind a gondozás, játék, munka, s a különböző tevékenységekben történő tanulás útján.

Gondozás: az óvodapedagógus feltétlenül beszélgesen a gyermekekkel a gondozási tevékenység közben. Hangvétele legyen kedves, meleg. Késztesse a gyermeket szükségleteinek, kívánságainak szóbeli kifejezésére. Ezek a beszélgetések segítik elő az óvodapedagógus – gyermek érzelmi kapcsolatának elmélyítését.

Társas szituációk: a gyermek harmonikus fejlődésének legfontosabb óvodai feltétele a gyermekcsoport együttes tevékenységén alapuló jó légkör. Az óvodapedagógus fordítson figyelmet arra, hogy párban, vagy kisebb csoportban együtt játszó gyermekek használják a párbeszéd különböző fordulóit.

Ilyen nyelvi eszközök a megszólítás, megnevezés, kérés, köszönés, felszólítás, tapintatos elutasítás.

Játék: tartsuk szem előtt, hogy a játékban kialakult társas kapcsolatok a csoportos beszélgetésbe való bekapcsolódásra adnak lehetőséget.

A gyermekek játékába bekapcsolódva megfelelő nyelvi formák, szókapcsolatok alkalmazásával, metakommunikatív módon adjon mintát az óvodapedagógus. A szerepjátékok beszédfejlesztő gyakorlási lehetőségeit használjuk ki.

A játékban a téri irányok, valamint a névutók használatára és a relációs szókincs bővítésére is lehetőség nyílik.

Munka: a munkajellegű tevékenységek folyamatos, szóbeli kapcsolatteremtésben zajlanak: felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek. E kapcsolattartás a közlések az utasítások megértésében, segíti a beszédfejlődést.

Az egyes tevékenységek megtervezésekor, végig kell gondolni, hogy mit lehet természetes módon beleszólni az anyanyelvi nevelés feladatai közül.

Verselés, mesélés az anyanyelvi nevelés egyik igen fontos közvetítő területe. Az irodalmi szövegek a szóképzés gyarapításával, kifejezések, nyelvi fordulatok megismertetésével, valamint a stiláris eszközök használatával gazdagítják a gyermekek nyelvi kifejezőkészségét.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy rajzolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka a nyelvi és formai ábrázolás együttes alkalmazásával felismertetjük a gyermekekkel, hogy valamilyen élményt többféle úton is ki lehet fejezni.

Egy közös élmény vizuális megjelenítése után szinte minden gyermek más-más részletet tud elmondani, attól függően, hogy milyen gondolatot váltott ki a közös élmény belőlük.

A téri észlelés, a térbeli formai képzetek gazdagítása, az arányok, irányok kifejezésének gyakorlása előkészíti az írás-olvasás tanulásához szükséges képességek fejlődését is.

Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc: a hangképzés, a tiszta ejtés, a hallás, a hangsúly, a hangerő, a hanglejtés dallama az élőbeszéd érzelmeit tükröző, jelentést hordozó elemeit gazdagítják. A gyermekek szókincsét bővítik a különböző fogalom párok (halk-hangos, mély-magas, stb.) bemutatása, gyakorlása.

A mondókák elősegítik a ritmikus szövegekben ismétlődő beszédhangok pontos észlelését, tiszta képzését és a jó beszédritmus alkalmazását.

A külső világ tevékeny megismerése kapcsán a természeti és társadalmi témák gazdag anyaggal járulnak hozzá az anyanyelvi neveléshez. A tárgyakat, anyagokat, minőséget jelölő szavak, az összehasonlítás, viszonyítás szavai, mondattani formái, rokon kapcsolat megnevezése, a birtokviszonyok kifejezése, mind a szókincsbővítést szolgálja.

Az ok-okozati összefüggések megláttatása s azok elmondása, elmondatása a logikus gondolkodásra nevelés egyik eszköze.

A **matematikai** tartalmú tevékenységek révén a beszéd és a gondolkodás szoros összefüggésben fejlődik. A feladatok megoldása során a konkrét tapasztalatokról nyert képzetek elősegítik a nehéz viszonyfogalmak, a melléknévfokozás és a névutós szerkezetek felfogását és alkalmazását. A térbeli tapasztalatok gyűjtésében a mozgások irányának, tárgyak helyének megjelölése szolgálja az anyanyelvi nevelést.

A **mozgásos játékok, a torna** során a gyerekek tapasztalatot szereznek arról, hogy szóbeli leírás alapján hajtsanak végre bizonyos mozdulatokat, mozgássorokat, szóbeli utasítás során cselekedjenek.

Mindez a beszéd cselekvést szabályozó szerepét biztosítja.

Nyelvi játékok: beszédfejlesztő céljuk van az anyanyelvi játékoknak. Ezek mindegyike több beszédösszetevő fejlesztését szolgálják. Az anyanyelvi játékok lehetőséget teremtenek az óvodapedagógus számára, hogy rábukkanjon egy-egy beszédelem fejletlenségére is.

Ezen tevékenységek gyakorlatrendszer az óvodapedagógusaink irányításával, tervezésével, szervezésével történik.

Ezek lehetnek:

- Helyes ejtési gyakorlatok.
- Beszédfejlesztés, kommunikáció.
- Illemre nevelés.

A nyelvi játékok szervezése csoportos vagy egyéni fejlesztés keretében valósul meg.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Az óvodai és családi nevelés eredményeként a nyelvi kommunikációs nevelés eredményes megvalósulása hozzájárul a gyermekek iskolai munkájának megalapozásához.

Az óvodában elsajátított nyelvi ismeretekre, és a családban szerzett ismeretekre számít az iskola.

Számít az iskola a helyes beszédkézségre, a megfelelő szókincsre, a helyes mondatszerkesztésre:

- ❖ A gyermekek érthetően, folyamatosan beszélnek, kommunikálnak.
- ❖ Gondolataikat, érzelmeiket mások számára is érthető formában, megfelelő tempóban és hangsúllyal fejezik ki.
- ❖ Minden szófajt és mondatfajta-t használják.
- ❖ A magán és mássalhangzókat tisztán ejtik.
- ❖ A gondolataikat az illemszabályok betartásával képesek közölni: társaik mondanivalóját végighallgatják, nem vágnak közbe.
- ❖ **Az ökumenikus-keresztyén csoportban a felsorolt jellemzők mellett:**
A gyermekek, megismerik, értik és beszédükbe építik a bibliai alapfogalmakat. Aktív szókincsükké válik és tudják alkalmazni a megfelelő helyzetekben.

Minimális eszközigény az anyanyelvi neveléshez:

- Kesztyűbábok, kisméretű plüss állatok,
- Nagyméretű tükör minden csoportban.
- A természet hangjai (hangfelvétel)
- Nyelvi kommunikációs nevelés az óvodában (segédkönyv) minden csoportba.
- Bibliai történetekhez: flanel képek, diafilmek, DVD és CD lejátszó és projektor, képes gyermekbiblia, bibliai témájú kifestők
- **Ökumenikus-keresztyén csoportban a felsorolt eszközök mellett: gyermek biblia**

2.6. Pedagógiai eljárásrendek

Élve a szabad játék lehetőségével

- Az óvodapedagógus fogadja a gyermekeket.
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. A játékhoz megfelelő helyet, élményszerzési lehetőségeket, egyszerűen alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokat, játékszereket biztosít.

- Hangsúlyos az óvodapedagógus-gyermek, dajka- gyermek, gyermek-gyermek közötti kapcsolatnál a pozitív attitűd.
- Az óvodapedagógus személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.
- Folyamatosan nyomon követi a gyermek fejlődését.
- A gyermekek esetében komplex állapot felmérést végez. lásd: LURKÓ-MÉRŐ (innováció)
- Az óvodapedagógus rendelkezzen a rábízott sajátos nevelési igényű gyermek állapotáról olyan ismeretekkel, mely segíti a gyermek szocializációját.
- A gyermek személyiségének fejlődése érdekében motiváló környezetet alakít ki.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél a megszerzett speciális ismereteket, a sajátos törődést alkalmazza.
- Tehetséges gyermekek esetében hívja fel a szülők figyelmét a további fejlődés lehetőségeire.
- Az óvodapedagógus a gyermek érdeklődését, kíváncsiságát motivációval erősíti.
- Az óvodapedagógus a közösségi életre való felkészítést segíti, a gyermek számára nyújtott megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszerrel.
- Az óvodapedagógus a csoportban előforduló konfliktus helyzeteket a gyermek egyéniségéhez, szükségleteihez igazodva oldja meg. Pl.: átterelés más tevékenységekbe, személyes példaadás, alkukötés stb.
- Az óvodapedagógus a tevékenységeket pozitív megnyilvánulásokkal jutalmazza, ez lehet pl.: a többi gyermek számára példa, szóbeli dicséret, kedvenc mese, az arcának megsimogatása stb..
- Az óvodapedagógus a helytelen viselkedést elmarasztalja, ez lehet pl.: tevékenységből való kivonás, kedvezmények, figyelem megvonása.
- A gyermekvédelemmel kapcsolatban együttműködik a feladatot ellátó óvodapedagógussal, esetmegbeszéléseken vesz részt.

- Az óvodapedagógus alkalmazza az elsajátított új pedagógiai módszereket. Projekt módszer, kooperatív technikák, IKT technikák.
- Az óvodapedagógus a gyermek egyéni fejlődése érdekében elsősorban az egyéni fejlesztést alkalmazza. Az óvodapedagógus a csoportos fejlesztési módszert, de alkalmanként a csoportos fejlesztési technikát is felhasználja. Az óvodapedagógus megteremti a lehetőséget, hogy a gyermek kiélhesse társas szükségleteit.
- Rendszeres kapcsolatot tart a szülővel a gyermek fejlődésével kapcsolatban. lásd:”LURKÓ-MÉRŐ”
- Az óvoda épületén kívüli séták, rendezvények lásd:„Csoportnapló-szülői nyilatkozat”
- Rendszeres kapcsolatot tart a közvetlen és közvetett partnereinkkel.
- Az ökumenikus csoportban az étkezések előtt és után, a Bibliai történetek elmondása előtt, valamint a délutáni pihenés előtt közösen történik az imádkozás.

3.

ÓVODAI ÉLET SZERVEZÉSE

3.1.Nyitva tartás

A nevelési év szeptember 01.-től augusztus 31.-ig tart óvodánkban.

Csoportjainkban a délelőtti és délutáni óvodai nevelési feladatokat szakképzett óvodapedagógusok látják el.

A hozzánk járó gyermekeknek lehetőség szerint biztosítjuk: az óvoda gyermekek számára megjelölt nyitva tartása alatt – mely napi 11 óránál nem lehet több, – hogy szakképzett óvodapedagógus foglalkozzon velük. Az óvoda működésében vannak olyan időszakok, melyek összevont óvodai nevelést jelentenek, részleges nyitva tartást, ilyen, ha:

- A nevelőtestület minden tagja továbbképzésen vesz részt.
- A nyár folyamán az óvoda fogadja azokat a gyermekeket, akik igénylik a nyári óvodai ellátást.
- Az iskolai téli szünet idején (1-2 hét) a szülők igényeit felmérve, az óvoda abban az esetben tart nyitva, ha az igénylő gyermekek száma a 10 főt meghaladja.

- A zárva tartáshoz, vagy részleges nyitva tartáshoz az intézményvezető minden esetben a jegyző/aljegyző engedélyét kéri.

3.2. Az óvoda struktúrája - vezetés

Az óvoda élén az intézményvezető áll, akit egy vezető helyettes segít az óvodavezetésével összefüggő feladatai ellátásában.

Önállóan működő költségvetési szerv, melynek pénzügyi- gazdasági feladatait Füzesgyarmat Város Önkormányzat Polgármesteri Hivatala látja el.

3.3. Nevelőtestületünk

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. A gyermek gondozásáért, neveléséért mindenkor az óvodában dolgozó szakképzett óvodapedagógus a felelős.

Óvodánkban maximum 8 csoport működtethető. Célunk, hogy az óvodai nevelést a nap folyamán szakképzett – felsőfokú és főiskolai végzettségű – óvodapedagógusok végezzék.

Minden csoportban óvodapedagógus (egy- egy csoportban szakképzett pedagógiai asszisztens)) látja el a nevelési – személyiségfejlesztő feladatok szakszerű irányítását..

A jelenleg nálunk dolgozó óvodapedagógusok közül mindenki rendelkezik megfelelő végzettséggel, nyolc fő szakvizsgát szerzett.

Nevelőtestületünkre jellemző a megújulás vágya, a mindig jobban és jobban végzett nevelőmunka igénye, ezért folyamatosan képzik magukat a kolléganők. Belső értékeinket megtartva, képesek vagyunk a társadalmi környezet változó igényeihez alkalmazkodni.

Készek az új feladatok elfogadására és megvalósítására, innovatívak. Munkájuk során figyelemmel kísérik az új pedagógiai, pszichológiai eredményeket. Készek a változó körülményekhez igazodni, alkalmazkodni. Szem előtt tartják, hogy munkájuk során a legfontosabb és legszentebb dolog a gyermekek szabad játéka, egyéni fejlődése – testi, lelki, szociális fejlődésének alakulása.

Az óvodapedagógusok munkáját pedagógiai asszisztens, dajka segíti.

A nevelőtestületünk tagjainak többsége a középkorúak korosztályához tartozik, a fiatal óvodapedagógus kevés. A tapasztaltabb, idősebb óvodapedagógusok az évek alatt felgyülemlett gyakorlati tudással, míg a fiatalabbak a frissen kapott elméleti tudással

rendelkeznek. E kétfajta tudás közösségünkben jól kiegészíti egymást. A nehézségek ellenére hisszük, hogy a jövőben való bizakodásunk értelmet ad munkánknak. Érkezhetsz kollektívánkba olyan pedagógus, aki más országból származik. Az alkalmazásának, fogadásának feltétele a magyar nyelv minimális ismerete, megfelelő szakképzettség.

Az ökümenikus- keresztyén szellemiségű csoportban a nevelést (beleértve a keresztyén szellemiségű nevelést is) szintén felsőfokú - főiskolai végzettségű – óvodapedagógusok (pedagógiai asszisztens) végzik. Munkájukat szakképzett dajka segíti. A lelki nevelést alkalmanként segítik az adott felekezet lelkészei, papjai.

Óvodáinkban a nevelőmunkát négy munkaközösség segíti:

- **A pedagógiai munkaközösség 1994-ben alakult.**

Célja:

A nevelőtestület tagjait szakmai, pedagógiai, pszichológiai ismeretekhez juttassa, elősegítve az újabb kutatások és eredmények rendszeres megismertetését. Olyan programok szervezése és irányítása, mely megkönnyíti az óvodapedagógusok mindennapi munkáját: Koordinációs munka a Szakszolgálat munkatársával, a Békéscsabai Tanulásképeséget Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Központtal, az óvodapedagógusokkal az esetleges problémák feltárásában. Prevenációs és terápiás munkában segítségnyújtás. Feladata helyi továbbképzések szervezésében az aktív közreműködés.

Innovációs munkájukkal elősegítik, hogy a programunkhoz illeszkedő csoportnaplót alkalmazhassák minden csoportban az óvodapedagógusok. (Keresztyén szellemű, kompetencia alapú óvodai csoport.)

A munkaközösség másik innovációja:

Több mérésen, értékelésen alapuló „Fejlődés nyomon követése” rendszert dolgozott ki

Célja: egy több mérésen, értékelésen alapuló eszközrendszer, amely reálisabb képet adhat egy- egy gyermek fejlettségéről.

Környezet és természetvédő munkaközösség: 1994-ben alakult

Céljuk kettős:

Kiemelt jelentőséget tulajdonítanak annak, hogy az óvodapedagógusok, és az óvoda minden dolgozója ismereteket szerezzen a környezet, a természet értékeiről, annak megóvásának fontosságáról.

Innovációs munkájukkal az – OKULÓ-LURKÓ – elősegítik, hogy a környezet tudatos magatartás megalapozódjon, kialakuljon. A csoportok (a felnőttek és gyermekek) megismerkedhessenek azokkal a lehetőségekkel, módszerekkel, melyek lehetővé teszik a környezet, a természet, a külső világ tevékeny megismerését, az egészséges életmód néhány alapelvét, az egészséges életmód megőrzését.

○ **Báb és játszóházi munkaközösség: alakult 1996-ban**

Céljuk kettős:

Az óvodapedagógusokat megismerteti a báb jelentőségével, alkalmazásának módjával. A munkaközösség tagjai vállalják, hogy esetenként (Téli ünnepkör, Gyermeknap) bábozásra alkalmas mesedarabokat adnak elő, így juttatva a gyermekeket olyan élményhez, mely színházi körülmények között zajlik. Játszóházi keretek között munkadélutánokat szerveznek, ahol a gyerekek és szülei eszközöket készíthetnek.

Innovációs munkájukkal a – LURKÓ-HÚSVÉT–célja, hogy ne csak örömet szerezzünk az óvodánkba járó gyerekeknek, hanem beszédkészségüket, fantáziájukat, figyelmüket egyaránt fejlesszük. A kézműves tevékenységekkel pedig formáljuk ismereteiket, kezűgyességüket, ízlésüket, közösségi életüket.

Az óvodapedagógusokat olyan ismeretekhez juttatja, mely lehetővé teszi a báb alkalmazását a csoportok mindennapi életében, akár az óvodapedagógus alkalmazza, akár a gyermek saját játéka során. Lehetőséget kell teremteni, hogy a báb a gyermek mindennapi játékában elérhető eszköz legyen. A munkaközösség vezetője elvégezte a báb szaktanfolyamot. A munkaközösség tagjai a népi hagyományokra, eszközkészítésre tanítja meg az érdeklődő kolléganőket, amit a napi munkában tudnak hasznosítani.

○ **Gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat a gyermekvédelmi felelős koordinálja**

Célja:

A gyermekvédelmi törvényben és a helyi rendeletben foglaltakat figyelembe véve segítségnyújtás az arra rászoruló gyermekeknek. Koordinációs kapcsolatok fenntartása a gyermekvédelemmel foglalkozó helyi intézmények vezetőivel, az óvodában működő munkaközösségekkel, óvodapedagógusokkal, társ intézményekkel. Szülőkkel való együttműködés. Feladata továbbá az óvodai integrációs programban foglaltak érvényesítése.

3.4. Tárgyi feltételeink

Óvodánk környezete megfelelő. Törekszünk a szép új épület állagmegóvására. Számunkra nagyon fontos, hogy a gyermekeket olyan személyi és tárgyi (megfelelő tér, bútorzat, természetes és mesterséges megvilágítás) feltételek vegyék körül, mely a személyiségfejlődésüknek legjobban megfelel. Lehetőségeinkhez képest folyamatosan fejlesztünk az óvoda külső belső környezetében. Óvodánk játékeszközei kielégítőek, de fejlesztést igényelnek. Folyamatosan korszerűsítjük, fejlesztjük udvari és csoportszobai játékainkat. Törekszünk arra, hogy olyan módon történjen az (akár az épületen belüli, akár az udvari) eszközfejlesztés, mely nagyobb teret adjon a gyermekek szabad játéknak, mozgásának, mozgásigényének kielégítésére.

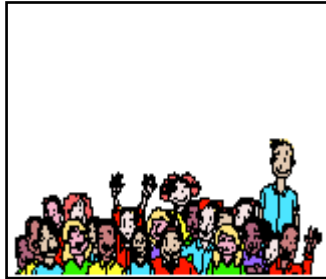
Olyan játékok és eszközök beszerzése a célunk mely elősegíti a gyermekek komplex fejlesztését (gondolkodtatóak, tevékenykedtetőek stb.).

Óvodánk biztosítja a megfelelő munkakörnyezetet a munkatársaknak. Lehetőséget teremt a szülők fogadására.

Külön helyiséget biztosítunk az egyéni fejlesztésre.

A közösségi termet rendelkezésre bocsátjuk a külső igényeknek megfelelően, különböző rendezvények számára. (kivételesen politikai célú rendezvények).

3.5. Időkeret, hetirend, gyermekcsoportok kialakítása

Az óvodánkban, óvodai életünkben az időkeret; a hetirend; kialakítása mindig körültekintően, a gyermek igényeit figyelembe véve történik. Az állandóság és a rendszeresség nyújt biztonságot. Az óvodai élet szabályai fontos szerepet töltenek be az életritmus kialakításában. Mivel a kisgyermek időérzékelése még kialakulatlan, ezért a napi, heti tevékenységek rendszeres, ismétlődő megjelenése, visszatérése elősegíti az eligazodásban, a biztonságérzet kialakulásában. Később a fejlődés eredményeként tudatosodhat egy-egy hosszabb, távolabbi időszakasz megértése, ok-okozati összefüggéseinek átlátása, megértése (évszakok, évek egymásutánisága, stb.). Ehhez sok-sok tapasztalatra, ismeretre van szükségük, melyek rendszerességgel visszatérőek, ismétlődőek. A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez az időkeret és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek, tervezésével, szervezésével.

3.5.1. Időkeret

Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok figyelembevétele, a játék kitüntetett szerepe.

Kialakításánál törekszünk arra, hogy a SZABAD JÁTÉK túlsúlya érvényesüljön. Az időkeretünk igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez. Az időkeretbe ágyazódva az óvodapedagógusok a különböző tevékenységeket – műveltségterületeket - játékos formában, változatos szervezeti keretekben valósítják meg, amit növekvő időtartamú (5 - 35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósítunk meg. Az időkeretünk rugalmas, igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez. A különböző tevékenységekben a részvétel önkéntes. Az időkeretben fix időpont az étkeztetés és pihenés időpontja, mely nagyon kivételes esetben módosulhat csak (hosszabb kirándulás, vagy rendkívüli esemény)!

Ajánlás a gyermekek IDŐKERETÉHEZ

6⁰⁰ – 7³⁰ Gyülekező a kijelölt csoportokban – szabad játék

7³⁰ – 11³⁰ Szabad játék a csoportban.

Tízórai

Játékhoz kapcsolódó párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek

Külső világ tevékeny megismerése

(matematikai tartalmú tapasztalatok)

Verselés, mesélés

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Mozgás

Ökumenikus-keresztyén csoportban:

Biblia történetek, egyházi énekek

Játék a szabadlevegőn, séták

Mindennapos mozgásos játékok

Spontán, tervezetten
szervezett
tapasztalatszerzés
5 – 35 per

11³⁰ – 13⁰⁰ Készülődés az ebédhez, testápolás, ebéd

13⁰⁰ – 15⁰⁰ Mese – pihenés – alvás

15⁰⁰ – 16⁰⁰ Ébredés – testápolás – uzsonna

16⁰⁰ – 17⁰⁰ Játék a csoportban vagy a szabadban, hazabocsátás.

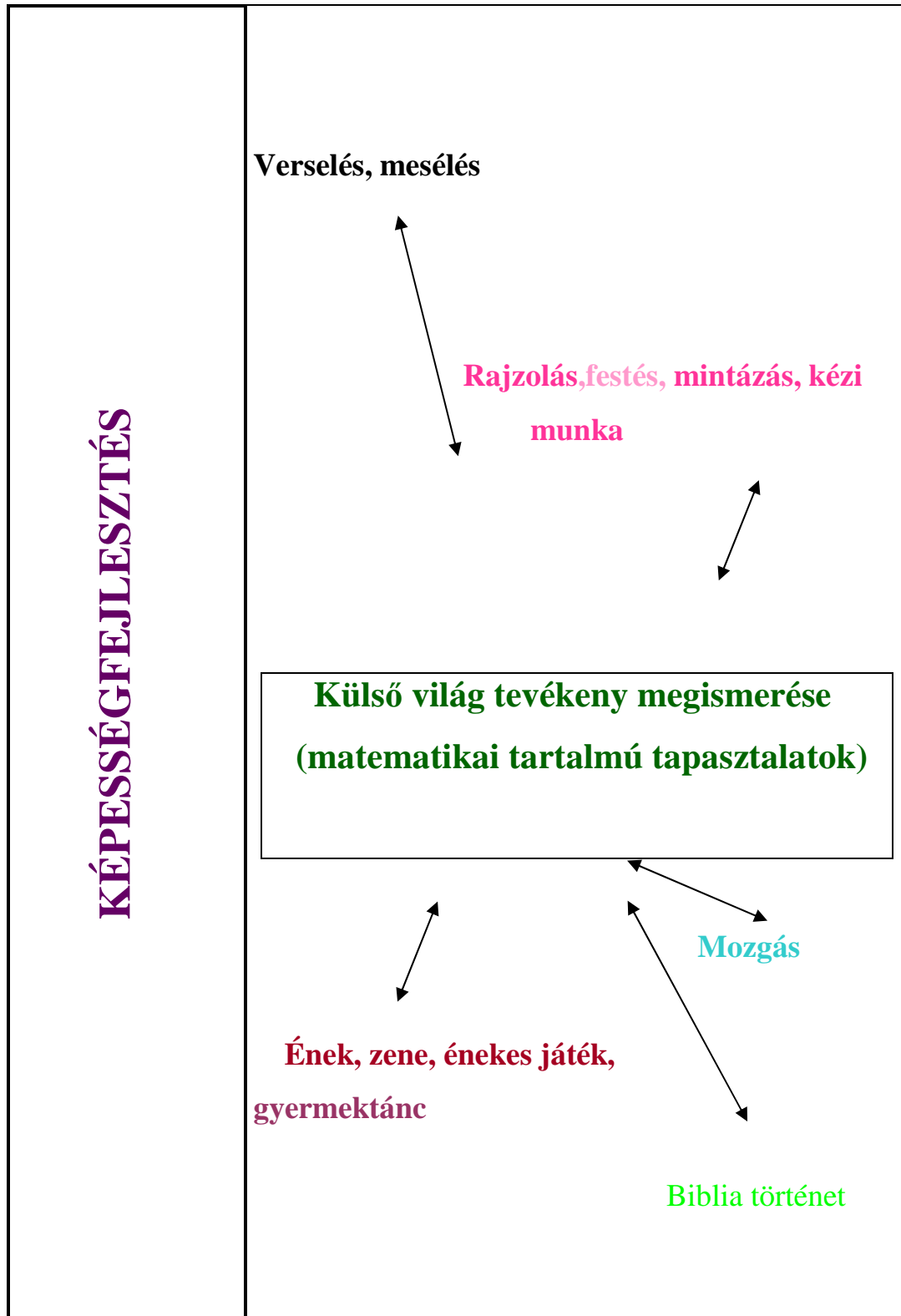
Az ökumenikus keresztyén csoportban a fenti időkereten túl, a gyermekek az óvodapedagógus vezetésével naponta lelki csendességet tartanak a tízórai után. Itt a gyermekek elmondhatják örömeiket, szomorúságaikat, problémáikat. Hálát adnak az örömekért, és imádkoznak egymásért és a problémák megoldódásáért.

3.5.2.A hetirend

Kialakításánál alapelv a komplexitás, és rugalmasság, mely a gyermek harmonikus fejlődésének és érzelmi biztonságának fontos alapköve.

Hetirend

A keresztyén ökumenikus csoportban hetente egyszer bibliai foglalkozást is tartanak.

3.5.3. Gyermeccsoportok kialakítása

A csoportszervezés elve – figyelembe véve a beiratkozó gyermekek életkorát, létszámát – lehet homogén és heterogén is. Törekszünk arra, hogy az iskolai élet megkezdését megelőző évben a csoportba járó gyermekek életkorát tekintve viszonylag homogén legyen: az 5-6-7 évesek kerüljenek egy csoportba. A 2,5-3-4 éves korúak és azok az 5 éves gyermekek, akik január elseje és augusztus 31-e között születtek, valamint egyéni fejlődési ütemük feltételezi a további óvodai nevelést, kerülhetnek szintén egy csoportba. **Az ökumenikus-keresztyén szellemiségű csoportja is vegyes életkorú, melyben megvalósul az integrált nevelés is.**

A csoportok létszáma 20-25 fő, de a gyermek létszám függvényében felmenő rendszerben, a fenntartó engedélyével lehetőség van már 13 főtől is csoportalakításra. Törekszünk arra, hogy az SNI státusszal rendelkező gyermekek a csoportokban egyenlő arányban vegyenek részt az óvodai nevelésben. A csoportok elnevezése fantáziánévvel valósul meg (pillangó, szivárvány stb.).

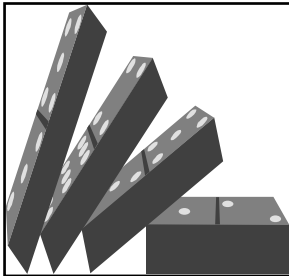
A külföldről érkező gyermekektől a kezdeti nyelvi nehézségek után elvárjuk és segítjük a néhány szavas magyar nyelvű kommunikációt. Néhány óvodapedagógus minimális idegen nyelvtudással rendelkezik (német, angol), ezáltal segítséget tud nyújtani a beilleszkedésben.

4.

ÓVODAI NEVELÉSÜNKBEN A

TEVÉKENYSÉGEK FORMÁI

4.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő élményt adó tevékenységgé.

Legfőbb indítéka a tevékenységvágy és a kíváncsiság.

A gyermek a játékban megéli a döntés szabadságát, mivel ő választja ki, hogy milyen eszközzel, milyen szerepet vállal, kikkel és milyen szabályok szerint játszik.

E tevékenység fokozott érzelmi állapotban folyik, s a siker, a jutalom magából a játékból fakad. Ezért is képes a gyermek kitartó, hosszan ismétlődő tevékenységre, s eközben olyan tulajdonságok fejlődnek, amelyek későbbi feladattudatukat, helytállásukat elősegítik.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, ill. segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

Óvodánkban ezért nagyon fontos a felnőtt minta, legyen az óvodapedagógus vagy bárki más, aki közel áll a gyermekhez, akinek szeretetében biztos.

A játéktevékenység célja:

- Maga az örömforrás, a cselekvés, szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat, kisgyermek elemi pszichikus szükségletének kielégítése, segíti a

feszültségeinek, szorongásainak feldolgozását, oldásait. (pl.: szimbolikus-szerepjáték során a szereplőkkel való azonosulásokban a gyermek személyisége épül, új viselkedésmintákkal gazdagodik.)

- A játék során szerzett tapasztalatok, érzések, élmények segítségével a gyermek pozitív, építő személyiségfejlesztése valósul meg. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja, így válik kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.
- Az új szerepek, lehetőségek kipróbálása mellett a gyermek elszenvedett sérelmeit is eljátssza, így módon a játék az öngyógyítás szolgálatában is áll.
- A játéktevékenység során gyakorolják az együttélés szabályait, amely a közösségi élet fejlesztésének nagyon fontos eszköze.
- **Az ökumenikus csoportban a fent felsorolt célok mellett:**
A játék célja, hogy a gyerekek keresztyén neveltségük élményeit és a külvilágból, családból származó benyomásaikat újra átélhessék, feldolgozhassák, általa sokrétű ismeretet szerezzenek, és sokoldalúan fejlődjenek.

A játéktevékenység feladata:

- A játékeszközök megosztásának megtanulása /bármilyen nehéz is/.
- A kulturált viselkedési minták gyakorlása.
- Széles körű ismeretszerzés, tapasztalatok gyűjtése, melyek később segítenek eligazodni a világban.
- **Az ökumenikus keresztyén csoportban a felsorolton túl:**
Bizonyos játékokban (szerepjáték, dramatizálás, bábozás) a gyermek a keresztyén erkölcs jellemzőit gyakorolhatja, pl. a szeretetet, a megértést, alkalmazkodást, megbocsátást, igazságot, rendet stb.

Ezért az óvoda és óvodapedagógusaink feladata:

- A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Ehhez

ismernünk kell a gyermek szükségleteit, egyéni tapasztalatait, érdeklődését, s értenünk kell a gyermektől érkező jelzéseket.

- Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlétkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstrukciós játékokhoz és szabályjátékokhoz.
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerző, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióval éri el.
- Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabad játék túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenység szervezésben is meg kell mutatkoznia.
- Engedni kell a játék befejezését a gyermek számára, mert később így lehet tőle számon kérni a munka befejezését, a probléma megoldását.
- Lehetőséget kell adni a gyermeknek a feszültségoldó, elhárító mechanizmusok alkalmazására a játékban.
- Tudnia kell, hogy mikor és hova kell bekapcsolódni, mit kell mondani vagy tenni ahhoz, hogy a játék további nyugalalmát megőrizték, illetve további lendületet kapjon a játék.
- **Az ökumenikus keresztyén csoportban a felsoroltak mellett:**
Az óvodapedagógus teremtsen lehetőséget a bibliai történetek mai életünkre vonatkozó üzenetének különböző játékos feldolgozására (dramatizálás, bábozás, rajz), begyakorlására.

A játék célja maga az örömforrás, a cselekvés. A kisgyermek elemi pszichikus szükséglete. A kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

A gyermek játéka életforma, fejlődésének alapja. Személyiségének tükrözője, és mint a leggyakoribb tevékenysége, fejlesztésének eszköze is lehet. Ezért feladataink közé tartozik, hogy **a gyermeket segítve mindent megtegyünk annak érdekében, hogy nyugodtan játszhasson.** Ismereteit játékosan bővítve növeljük tudását, tapasztalatait, személyiségét fejlesztjük. A játék adta **komplex lehetőségek,** tevékenységek kihasználásával, megismertetjük őt a környező világgal, megfelelő viselkedési szokásokkal. A játékon keresztül próbáljuk a gyermekeknek a munka szeretetét és fontosságát közvetíteni, közösségre gyakorolt hatását (pl.: játékok visszahelyezése a tárolóba, naposi munka, stb.) érzékeltetni.

A gyermekek ismeretei – készség jellemzői, otthoni játék feltételei, óvodapedagógusok felkészültsége, attitűdje.

Óvodánkban szinte minden társadalmi rétegből kerülnek be gyermekek, de igen sok a hátrányos helyzetű, ahol a családi háttér nem kielégítő, nem mindig a gyerekek igényeit figyelembe vevő. Vannak családok, ahol a szülők a gyermekeknek szinte minden játékot meg tudnak adni, ahol a szülő és a gyermek együttjátéka mindennapi tevékenységként van jelen a családi életben. Ezeknél a gyerekeknél az óvodai játékban is tükröződik a harmónia, a nyugalom, a játék öröme. Azokból a családokból kikerült gyermekekre azonban, ahol nem jut elegendő idő a közös játékra, a gyermekekkel való törődésre, beszélgetésre – ott jellemző a csellengő, játékát nem találó, szorongó, időnként romboló, másokat zavaró magatartásforma. **Óvodapedagógusainknak feladata, hogy megfelelő felkészültségükkel, szeretettel, elfogadással, türelemmel megtanítsák ezeket a gyermekeket a helyes magatartási formákra, a játékok használatára, játékosan bővítve az eddig megszerzett ismereteiket.** Óvodánkban a kisgyermeknek mindig érezni kell, hogy van egy felnőtt a csoportban, aki szereti őt, aki mellett biztonságban van, aki bevonható társ, ill. segítő-kezdemenyezővé lesz, ha a játék elakad, akitől tanácsot kérhet, ha még társaihoz való viszonya nem kielégítő. Óvodapedagógusaink másik feladata, hogy jó érzéssel megtalálják, és **kialakítsák a játékhoz szükséges megfelelő helyeket, egyszerűen alakítható, a gyermeki fantázia kibontakoztatását segítő anyagokkal, eszközökkel, játékszerekkel** biztosítsák a rugalmas berendezkedést, hogy a játéktevékenységnek megfelelő, azaz variálható legyen a csoportszoba. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabad játék túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda időbeosztásában és játékos

tevékenységszervezésében is meg kell mutatkoznia. Ez azonban nem jelenthet mindennemű késleltetési gátlást kívánó helyzet kiküszöbölését nevelési folyamatunkból. A játékidő meghosszabbításával lehetővé tesszük, hogy a gyermekek kijátszhassák magukból élményeiket, vagy esetleg feszültségeiket. Megengedjük, hogy az esetleges építményeket ne kelljen elbontani, hogy később, akár napokig is folytatható legyen a játék. Ezek a „játéknyomok” arra inspirálják a gyerekeket, hogy játékaikat továbbfejlesszék, bővítsék, mások játékát tiszteletben tartsák. A 3-4 éveseknél több helyet kell biztosítanunk, egyéni kis pihenőhelyeket „búvóhelyeket” is kialakítunk. Az udvaron nagyobb a hely a mozgásos játékokhoz. Széleskörű tevékenységekhez itt is biztosítjuk a helyet (babaház, homokozó, mászóházak, rajzolólehetőség, stb.). Az udvaron, szabadon választhatják meg a gyerekek a helyet a tevékenységeikhez, a mi feladatunk, hogy felkínáljuk ezeket a lehetőségeket. Szükséges, hogy **megfelelő számú játékeszköz álljon a gyerekek rendelkezésére.** Óvodánkban átlagosan 20 fős csoportok működnek, ezért sok és sokféle játékra van szükségünk, hogy akár többen is tudjanak egyforma játékokkal játszani. Óvodánk a játékok számát, minőségét és mennyiségét tekintve jól ellátott. Megfelelő, esztétikus és biztonságos játékokkal rendelkezünk, de a gyermekek igényeit figyelembe véve, törekszünk a folyamatos pótlásra, kiegészítésre, új játékok beszerzéséről. **A már kész játékok mellett fontos, hogy saját maguk által készített, kiegészítő játékok is gyarapítsák a tevékenységet.** Ezek készítése közben a gyermek örömeit leli a közös alkotásban, sikerélményhez jut, fejlődik gondolkodása, manuális készsége – boldog, hogy ő készítette, s akár haza is viheti. A különböző játékeszközök kiválasztásában óvodapedagógusaink nagy felelősséggel vesznek részt, mivel ismerik a játékeszközök hatását a gyermek fejlődésére. Játék nincs megfelelő tapasztalat, élmény nélkül. A gyermek a játék témáját közvetlen környezetéből veszi, a játékan keresztül betekintést nyerhetünk környezetébe, megtudjuk általa, hogy mi bántja, milyen problémák foglalkoztatják. A mi feladatunk, hogy **minél több élményhez juttassuk,** látogassunk velük különböző intézményekbe, ahol különböző foglalkozásokat ismerhetnek meg (pl. bolti eladó, pék, cukrász, fodrász, stb.). A sok élmény, mind ismereteik bővítését szolgálja, s ez által játékaik is változatosabbá, színesebbé tehető.

A gyermek és a szülők igényei:

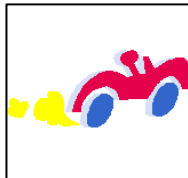
A gyermek igénye, hogy az óvodánkban töltött idő alatt meleg szeretettel, biztonságot adó környezettel vegyük őt körül. Néhány szabály is kell, amihez a közös tevékenységek

miatt alkalmazkodni szükséges, de ezek kevés és könnyen elfogadható szabályok, pl.: betartják a játékszerekkel és az együttjátszással kapcsolatos elemi szabályokat.

- Vigyáznak a játékszerekre, tiszteletben tartják egymás játékát.
- Figyelnek egymásra, segítik társaikat.
- Tisztelik a felnőtteket.

A szülők elvárása az óvodánkkal, a játékkal szemben, hogy a gyermekét, s annak személyiségét komplex módon fejlesszük. Megfelelő biztonságot nyújtunk gyermekének, hogy az szeressen óvodába járni, szeresse társait, a körülötte lévő felnőtteket. A nap folyamán biztonságban tudhassa gyermekét.

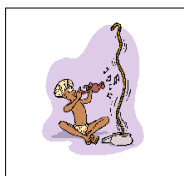
Játékfajták óvodánkban

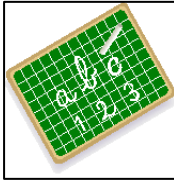
Gyakorlójáték

Konstruáló játék

Szimbolikus-szerepjáték

Szabályjáték

Udvari játékok

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Az óvodai és családi nevelés eredményeként:

- ❖ Gyakorló (mozgásos, manipulációs, verbális) játékokat önmaguktól, gyakran játsszák.
- ❖ A szimbolikus-szerepjáték az egyik legjellemzőbb játékforma, melyet önállóan játszanak.
- ❖ Képesek összetett, komplex építményeket létrehozni, s azzal több napon keresztül társakkal együtt játszani.
- ❖ Az óvodáskor végére, a szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet, a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, kapcsolatteremtésre felnőttel és társaival egyaránt. Óvodáskor végére vannak állandó társaik a játékokban és más tevékenységekben egyaránt.
- ❖ A játékokban előforduló konfliktusokat képesek önállóan megoldani, kommunikációs kapcsolattartásuk kulturált.

- ❖ A szabályjátékokat kedvvel, örömmel, (az egyszerűeket önállóan, szívesen, felnőtt irányítása nélkül is) játsszák. Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- ❖ Játéktevékenységüket az igényesség jellemzi.
- ❖ A megalkotott dolgot alárendelik a szerepnek, de a szereptől függetlenül is előtérbe kerül a „valamit alkotni” öröme.
- ❖ **Az ökumenikus-keresztyén csoportban a felsoroltak mellett:**
A gyermek beépíti játékába a rá nagy hatást gyakorló bibliai történetek egy-egy cselekményét, szereplőjét. Továbbá bizonyos játékokban a keresztyén erkölcs jellemzőit gyakorolhatja, pl. a szeretetet, a megértést, alkalmazkodást, megbocsátást, igazságot, rendet stb.

Minimális játékeszköz-igény:

- Lehetőleg fából készült állatkák, járművek.
- Építőjátékok több méretben: legó, dupló, java építő.
- Babaszobai felszerelések – bútorok – edények, babák, babakocsik.
- Ujjbábok, síkbábok, fakanálbábok.
- Puzzle – játékok, kirakók, gyöngyfüzők különböző méretben.
- Különböző méretű rajzeszközök, ecsetek, színesek, zsírkréták, gyurmák.
- Kuckók búvóhelyek kialakítására alkalmas eszközök.
- Labdák, egyszerű sporteszközök: karikák, puha szőnyeg, labdák, tornapad, szekrények, rotikom, csúszdák, Uniós szabvány szerinti mászóházak, csúszdák, hálók, lengő hinta, ugrókötél, gyűrű.
- Téri irányokat, szerialitást fejlesztő játékok.
- Keresztcsatornák fejlesztéséhez játékok.
- Igényes, szépen kivitelezett építőjátékok, autók, állatok, kiegészítők, közlekedési táblák.
- Szerepjátékokhoz kellékek, felszerelések, kiegészítők.
- Képes, szöveges egyszerű történeteket, meséket, verseket tartalmazó meséskönyvek, színező lapok, leporellók.
- Különböző kártyák, dominók, kirakós játékok.

- Különböző vastagságú rajzeszközök, változatos minőségű plasztik anyagok.
- Barkácsoláshoz szükséges könnyen megmunkálható eszközök, egyszerű szerszámok.
- Értelmi képességeiket fejlesztő logikai játékok, mátrixok.
- Biztonságos és erős mászóakák, kötelek, hálók, csúszdák, lengőhinta, ugrókötéll, karika, gyűrű.
- Homokozó, homokozó készletek, nagyobb autók, babaházak.
- Padok, asztalok, udvari szőnyeg (nyáron).
- Könnyű ütős játékok (hablabda, tollaslabda stb.).
- Kerékpárok, rollerek.

Az ökumenikus-keresztyén csoportban a felsoroltak mellett:

- bibliai bábok,
- bibliai flanelek,
- bibliai puzzle kirakó (Noé bárkája);
- bibliai memória játék (a képek keresztyén jelképeket, bibliai alakokat ábrázolnak)

4.2. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

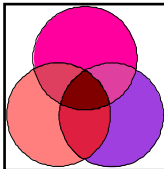
4.2.1.A külső világ tevékeny megismerése

4.2.1.1. A külső világ tevékeny megismerése - környezet és természet

4.2.1.2. Matematikai tartalmú tapasztalatok

4.2.2. Verselés – mesélés

4.2.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

4.2.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

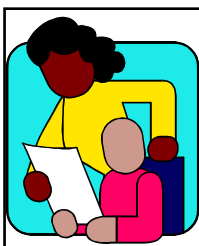

4.2.5. Mozgás

4.2.6. Bibliai történetek, áhítatok, keresztyén énekek

4.2. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Cél:

- Az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése.
- Attitűdök, kreatív jegyek erősítése, kompetenciák fejlesztése.
- A játékoság megtartása.
- Az ökumenikus-keresztyén csoportban a felsorolt feladatok mellett:

A gyermek játékosan, korának és fejlettségi szintjének megfelelően ismerkedjen meg a Bibliai történetek üzenetével, példánk során adjunk teret a gyermekek által elmondott (szabad) áhítatnak (de soha nem erőltetjük), a történetek dramatizálásának. Csoportunk örömeinek, bánatainak, félelmeinek Isten elé vitelével válik később igényyé, hogy állandó kapcsolatban álljanak az Úrral.

Óvodánkban a tevékenységben megvalósuló tanulás formái az alapidokumentummal harmonizálva:

- Az utánzásos, minta –és modellkövetéses magatartás –és viselkedéstanulás (szokások alakítása).
- Spontán játékos tapasztalatszerzés.
- A cselekvéses tanulás.
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés. (egyéni, csoportos, egyes tevékenységeknél törekszünk arra, hogy minden gyermek részt vegyen)
- Gyakorlati problémamegoldás.

A tapasztalás, ismeretszerzés – **a tevékenységben megvalósuló tanulás** – óvodánkban végig megőrzi játékos jellegét. **Játékból kiinduló folyamat**, vagy játékosságra épülő tevékenység. A közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása, az óvodai élet szervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség), és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmeinek, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, szokás és normarendszer megalapozását.

Feladat:

- Biztonságot nyújtó szeretetteljes légkör kialakítása.
- A gyermeki kíváncsiságra alapozott tevékenykedtetés.
- A gyermeki tevékenységekben biztosítsuk a felfedezés lehetőségét, és annak örömét.
- Jellemezze az értelmi nevelést a rugalmasság, eredetiség, ötletgazdagság.

- Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire.
- Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.
- **A gyermekek egyéni érésének, fejlődésének figyelembevételével történő komplex –sokirányú személyiségfejlesztés.**
- Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel **segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.**
- **Az ökumenikus – keresztyén csoportban a felsorolt feladatokkal egyetemben:**
Az óvodapedagógus úgy szervezi a gyermekek heti rendjét, hogy a keresztyén értékek átszármasztatása is helyet kapjon benne. Ennek érdekében hetente egy alkalommal Biblia történeti foglalkozást tart. A keresztyén szellemiség az egész napi tevékenységeket is átszövi.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- ❖ Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.
- ❖ A szociálisan érett gyerek, egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- ❖ Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, a feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg.
- ❖ **A hároméves** kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelés célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.
- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető el a fentiekben leírt fejlettségi szint.
- ❖ A kiemelt tehetségű gyermekek szüleinek figyelmét felhívjuk a különböző lehetőségekre, ahol a gyermekek képességeit tovább fejleszthetik.

- ❖ A különböző területeken elmaradást mutató gyermekek számára fejlesztési lehetőséget biztosít az intézmény (gyógytestnevelés, preventív torna, logopédia, mozgásfejlesztés, általános képességfejlesztés).
- ❖ Az egészségesen fejlődő gyermek: érthetően kommunikál, beszél, minden szófajt használ, tisztán ejti a magán-és mássalhangzókat, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét
- ❖ Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, tudja nevét, pontos címét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat és azok gondozását, védelmét.
- ❖ Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, elemi mennyiségi ismeretei vannak
- ❖ Óvodáskor végére, hat-hét éves korra eléri az iskolai élethez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik.
- ❖ Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki, szociális érettség, amelyek mindegyike szükséges a sikeres iskolai munkához.
- ❖ A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget biztosít a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
- ❖ **Az ökumenikus keresztyén csoportban a felsorolt jellemzőkkel egyetemben:**
Olyan óvodás gyermekek lesznek, akik stabil értelmi, érzelmi, lelki értékeket elsajátítva alkalmasak az iskolai beilleszkedésre és teljesítményre és megismerkedtek a keresztyén értékek és életmód alapjaival.

4.2.1. A külső világ tevékeny megismerése

4.2.1.1. A külső világ tevékeny megismerése

Környezet és természet

Óvodánk vidéken, az Alföldön található. Közvetlen környezetünkben igen sok a természeti kincs: hagymási erdő, hosszúi erdő, halas tavak, védett mezők, az Ó-Berettyó, Gorzsás ér található.

A környezet az emberiség közös öröksége. A környezet minőségének megőrzése, fenntartása és javítása közös és egyéni kötelesség, az általános emberi egészségvédelem és az ökológiai egyensúly fenntartásának része.

Cél:

- A környező világ megismertetése, megszerettetése a gyermek fejlettségi szintjének megfelelően.
- A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti- emberi- tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.
- A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatokat szerez, melyek a környezetbe való, életkornak megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.
- Ehhez fontos a kulturált magatartás helyes szokásainak, a helyes erkölcsi, érzelmi viszony kialakítása. **Tudatformálás, értékrend kialakítása a fenntartható fejlődés érdekében.**
- A keresztyén értékrendből adódóan nagy hangsúlyt kap a természetvédelem és a környezetvédelem. Fő cél, hogy a gyermekek csodálkozzanak rá az Isten teremtett világ szépségére, óvják és védjék azt. Az ökumenikus csoportban a gyermekek egyéni fejlettségük és érdeklődésük, továbbá a keresztyén értékrendnek megfelelően szerezzenek tapasztalatokat a közvetlen és tágabb természeti, emberi és tárgyi környezetről, valamint azok formai, mennyiségi és téri viszonyairól.

Óvodapedagógus feladata:

- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- Feladatunk a környezet védelméhez és megóvásához, a környezettudatos magatartáshoz kapcsolódó szokások kialakítása.
- A gyermekek élményszerzését, tapasztalni vágyását, kíváncsiságát, kutató vágyát motiválni, fenntartani.

- Olyan lehetőségeket biztosítunk, amellyel életkorának megfelelően megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a családi, a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét és annak cselekvő, játszó részesei lehetnek.
- A tehetséges gyermekek felkutatása, a számukra megfelelő fejlesztő feladatok összegyűjtése, alkalmazása, a tehetséges gyermekek megfelelő szakemberhez való irányítása.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében a rendszeres, egyéni foglalkoztatás, személyre szabott feladatok adása, egyéni bánásmód kidolgozása, együttműködés a megfelelő szakemberekkel.
- A gyermekek tevékenységét a megismerés, felismerés, öröme koronázza.
- A tapasztalatok és ismeretek gyarapítása, rendezése közben egyéni fejlődési ütemüket figyelembe véve fejlesztjük:
  - Érzékelésüket, észlelésüket, megfigyelőképességüket, emlékezetüket, stb.
  - Formáljuk beszédüket, gondolkodásukat.
  - Kialakítjuk kulturált magatartásuk helyes szokásait, legegységesebb normáit.
  - Fejlesztjük a természeti, társadalmi környezet iránti esztétikai fogékonyságukat, a követendő erkölcsi, érzelmi viszonyt.
  - A gyermeki személyiség sokoldalú fejlesztése, az egészséges életmód szokásainak, alapjainak megismertetése.
  - **Ökumenikus csoportban: Az óvodapedagógus feladata, segítse a gyermekeket, hogy a természet megfigyelése során felismerjék, a teremtett világnak sokféle segítségre van szüksége a fennmaradáshoz. Hiszen a Biblia tanítása szerint Isten az emberre bízta azt a feladatot, hogy őrizzük és gondozzuk a Földet és az élővilágot.**

Az „OKULÓ LURKÓ” innováció e feladat megvalósításához ad segítséget.

Az INNOVÁCIÓ rövid bemutatása

A KÖRNYEZETTUDATOS MAGATARTÁS KIALAKÍTÁSÁT SEGÍTŐ KÖZÉP- ÉS
HOSSZÚTÁVÚ PROJEKT –INNOVÁCIÓ

„OKULÓ LURKÓ”

„A” PROJEKT-A ZÖLD FÖLD HETE

Óvodai-iskolai faültetés és rajz kiállítás a Föld napja alkalmából

1. A projekt célja

Az óvoda –iskola közös programjának megbeszélésével olyan szokások, szokásrendszerek kialakítása, mely elősegíti az óvoda-iskola átmenetet, és a környezettudatos életforma kialakítását

2. Célcsoport: - Óvodások (3-7 évesek)

- Iskolások (1-2.oszt)
- Családok
- Óvodapedagógusok, tanítók

3. A projekt lebonyolítása

- Faültetése
- A rajzkiállítás berendezése, meghirdetése a város lakóinak körében

4. A projekt időtartama: előkészítés, lebonyolítás 2 hét (április 27-e körül)

„B” PROJEKT- SZELEKTÍV HULLADÉKGYŰJTÉS AZ ÓVODÁBAN

1. A projekt célja

Az emberi környezet védelméért érzett felelősség kialakítása

2. Célcsoport: - óvodások (3-7 évesek)

- szülők
- lakosság

3. A projekt lebonyolítása

- Akciók a Takarítási világnap alkalmából (szeptember 20.)
- A hulladék szelektív gyűjtése az óvodai csoportokban, a veszélyes hulladék gyűjtése az erre kijelölt gyűjtőbe, szerves hulladékból komposztálás, pillepalackok gyűjtése

4. A projekt időtartama:

- A Takarítási világnap alkalmából egy nap
- A szelektált gyűjtések folyamatosan zajlanak egész éven át.

Részletes innováció a nevelési programunk mellékletét képezi, mely csak SZIGORÚAN belső használatra szolgál. Külső személy számára történő másolása, tartalma nem adható át, szigorúan tilos!

I.sz. MELLÉKLET „OKULÓ LURKÓ”

A tevékenység szervezése. Kapcsolata más területekkel

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés **átfogó nevelési terület**. A gyermekek mindennapjában érvényesülő folyamat programunkban. A spontán szerzett gyermeki ismeret és tapasztalat, melyet szűkebb (család) és tágabb környezetében ismer meg, alapja az óvodapedagógusaink által szervezett spontán és irányított tapasztalat és ismeretszerzésnek. Az óvodapedagógus által irányított ismeretszerzés csoportos (5-6 gyermek) foglalkoztatás keretében valósul meg, az iskolai tanulmányokat megelőző nevelési évben, félévtől előtérbe kerül a közösen szervezett foglalkoztatási forma. Ezen kívül az óvodában eltöltött idő alatt számtalan lehetőség adódik a környezet tevékeny megismerésére, amit óvodapedagógusainknak ki kell használni (pl.: öltözködés, tisztálkodás, udvari játék stb.) A hozzánk érkező gyermekek először közvetlen környezetükkel ismerkednek meg, s ezután, mintegy táguló kör, ismerkednek meg tágabb környezetükkel. Így szereznek tapasztalatokat a családon kívüli környezetről, annak szépségéről – színeiről – tárgyairól, stb. Óvodánkban, az óvodai nevelés során is tapasztalatokat gyűjtenek ismeretekről, értékekről, az élet ritmikusságáról (időkeret, hetirend, évszakok váltakozása).

Tervezéskor, a tevékenység szervezésekor a helyi sajátosságokat figyelembe vesszük, és a következő témaköröket szorosan az **évszakokhoz** kapcsoljuk:

- ◆ **Az én-kép fejlesztése.**
- ◆ **A víz.**
- ◆ **A levegő.**
- ◆ **A talaj.**

- ◆ **A növények, állatok**
- ◆ **A lakóhely és óvoda környezet**

Egyes témakörök egymással szoros kölcsönhatásban vannak, az évszakváltozásoknak alárendeltek és a helyi lehetőségekben konkretizálódnak. A megvalósításában bátran támaszkodunk a szülőkre, az óvoda környezetében működő intézményekre. A tevékenység során tapasztalatokat, képességeket szereznek a gyermekek a társadalmi és természeti környezetről, mely a nagyvilágban való eligazodásukat segíti.

A témakörök feldolgozásakor a következő módszereket használjuk kiemelten, minden évszakban a jellegzetességekre figyelve:

-Megfigyeléseket: az időjárási jelenségek, a növények fejlődése, ok-okozati összefüggések megláttatása, stb.

-Vizsgálatokat: nagyítóval parányi élőlények keresése, a földigiliszta hogyan keveri össze a földrétegeket az üvegben, stb.

-Összehasonlításokat: falevél □ fa, szellő □ erős szél stb.

-Méréseket: melyik edénybe fér több víz, melyik cserépbe ültetett növény fejlődik jobban, stb.?

-Kísérleteket: melyik tárgy süllyed el a vízben, melyik lebeg, melyik talaj engedi át hamarabb a vizet, stb.?

-Modellezéseket: szennyezett víz tisztítása, újra papír készítése, stb.

-Gyűjtéseket: a témakörökhöz illő képek, levelek, termékek, tárgyak gyűjtése, rendezése.

◆ **Az én-kép fejlesztése:**

Az óvodánkban előtérbe helyezzük a gyermeki én-kép alakítását. Fontosnak tartjuk a nevelési folyamatban, hiszen tudjuk, a felnőtteknél a reális én-kép, az önismeret hiánya, súlyos konfliktusokhoz vezethet. A gyermekeknél az önismeret még az „én” megismerésében nyilvánulhat meg. Az én-képi fejlődés az „emberkép” a „világkép” alakulását határozhatja meg.

Az itt szerzett tapasztalatok, élmények, az én-kép kialakulása, fejlődése szempontjából fontosak. Ismert tény, hogy az emberi fejlődés, változások sorozataként fogható fel, mely születéskor kezdődik és tart halálunkig. Természetesnek tartjuk, hogy a gyermek felfedezi a külvilágot, s hozzá is segítjük ehhez sokféle játékos tevékenységgel. Felfedeztetjük, megismertetjük a gyermekeket saját testével, a társai testével, a felnőttek testével.

Mikor a gyermek el tudja önmagát választani a külvilágtól, alkalmat ad a szülőknek, az óvodapedagógusnak, hogy a testéről, mozgásáról hiteles visszajelzést adjon, kapjon. A testséma ismeret fontos mérőpontja a gyermek fejlettségének. Mikor ismeri önmagát, képessé válik mások megismerésére önmagához viszonyítva. A gyermek önmagát nehezen tudja kívülről szemlélni, ezért játékokat, játékos tevékenységeket szervezünk önmaga felfedezése érdekében. Olyan méretű tükörrel rendelkeznek csoportjaink, ahol a gyermekek egész testüket, mozgásukat, társaikhoz és tárgyakhoz való viszonyát megfigyelhetik, tapasztalhatják.

Az én-kép fejlesztéséhez kapcsolható a születésnapokon az ünnepeltről készített teljes alakú rajza, amit körberajzolással készítünk, majd kiszínezzük.

Az egyensúlyfejlesztő gyakorlatok kiemelt szerepet kapnak. Különleges játék, mikor a gyermekek két tükör közé állnak és hátulról is láthatják önmagukat.

A társas kapcsolatok építése, mélyítése, a párkereső, csoportalakító, együttműködést fejlesztő játékokkal történik.

◆ **A víz:**

A vízről sokat tudunk, hiszen szoros kapcsolatban élünk vele: az élet egyik alapvető feltétele. Bővítsük a gyermekek ismereteit! Engedjük a vízhez a gyermekeket és a vizet a gyermekhez! A tiszta, élő vízben figyeljék meg a növényeket, állatokat, a nagyobbak a baktériumokat is. Figyeljék meg, hasonlítsák össze az évszakok változásában a víz halmazállapotát. Végezzenek méréseket a koruknak, fejlettségüknek megfelelően, a víz és

a tárgyak viszonyát figyelve. Kísérletezzenek a vízzel, a vízben, ahol szintén megfigyelhetik a víz és a tárgyak kapcsolatát: mit tudunk feloldani a vízben, mit nem, mi süllyed el, mi nem, stb.?

Modellezések alkalmával megismerhetik, felismerhetik, hogy a szennyezett víz káros, de emberi leleményességgel tisztítható.

A gyerekek gyűjtsenek képeket, flakonokat az óvodapedagógus kérésének megfelelően, amit felhasználnak az ismeretszerzésében.

◆ **A levegő:**

Ez az anyag mindenhol van, de nem látjuk, és nem tudjuk megfogni. Ha összezárjuk a két tenyerünket és megkérdezzük, mi van benne, a gyermek azt válaszolja, hogy semmi. Valóban semmi, és mégis minden. Fedeztessük fel a levegő jelenlétét. Figyeljék meg a környezetükben az időjárási széljelenségeket. Végezzenek vizsgálatot, kísérleteket a levegő jelenlétéről, szükségességéről, (fogják be orrukat, az üveg alatt mit csinál az égő gyertya lángja, stb.).

Végezzenek összehasonlításokat, melyben tapasztalatokat gyűjthetnek a levegő térfogatáról is (Ki fújja nagyobbra a lufit egy levegővétellel, stb.?). Hasonlítsák össze, és ők maguk is hozzanak létre szellőt, szelet, erős szelet. Figyeljék meg, milyen a szennyezett levegő és a tiszta levegő (füst megfigyelése, poros levegő, stb.).

Végezzenek egyszerű kísérleteket a levegő segítségével (tollfújás, nehezebb és könnyebb, nagyobb felületű tárgy elengedése a levegőben). Megfigyelhetik a levegő és a tárgy egymáshoz való viszonyát.

Készítsenek egyszerű modelleket, vagy figyeljék meg a viselkedésüket a szélben (papírfogó, papírrepülő, stb.).

◆ **A talaj:**

Természeti erőforrás, a növényi, állati, emberi élet fenntartásához - ez is nélkülözhetetlen. Változik, alakul, sokféle formában megtalálható.

Óvodánkban a gyerekek három változatával találkozhatnak a leggyakrabban, ezek: az agyag, a homok, a termőföld – talaj, amin járnak.

Figyeltessük meg, fedeztessük fel a kapcsolatokat a víz, levegő és talaj között: növényeket rögzít, állatok, emberek, tárgyak a talajon állnak, járnak, tápanyagot biztosít a növényeknek, némelyik állatnak összetétele miatt, (földigiliszta) stb. Egyszerű és bonyolultabb vizsgálatokat végeztessünk, végezzünk, melyben tapasztalatokat gyűjthetnek a talaj sokféleségéről, tulajdonságairól: puha, kemény, száraz, nedves, kavicsos, szürke, fekete színű, stb.

Összehasonlítják, méréseket végeznek, végezzünk, melyben ok-okozati összefüggések meglátására nyílik lehetőség: száraz talajban nem kel ki a növény, a kavicsos talajon könnyebben áthatol a víz, mint a sűrű, döngölt talajon, stb.

A nagyobb, 5-7 éves gyermekek az óvodai gyakorlókertben kertészkedéssel szereznek tapasztalatokat a víz, a levegő, talaj, növény kapcsolatáról, összefüggéseiről.

Gyűjtsenek a gyerekek a témához illő képeket, talajmintákat, dobozokat, stb. az óvodapedagógus kérésének megfelelően.

◆ **A növények, állatok:**

Hagyományos téma az óvodai nevelésben. Végezzenek megfigyeléseket a gyermekek közvetlen, majd távolabbi környezetükben, ahol megfigyelhetik a növények, állatok, azok évszakoknak megfelelő életmódját.

A megfigyelések, vizsgálódások történhetnek a nagyobbaknál az élővilág parányi növényi alkotóelemeiről, parányi állatokról. A szülővel való egyeztetés után kisállatokat gondozhatnak a gyermekek a csoportban, növényeket ápolhatnak, ahol megfigyelhetik testüket, mozgásukat, stb. Összehasonlításokat végezhetnek, méréseket, kísérleteket: csíráztatás, hajtás, növénygondozás alkalmával. Szerezzenek ismereteket a gyerekek más éghajlaton található növényekről, állatokról. Gyűjtsenek tapasztalatokat, ismereteket arról, melyik növény haszonnövény, és melyik állat haszonállat.

Környezetvédelmi, természetvédelmi szempontból alapelvünk, hogy nincs káros növény és káros állat!

E témakörben is gyűjtsenek a gyerekek száraz növényeket, terméseket, képeket, amiket felhasználnak a csoport díszítésére, berendezhetnek élősarkot, készíthetnek albumot, stb.

◆ **A lakóhely és óvoda környezete:**

A lakóhely, ahol élünk akkor válik ismertté, megbecsültté, ha felfedeztetjük a gyermekekkel. Aki a környezet változását átéli, részesévé is válhat!

Figyeltessük meg, ismertessük meg a gyermekekkel az óvodát! Később az óvoda közvetlen környezetét: boltokat, intézményeket (iskola, bölcsőde, orvosi rendelő, kultúrház, képtár, tájház, templom, parkok, szobrok, stb.).

Figyeltessük meg a gyermekekkel a különböző foglalkozásokat, szakmákat (eladó, orvos, tanító, stb.). A nagyobbakkal összehasonlíthatjuk a különböző szakmákat (szépségei, nehézségei, stb.). Az Európai UNIO tagjaként az iskolába készülő gyermekek megismerkedhetnek az európaiság fogalmával, néhány fontos, általuk megismerhető dologról tájékozódhatnak (uniós zászlók, különböző nyelven beszélő emberek, egy-egy híres ember, épületek stb.)

Végezzenek az előző témakörökhöz kapcsolódó megfigyeléseket, gyűjtsenek ebben a témakörben is képeket, tárgyakat, amit a játékban is felhasználhatnak.

Séták, kirándulások alkalmával szerzett közlekedési tapasztalataik során ismereteket szereznek a gyerekek a gyalogos közlekedés szabályairól, egy-egy hosszabb kirándulás alkalmával, a közlekedési eszközökön történő utazási, viselkedési szabályokról. Gyűjtsenek képeket e témakörében is a közlekedési eszközökről. Szerezzenek ismereteket a vízi, légi, szárazföldi járművekről.

A környezet tevékeny megismerése a legszorosabb kapcsolatban áll nevelési tevékenységi formáinkkal.

Az **érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés** és a szocializáció alapja a pozitív beállítódás a környezet megismerésére.

Az **egészséges életmód** kialakítását szolgálják a séták, kirándulások, az egészségügyi szokások betartása: testápolás, kézmosás, gyümölcsök, zöldségek, termések fogyasztása, stb. A környezetben megfigyelt tárgyakat, dolgokat, jelenségeket, eseményeket a **rajzolás, festés, mintázás, kézimunka eszközei** segítségével megjeleníthetik a gyerekek. Sajátos módon jelenítve meg intellektuális, emocionális érzelmeiket.

A környezet megismerésére irányuló séták, kirándulások, a kerti munka gazdag beszélgetés-kezdeményezési lehetőségét kihasználva fejleszthetjük a gyermekek beszédképességét, szókincsét, **anyanyelvét**.

Az érdeklődés változatos módjait keresve nemegyszer **vers**, vagy rövid **történet** elmondásával kezdhetjük, vagy fejzhetjük be a tevékenységet. Hangulatkeltő, motiváló céllal irodalmi jellegű **bábjelenetet** is bemutatathatunk. Felhasználjuk a tanult mondókákat, kiolvasókat, meséket, melyek kapcsolatba hozhatók a külső világ tevékeny megismerésével.

Hasonlóan egy-egy **ének, zene, énekes játék, gyermektánc** kapcsolódhat a környezeti anyaghoz, így érdeklődés felkeltésre, hangulati lezárásra kiválóan alkalmasak.

A környezet tevékeny megismerése közben számtalanszor utalunk a tárgyak, jelenségek **matematikai tartalmára**, melyet a gyermek tevékenysége során alkalmaz. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat.

A **mozgás-torna** leginkább az én-kép fejlesztésében a testünk témakör feldolgozásában ad segítséget, lehetőséget.

Az óvodán kívüli hatásrendszer legfontosabb megtestesítője **a család**. Megtaláljuk az alkalmat a gyermekek családi környezetének megismerésére. Családlátogatások, szülői értekezletek alkalmával szerzünk tapasztalatokat, adunk tájékoztatást a szülőknek a legfontosabb környezetismereti témákról, feladatokról.

Az ökumenikus –keresztyén csoportban a szülői igényeknek megfelelően a gyermek megismerkedik a keresztyén értékekkel, hagyományokkal, ünnepekkel. Ennek egyik legfőbb tevékenységi formája a Bibliai foglalkozás / hittanóra. Rendkívül fontos a Bibliai történet jó kiválasztása, amelyet befolyásol a gyermekek fejlettségi szintje, a csoport aktuális érzelmi problémái vagy eseményei. Elengedhetetlen, hogy a Bibliai történet előadása gyermekszerű legyen, ne keltsen félelmet, számukra feldolgozhatatlan tartalmat és érzelmeket. Minden alkalommal pozitív kicsengésű legyen a történet. A keresztyén értékek átörökítésében nagy szerepe van az ünnepeknek, ezért az óvodai ünnepek mellett hangsúlyt kapnak a keresztyén ünnepek és azok üzenetei.

Ajánlás szakirodalomhoz: Kompetencia programcsomag tématerv javaslatai

Szerzők: Fehér Anna, Káli Erzsébet, Kocsis Csilla, Puss Józsefné, Schrödl Istváné,
Szélinger Henriett, Thieme Tiborné
Educatio Kht. 2008.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Az óvodai és családi nevelés eredményeként:

- ❖ Ismerik teljes nevüket, lakásuk címét, szüleik foglalkozását, testvéreik, pajtásaik nevét. Ismerik óvodájuk nevét.
- ❖ Tárgyak, jelenségek közötti néhány feltűnő összefüggést felismernek.
- ❖ Külső cselekvések belsőkké válnak (interiorizálódnak), belőlük gondolkodási műveletek lesznek.
- ❖ Ismerik a víz, a levegő, a talaj életet adó jellegét.
- ❖ Ismert tárgyakat, jelenségeket külső jegyeik, rendeltetésük szerint összehasonlítanak, felidéznek a környezetükben gyakran észlelt tárgyak színeit, azok árnyalatait.
- ❖ Felismerik az emberi test részeit, igényesek testük tisztaságára.
- ❖ Térbeli viszonyok differenciálódása óvodáskor végére jól fejlett.
- ❖ Mennyiségeket összemérnek, összehasonlítanak, párosítanak.
- ❖ Különbséget tudnak tenni az évszakok között, megnevezik azok néhány jellegzetességét.
- ❖ Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik annak terjedelme, megosztása, átvitele.
- ❖ Ismerik a növény és állat gyűjtőfogalmat, fejlődésükről, szaporodásukról, gondozásukról elemi ismereteik vannak. Megjelenik az elemi fogalmi gondolkodás
- ❖ Gyakorlottak az elemi közlekedés szabályainak betartásában. Ismernek néhány közlekedési eszközt.
- ❖ **Ökumenikus-keresztyén csoportban a fentiek mellett:**

A gyermek tudjon rácsodálkozni a teremtett világ szépségére, a természet változásaira, mint Isten alkotására. Fedezzék fel a matematikai törvényszerűségeket, mint Isten alkotó bölcsességének megtapasztalható rendjét.

A gyermekek megismerkednek a helyi felekezetek templomaival, környezetével, berendezéseivel.

Tudják, ismerik, hogy a templom az Isten háza, a gyülekezet és a hit hajléka és ennek megfelelően viselkednek ott.

4.2.1.2. A külső világ tevékeny megismerése - mennyiségi és formai összefüggések, matematikai tartalmú tapasztalatok

A tevékenység célja:

- Fedeztesse fel a gyermekekkel a környező világ matematikai vonatkozású jelenségeit, a közöttük fennálló összefüggéseket, a környező világ formáit, mennyiségi viszonyait!
- Járuljon hozzá a gyermek személyiségének komplex fejlesztéséhez!

Ezért a matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése során feladat:

- A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jusson a gyerek és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Ismerje fel a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítéző képessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.
- Az óvodapedagógus megfelelő feltételeket biztosítson a tapasztalat- és ismeretszerzéshez, illetve megláttassa a matematika jellegű vonatkozásait.

A képességek fejlesztése megnyilvánuljon meg:

- a.) A tapasztalásban: érzékelés, észlelés, megfigyelés.
- b.) Az emlékezésben: mozgásos, cselekvéses, képi emlékezés, élmények felidézése.
- c.) A megértésben: azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése, állítások, kérdések, utasítások megértése.

- d.) Az ítélőképességben: annak megítélése, hogy egy tulajdonság igaz, vagy nem igaz adott tárgyra, egy összefüggés fennáll-e adott tárgyak, személyek között.
- e.) A konstruálásban: szabad és egy-egy feltételnek megfelelő alkotások-formák, mennyiségek, összefüggések előállítása, megtervezése.
- f.) A gyermek közösségi érzésének fejlesztése.
- g.) A gyermek intellektuális érzelmeinek fejlesztése.
- h.) A gyermek értelmi képességeinek fejlesztése.

A tevékenység szervezése. Kapcsolatok más területekkel.

A sokirányú tapasztalatszerzés során a gyermek felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítélőképessége, fejlődik tér, sík-és mennyiségi szemlélete. A folyamatos tapasztalatszerzés után problémaszituáció elé állítva matematikai tevékenységre készítjük a gyermeket. A gyermek játékos kedvére épített, az értelmi fejlettség szintjén figyelembe vett tevékenységek megfelelően elősegítik a gyermeki gondolkodás logikus fejlődését, kreativitását. A matematikai tartalmú tapasztalatok nélkülözhetetlenek a gyermekek képességeinek fejlesztésében.

Fontos hely jut az érzelmi és az akarati tulajdonságok alakításának, a közösségi érzés formálásának. Mindezek együttesen segítik a gyermekek iskolai tanulásra való alkalmasságának kialakulását.

A gyermek közösségi érzésének fejlesztése kiterjed a társak munkájának megfigyelésére, gondolataik, szavaik követésére, megértésére, a segítségnyújtásban a közös mikrocsoportos, páros tevékenységekben szükséges együttműködésre.

Az intellektuális érzelmek fejlesztésénél, ha építeni tudunk a gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére, ez egyre inkább tartós személyiségjeggyé válik. A felfedezés, a tudás öröme fokozza a gyermek akaratát, önbizalmát, kitartóbbá válik a feladatok megoldásában, ezáltal önfegyelme is erősödik. A különböző jellegű matematikai tapasztalatok, ismeretek, segítik a gyermek eligazodását, tájékozódását a világban. A gyermekek megismerkednek néhány matematikai eljárással, módszerrel, amelyeket különböző játékszituációkban már alkalmaznak.

Az érzelmi, az akarati, a közösségi tulajdonságok fejlesztése során a gyermekek hozzászoknak a közös és irányított tevékenységekhez, a pontos feladatvégzéshez.

Az óvodába kerülő gyermek már rendelkezik bizonyos matematikai jellegű élménnyel, tapasztalattal.. A gyermek játékában, mindennapos tevékenységében, környezetükben mindenhol fellelhetők matematikai tartalmak. Feladatunk, hogy figyelemmel kísérjük a gyermek játékát, érdeklődését, beszédét. Matematikai jellegű megnyilvánulásaira értelmi fejlettségüket figyelembe véve reagálunk. Fejlesztésükhöz használjuk ki az óvodai nevelés adta lehetőségeket: játék, séta, a különböző megfigyelések stb. Ezzel hozzájárulunk ahhoz, hogy tapasztalatokat szerezzenek, ismereteik gyarapodjanak, kialakuljon matematikai érdeklődésük, mely fontos lesz a későbbi évek folyamán.

Lehetőségek a matematikai jellegű ismeret-és tapasztalatszerzéshez:

A környezet megismerésére nevelés során szerzett tapasztalatok, ismeretek matematikai jelenségekkel, tartalmakkal bírnak. Például az úton látott autók közül az egyik kisebb, másik nagyobb stb.

A gyermek ábrázoló tevékenységei téri viszonyokat tükröznek: a ház mellett, előtt, mögött stb.

A zenei tevékenységben a dal, mondóka ritmusának számlálhatósága, dalos játéknál a köralakítása, a páros táncok, magas és mély hangok megkülönböztetése kifejezik a zenei specifikumok matematikai jellegét.

A testnevelés, mozgás során a gyermekek nagyságszerinti sort alkotnak, párokat képeznek, téri irányokat gyakorolják.

A mesékben, versekben rejlő számosság állandóan ébren tartja a matematikai jellegű tapasztalatokat, ismereteket, azok nyelvi formáit.

A játék a gyermek legkedvesebb időtöltése, egyben alapvető tevékenysége, amely lehetőséget teremt matematikai ismeretszerzésre, gondolkodásfejlesztésre, spontán matematikai megnyilvánulásra: kockákból sorozatalkotás – hosszúságok, szélességek, stb. szabályjátékok matematikai jellegű szabályai – dobókocka, stb.

Az apróbb munkatevékenységek is segítik a matematikai ismeretek gyakorlását (asztalterítés – párosítás, stb.). Kezdeményezhetünk matematikai tevékenységet egy másik tevékenységben, vagy annak folytatásaként. Minden, mindennel összefüggésbe hozható, ezért ez az összefonódottság valóságosan is kivitelezhető. Ily módon a tevékenység összetettebbé,

bonyolultabbá, komplexebbé válhat. A személyiség átfogóbb, szélesebb körben értelmezett fejlesztését teszi lehetővé.

Matematikai tartalmú ismeretekkel bővül anyanyelvük, szókincsük, beszédük, beszédképességük gazdagodik.

Lényeges és fontos, hogy:

- A gyermek sokoldalú információt gyűjtsön a tárgyakról, személyekről, hogy beszélni tudjon azokról, hogy képes legyen a kapcsolatokat felfedezni közöttük.
- A gyermek felfedezze, hogy a környezetében lévő tárgyak, személyek, mennyiségileg is kifejezhetőek. A mennyiség nagyságának mérhető és számlálható tulajdonságát megismerje a játékban, sokszínű tapasztalásaiban.
- A gyermek formaképzetének alakulására bármelyik tevékenység során számos alkalom nyíljon. Geometriai alakzatok, mint eszközök segítik a fogalmak helyes alkalmazását. Meghatározásuk csak megnevezésre korlátozódjon, de mind gyakrabban használjuk, így lassan beépülnek a gyermeki gondolkodásba, a felismert tulajdonságok révén.

Az óvodai matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése állandó kapcsolatban, kölcsönhatásban van a többi nevelési-tevékenységi területtel.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Az óvodai és családi nevelés eredményeként a következő ismeretekkel, készségekkel, képességekkel rendelkeznek a hozzánk járó gyermekek:

- ❖ Tárgyak, személyek tulajdonságait felismerik, megnevezik, összehasonlítják.
- ❖ A dolgokat szétválogatják, osztályozzák, rész-egész viszony kapcsolatát értik.
- ❖ Mennyiségeket összemérnek, összehasonlítanak, párosítanak, a különbséget érzékelik.
- ❖ A térbeli viszonyok differenciálódása óvodáskor végére befejeződik.
- ❖ Külső cselekvésük belsőkké válnak (interiorizálódik), belőlük gondolkodási műveletek lesznek.
- ❖ Alkotókedvük, ezen keresztül a kreatív képességük kibontakozik.

Minimális eszközigény:

- Ismeretterjesztő diapozitívok óvodánként (növények, állatok, testünk stb.)
- Egész alakot mutató tükör
- Mini könyvtárak a gyermekekhez közelálló társadalmi és természeti témájú könyvek, lexikonok.
- Megfelelő eszközök a kísérletekhez, modellezéshez.
- Óvodánként egy mikroszkóp.
- Óvodánként 5-6 nagyító.
- Színes TV, CD-lejátszó, laptop, projektor, DVD program lemezek
- Rádiós-magnó, hangkazetták (természet, állatok hangjai stb.).
- Egy- egy témához kapcsolódó színező, munkalapok.

**4. 2.1.3.
Ünnepeink**

Ünnepeink az óvodai életet színesebbé, gazdagabbá teszik. A közös élmény erejével hagyományokat teremtünk, melyen keresztül megismerhetik szűkebb és tágabb környezetük eseményeit.

Az ünnepen keresztül közvetítjük nemzeti kultúránk-, a természeti környezet értékeit, felidézzük a népi hagyományokat. Ez által lehetőséget teremtünk arra, hogy a hétköznapiak elváljanak az ünnepektől, emelik annak fényét, értékét, emlékezetesek maradnak minden gyermek számára.

Az óvodapedagógus célja a tevékenységen keresztül:

- A gyermek érzelmeire pozitív hatás gyakorlása, mely nevelő hatású.
- Az ünnepek erkölcsi tartalmuk erejénél fogva, elősegítik a gyermek pozitív erkölcsi tulajdonságainak kialakulását.
- A hazafiassági érzék fejlődése.
- A közösségi érzék és az összetartozás érzésének elmélyítése, az emberi kapcsolatok óvása, tisztelete.
- A gyermek széppérezékének, ízlésének fejlesztése.
- A természeti környezet megóvása, tisztelete.
- A vidám, kiegyensúlyozott, testi, lelki fejlődés elősegítése.
- Hagyományok teremtése.

Az óvodapedagógus feladata a tevékenység során:

- Az ünnep jelentésének ismertetése.
- Az ünnepi hangulat, a derűs légkör, ünnepélyesség megteremtése.
- A gyermekek koruknak megfelelő módon és aktívan vegyenek részt a szervezésben, megünneplésben. Tevékeny várakozás előzze meg az ünnepet!
- Az ünnepi együttlét hangulatát fokozza az óvodapedagógus játéka (bábozás, ének...)
- Fontos az óvoda, valamint a csoportszoba ünnepi díszbe öltöztetése.
- A pedagógus feladata, hogy a gyermek érezze, hogy az ünnep nemcsak óvodai esemény.
- Az ünnep közös élményét utólag idézzék fel újra.
- Fontos a szülők bevonása, együttműködő támogatása, a szülőkre váró feladatok előzetes kiosztása. Külső együttműködő partnereink bevonása.
- Átgondolt, alapos, minden részletre kiterjedő előkészület előzze meg (személyi, tárgyi feltételek, valamint az ünnep menetének kidolgozása)!

Ünnepeink szervezése és tartalmi elvei:

- Október 23.
A csoportok életkorának megfelelő ünnepi készülődés. A nagyobb korcsoport tagjai ellátogatnak az iskolások ünnepi műsorára.
- Mikulás

Közös várakozás, melyet az óvónők bábjátszó csoportja, egy bábműsorral színesít.

- Farsang
Vidám, táncos, tréfás mókázás, mely csoportonként kerül megrendezésre. Ekkor az óvoda apraja- nagyja jelmezbe öltözik.
- 1848- 49- es forradalom és szabadságharc (Március 15.)
Az ünnepi készülődés csoportonként történik, amelyre kokárda, zászló, nemzeti színű kavics festésével készülünk, melyet a csoportok elhelyeznek a városi emlékműnél.
- Húsvét
A három hetes program teljes mértékben a „Lurkó-Húsvét” című innovációban van kidolgozva.
- Anyák napja
Csoportonként megrendezésre kerülő nyilvános ünnep, melyen a gyermekek saját kezük által készített ajándékokkal és meghitt ünnepi műsorral kedveskednek az édesanyáknak és a nagymamáknak
- Óvodai búcsú
Az iskolába készülő gyermekek verses,dalos, táncos ünnepi műsora.
- Nemzeti Összetartozás Napja (Június 4. trianoni békediktátum évfordulója)

Jeles napjaink:

- Takarítási világnap (Szeptember 20.)
A hulladék összegyűjtése, szelektálása, a MOBIL szelektív sziget bemutatása, rendeltetés szerű alkalmazása.
- Állatok világnapja (Október 4.)
Képek gyűjtése, baromfiudvar látogatása, diafilmek nézegetése.
- Víz világnapja (Március 22.)
Élményszerzéshez kapcsolódó, rajzok, munkák, plasztikák készítése
- Föld napja (Április 22.)
Élményszerzéshez kapcsolódó rajzok, munkák, plasztikák elkészítése, rajzkiállítás berendezése. Műsor, a csoportok és az alsó tagozatosok részvételével. Faültetés, az óvoda udvarán
- Madarak és fák napja (Május 10.)
Közös csoport kirándulások szervezése helyben, illetve a környező nagyobb városokban.

Hagyományaink:

- Névnap, születésnap megünneplése
Csoportonként kerül megrendezésre, mely alkalomból otthonról hozott édességgel kínálják meg társaikat a gyermekek.
- Gyermeknap
Ezen a napon az óvoda dolgozói és a szülők közös vidám rendezvényre invitálnak mindenkit, a városi művelődési házzal közösen.

4.2.2 Verselés, mesélés

Az óvodai neveléssel és a családi házzal közösen próbáljuk a gyermekek számára nyújtani mindazt, amit a felnőttel közösen átélt mese, mondóka, vers élménye adhat. Szülői értekezletek, családlátogatások alkalmával a gyermek életkorának megfelelő meséskönyveket, verseskönyveket ajánlunk.

Cél:

- A gyermek élmény és képzeletvilágának gazdagítása.
- Értelmi, érzelmi és esztétikai, erkölcsi fejlődésének komplex személyiségfejlődése.
- A nyelvi képességek fejlesztése.
- A belső képteremtés (elaboráció) képességének fejlesztése.
- Közösségi nevelés lehetőségei.
- **Az ökumenikus keresztyén csoportban a felsorolt célok mellett:**

A mese célja, hogy a gyermekek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlődését segítse. A mesélés egyik kiemelkedő célja, hogy olyan emberi érzéseket és jellemvonásokat ismerjen meg a gyermek, (pl. szeretet, a jóság, a gyűlölet, a nagyravágyás, szerénység, összefogás, részvétel) mely a keresztyén

értékrend kialakításában is nélkülözhetetlen. A keresztyén értéket hordozó gyermekvers célja, hogy akár a bibliai történet, akár az ünnep üzenetét alátámassza.

Feladat:

- A mese, vers, kapcsolatba kerüljön a többi tevékenységgel, műveltségterülettel is.
- Beszédünk legyen minta óvodásaink számára.
- Az irodalmi anyag igényes kiválasztása úgy, hogy az évszakok változásához igazodjon.
- Az óvodában a népi, klasszikus és kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. Szövegválasztás lehet a kompetencia programcsomag mellékletéből is.
- Az irodalmi élmény befogadásához minél gazdagabb feltételrendszer biztosítása:
  - Megfelelő hely, és eszköz.
  - Elegendő idő.
  - Érzelmi, értelmi nevelést biztosító légkör.
- **Az ökumenikus keresztyén csoportban:**
Az óvodapedagógus feladata, a nyelvileg tiszta és esztétikailag értékes mesék, versek, mondókák kiválasztása a gyermekeknek. Ezek legyenek összhangban a keresztyén értékrenddel, szolgáljanak mintául a családok számára és vegyék figyelembe a gyermekek egyéni sajátosságait, eltérő képességeit. Amennyiben a népi, vagy irodalmi művek válogatásánál a nevelő figyelembe veszi a heti bibliai történet üzenetét, mondanivalójuk erősíthetik egymást. Fontos, hogy az óvodapedagógus külön kezelje a bibliai történetet a mesétől. Sőt a bibliai üzenetet tolmácsoló versek megtanítását sem ajánlatos más versekkel összekeverni.

A mese az egyik közlésforma, amelynek segítségével szót válthatunk a gyermekkel arról, ami a legjobban foglalkoztatja őt.

Az irodalmat az anyanyelv zenéjének is nevezik. Beszédfejlesztő és személyiséget összerendező hatása felbecsülhetetlen. Nevelő hatása révén átjárja a gyermek személyiségét,

megtanít az emberi együttélés törvényeire, azaz a közösségi élet formáira. Mesemondással, versbemutatással bővítjük szókincsüket, fejlesztjük beszédmegértő képességüket.

A tevékenység szervezése. Kapcsolata más területekkel

Beszédünk minta óvodásaink számára, a tiszta kiejtés gyakorlására, a szókincs gyarapítására.

Beszéltessük sokat a gyermekeket, mondják el élményeiket! Az 5-6-7 éves gyermekek próbálják megfogalmazni azt is, hogy miért tetszett nekik a mese, vagy a történet!

Óvodai nevelésünket a külső világ tevékeny megismerése köré csoportosítjuk. Matematikai tartalmú tapasztalatok: főként az 5-6-7 éves korosztály meséi kapcsolódnak: pl.: a számosság fogalmát, a nagyság-méretkülönbséget, stb. gyakorolhatják, tapasztalhatják. Irodalmi nevelésünk is e területtel áll a legszorosabb kapcsolatban. Az éves, havi, heti terveink az évszakok változásait követik. Lényegesnek tartjuk, hogy az óvodapedagógusaink az elkészített terveket rugalmasan kezeljék, használják fel a spontán adódó eseményeket, ötleteket, vegyék figyelembe a gyermekek kívánságait. Legyen kialakult szokása a csoportnak, mely a hallott irodalmi élmény befogadását segíti: mesesarok, mesepárna, elalvás előtti mesehallgatás. De! – ragadjon meg minden olyan alkalmat az óvodapedagógus, mely alkalmat nyújt a különböző tevékenységek irodalommal való összekapcsolására.

Az évszakok változása nyomán sok-sok kérdés fogalmazódik meg a gyermekekben. Figyelembe vesszük érdeklődésüket, életkori sajátosságukat, s igyekszünk minden kérdésükre válaszolni. A szókincs gyarapítása állandó és folyamatos feladatunk. Egy-egy új fogalom környezetben való megismerése után fontos szerepet kap a vers és a mese. Folyamatosan kell gyűjteni a népi, a klasszikus, a kortárs irodalmi műveket, és tudni kell adott esetben mindig kompetensen a legszebbet és legjobbat „előhívni”.

A csoport verskészletének naprakész ismeretét kívánja meg a kezdeményezés.

A beszédkézséget fejleszti a mese, vers, báb meghallgatása utáni beszélgetés is. A gyermekek a kötetlen, meghitt beszélgetésekért nagyon hálásak, érzelmi kötődésük erősödik a

felnőtthöz, **nevelőhöz**, **ezáltal** a gyermek különös, varázslatos biztonságban érzi magát. Programunkban igaz az az elv, hogy sem a külső világ tevékeny megismerése, sem az irodalmi nevelés nem lehet eredményes az érzelmi nevelés nélkül. Irodalmi nevelésünket kezdetben a mozgással kísért énekelt szövegek, ritmikus mondókák bemutatásával kezdjük, melyek hozzájárulnak a gyermekek érzelmi biztonságához, az anyanyelvi neveléshez. A tapsoltatók, simogatók, hintáztatók ritmikussága fejlesztően hat a gyermekek irodalmi-zenei nevelésére. A 3-4 éveseket magával ragadja a versek színezete, ritmikussága, ezért szívesen ismételtetik.

A mesékhez és versekhez rajzolással, mintázással, kézimunkával készített illusztrációval (akár a gyermek, akár a felnőtt készítette) színesítjük, gazdagítjuk vizuális élményeiket. A mesék egy-egy részletének megörökítésével kezűgyességüket, fantáziájukat fejlesztjük, hozzájárulunk önkifejezésükhöz. A bábjáték maga is egy vizuális élmény. Bevonjuk a gyermekeket az egyszerűbb bábok (fakanál, gyűszű, síkbáb) készítésébe. Nagyobb örömforrást jelent a gyermekek számára, az együtt készített bábbal előadott mese, vagy történet. Az ujjkiszámolók kifejezetten segítik a testséma kialakulását. Játékosan megismerkedhetnek a testrészekkel, azok kisebb-nagyobb mozgásaival. Így hatással lehetünk a finommotorika fejlődésére, a koordinált mozgás kialakulására.

Meséink többsége arról szól, hogy a vándort be kell fogadni, az adott szót meg kell tartani, jó tettért jó várható, a gyengébbet meg kell védeni, stb. Érzelmük, szocializációjuk alakul, fejlődik a mese hatására. A mese szereplőit jó és rossz tulajdonságaik alapján különböztetik meg, választják követendő példaként a gyermekek, amelyek hozzájárulnak a gyermek szemléletmódjának, világméneke alakításához. A mai világban egyre kevesebb gyerek jut el az irodalmi élményszerzés változatos területeire. Otthoni élményeik nagy része a televízió nézéséből, és a videózásból ered. Óvodapedagógusaink ezért vállalták fel a Báb, és játszóházi munkaközösség létrehozását. A gyermekek a báb segítségével többértően ismerkednek meg a mesevilággal. A mesének, bábjátéknak nagy szerepet tulajdonítunk a gyermekek nevelésében. A mesére tartósan képesek figyelni. A mese és a bábjáték hangulata, képi ereje tájékoztatja a gyermeket a külvilágról, fogva tartja őket, örömforrást jelent életükben, visszaigazolja a gyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást is kínál. A tárgyi világot is megelevenítő szemléletmódja, ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világméneke, ráébreszt a pszichikus realitásra és a külvilág megismerési törekvésekre.

Az igényes előadásmód fokozza az érzelmi hatást, megmozgatja fantáziájukat, belső képvilágot jelenít meg. Arra kell törekedni, hogy minden gyermek elmondhassa élményeit, amit a mesélés, bábozás, kiváltott belőle. A gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. 6-7 éves korban már nem ragaszkodnak a jól ismert meseszöveghez, inkább értelemszerűen vésik be a történeteket emlékezetükbe. A mese és a vers bemutatásának nincs kötött ideje. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A mese hallatán belső képzeletbeli gondolkodásuk kialakul – elaboráció – fejlődik. E képességek fejlődése nélkül lehetetlen a későbbiekben az értő olvasóvá válás. Csak abból a gyermekből lesz jól beszélő és olvasó, aki képes intenzív belső fantáziakép megjelenítésére. Az óvodáskor elején főleg az óvónő bábozása érvényesüljön. A gyerekek ebben az időszakban ismerkedjenek meg a különböző bábfajtákkal. A későbbiekben fokozatosan használják, és használhassák a különböző bábokat. A báb az óvodai életben jól használható módszertani eszköz, mely változatossá teheti a vers, mese élményének befogadását. Óvodáskor végére a gyermek saját vers- mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A népi kismesterségek egy-egy technikáját, fogásait a játszóházi program keretében ismerhetik meg a gyerekek és a szülei. Közösségi nevelés a feladata a Lurkó Húsvét innovációnak, amelyet a Báb és játszóházi munkaközösség készített. Ezek az alkalmak lehetőséget adhatnak a társas kapcsolatok bővítésére, elmélyítésére.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A hozzánk járó gyermekek az óvodáskor végére az óvodai és családi nevelés eredményeként az iskolai munka megkezdéséhez a következő ismeretekkel, készségekkel, képességekkel rendelkeznek:

- ❖ Szívesen és örömmel hallgatják a meséket, a verseket!
- ❖ Önmaguktól és társaiktól egyaránt igénylik a csendes mesehallgatást.

- ❖ Próbáljanak önállóan is kitalálni történeteket; folytassák és fejezzék be a megkezdett mesét, történetet, eseményt.

- ❖ Ismerik a bábok mozgását, szeretnek bábozni.
- ❖ Tudnak ismert meséket röviden elmondani.
- ❖ Az óvodáskorban tanult és az általuk megkedvelt versekre, mondókákra emlékeznek, fel tudják idézni.
- ❖ Lelkileg és szociálisan érette válnak.
- ❖ Nyitottak, érdeklődők érzékelésük, észlelésük tovább differenciálódik, készen állnak az iskolába lépéshez.
- .
- ❖ A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél figyelembe vesszük a speciális szakemberek javaslatait, ajánlásait és beépítjük a mindennapi pedagógiai munkába. Az általuk nyújtott segítséggel érhető el az iskolába lépés kritériumainak megfelelő fejlettségi szint.
- ❖ Verselés, mesélés területén a kiemelt figyelmet igényelt gyermekeknek, tehetséges gyermekeknek, olyan szakköröket, pedagógiai szakembereket ajánlunk, ahol képességeit tovább fejleszthetik, erősíthetik.
- ❖ **Az ökumenikus keresztyén csoportban a felsorolt jellemzők mellett:**
- ❖ **A gyermekek ismernek evangéliumi verseket, mondókákat és történeteket is, továbbá meg tudják különböztetni a bibliai történeteket a meséktől**

Minimális eszközigény:

- Diavetítő, diafilmek
- IKT eszközök: laptop, DVD-CD lejátszó, projektor, TV, CD-k és DVD-k, képességfejlesztő szoftverek
- Bábok: ujjbábok, síkbábok, kesztyű bábok, fakanál bábok, árnybábok, báb paraván, MESELÁDIKA a kompetencia program csomaghoz
- Leporelló képeskönyvek
- Saját készítésű eszközökhöz anyagok biztosítása (kartonok, textilek, stb.)

Az INNOVÁCIÓ rövid bemutatása

„LURKÓ HÚSVÉT”

Közösségépítő, közösségfejlesztő program megtervezése, megvalósítása

I. A projekt célja:

Közösségi élet formálása, alakítása beépítése az óvodai életbe, a helyi húsvéti hagyományok keretein belül. Feladatunk, hogy átöröktük a jövő nemzedék számára az ünnephez kapcsolódó népszokásokat, továbbá új technikákkal ismertessük meg őket. A projekt sikeres megvalósítása érdekében a helyi civil szervezetekkel szorosan együttműködünk.

II. A projekt megvalósítása:

Két hét: a Húsvétot, mint naptári ünnepet megelőző hetek.

III. A projekt célcsoportja:

-óvodai csoportok /kisebbek- nagyobbak /

IV. A projektet megelőző tevékenységek:

Szeptember:

Nevelőtestületi értekezlet, melyen az év során végezendő tevékenységek megbeszélése, egyeztetése történik.

Tanévnyitói szülői értekezlet, amelyen tájékoztatjuk a szülőket a projektről, gyűjtőmunkáról, a már szükséges tevékenységek kiosztása.

Szeptember - Október:

Gyűjtőmunkák megkezdése. Bábjelenet kiválasztása, szerepek kiosztása, próbák egyeztetése.

A projektet megelőző egy héten anyaggyűjtés:

- előkészületi tevékenységek megszervezése
- óvónői feladatok
- szülők, gyermekek feladatai
- munkaközösségi tagok feladatai

V. A projekt első hete „Virághét”

Tevékenységek, készségek-, képességek fejlesztése.

Hétfő: Külső világ tevékeny megismerése „Itt a tavasz” Rózsavíz készítés

Kedd: Külső világ tevékeny megismerése „Húsvéti asztali dísz”

Szerda: Munkára-, és közösségi életre nevelés Tojásétel készítés

Csütörtök: Ének, zene, énekes játék, gyermektánc „Komatálat hoztam”

Péntek: Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Természetes anyagok felhasználása

A projekt második hete „Nagyhét”
Tevékenységek, készségek-, képességek fejlesztése.

Hétfő: Verselés, mesélés Bábjáték

Kedd: Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Tojásfestő technikák

Szerda: Munkára-, és közösségi életre nevelés Böjti előkészület, „cibere leves”

Csütörtök: Ének, zene, énekes játék, gyermektánc, közösségi nevelés „Cuharé” „Komatálat hoztam”

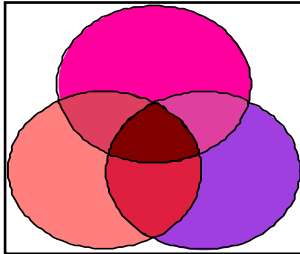
Péntek: Érzelmi nevelés „Szabad-e locsolni?”

VI. Projektet záró hét: befejező szakasz
Eredményességi vizsgálatok, értékelések, kérdőívek, kiállítás megszervezése.

Részletes innováció a nevelési programunk mellékletét képezi, mely csak SZIGORÚAN belső használatra szolgál. Külső személy számára történő másolása, tartalma nem adható át, szigorúan tilos!

II. sz. MELLÉKLET „LURKÓ-HÚSVÉT”

4.2.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Cél:

- A gyermekek élmény és képzeletvilágának vizuális önkifejezése, megvalósítása, az alkotó-alakító tevékenység megszerettetése.
- A gyermekeket egyéni fejlettségükhöz és képességeikhez igazodva képi, -plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatni, a komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességüket kialakítani.
- Óvodásaink tér, forma és szín képzetének gazdagítása. Az ábrázolás, mintázás formanyelvének elsajátítása. Ismerjék meg a különböző anyagokat, a konstruálás technikai fogásának alapelemeit.
- Esztétikai érzékenységük, a szépség iránti vonzódás, igényesség, az értékelő képesség formálása, alakítása.
- A vizuális gondolkodás, a látás, a láttatás képességének kialakítása.
- Igény az alkotásra, a tevékenység örömeinek felfedeztetése.
- Fejlesztő hatása az egész személyiségre.
- **Az ökumenikus-keresztyén csoportban a felsorolt célok mellett:**
Bizonyos alkalmakkor a rajzolást, festést, mintázást, kézimunkát is át kell, hogy szője a bibliai integráció. Képi ill. mintázott, plasztikai kifejezéssel, kézimunkával, képalakítással érzékeltetve, tevékenység által érdekesebbé, motiváltabbá tehetjük és elmélyíthetjük a keresztyén alapigazságok mondanivalóját.

A keresztyén értéket hordozó vizuális alkotások bemutatásának a célja pedig, hogy megerősítik a gyermekben akár a bibliai történet, akár az ünnep üzenetét, továbbá fejlessze a szép iránti fogékonyságot, a művészi élmény befogadására való igényt.

Feladat:

- Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységre az egész nap folyamán biztosítson megfelelő teret, változatos eszközöket. Maga a tevékenység s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.
- Az esztétikus környezet biztosítása: az óvoda külső, belső tere is esztétikai élményt nyújtson. A csoportszobák, az óvoda helyiségei ne legyenek túlszűfoltak, a dekoráció legyen mértéktartó. Ízléses, esztétikus tárgyi világ vegye körül a gyermekeket. Fontos a felnőttek gondozott, ápolts külső megjelenése, jó ízlése.
- A gyerekek képi, plasztikai kifejező nyelvének ábrázoló és konstruáló képesség fejlődéséhez minél gazdagabb feltételrendszer biztosítása:
  - Megfelelő hely.
  - Elegendő idő.
  - Érzelmi, értelmi nevelést és szocializációt biztosító légkör.
  - Megfelelő mennyiségű és minőségű változatos eszköz és anyag.
- A gyermek látáskultúrájának fejlesztése. Sok élmény, természetben való megfigyelés, tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása.
- Vizuális képességek fejlesztése. A gyermekek egyéni fejlettségéhez és képességeihez igazodó, differenciált fejlesztés. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és a kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- Érzelmi nevelés és értelmi képességek fejlesztése.

- Óvodapedagógusaink segítsék a kezdeményező, kreatív magatartás érvényre jutását. A napi tevékenységbe ágyazva biztosítsanak a gyermekek számára sokszínű témát, változatos eszközöket. Ismertessék meg őket érdekes technikákkal, hogy fantáziájuk, kreativitásuk minél jobban kibontakozzon, önkifejezésük, személyiségük fejlődjön.
- A kiemelt figyelmet igénylő, tehetségesebb gyermekeket irányítsák megfelelő szakemberhez.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára a nap folyamán- érdeklődését figyelembe véve- biztosítsunk ábrázoló tevékenységéhez lehetőségeket, eszközöket.
- Az esetleges problémás gyerekeknél fokozott gonddal és odafigyeléssel segítsék elő a fejlődést.
- Vizuális neveléssel kapcsolatos szokásrendszer kialakítása.
- Folyamatos kapcsolat a szülőkkel: otthon is teremtsék meg az alkotó, alakító tevékenység feltételeit.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása (csoportos, egyéni).
- **Az ökumenikus keresztyén csoportban a felsorolt feladatok mellett:
Az óvodapedagógus teremtsen lehetőséget a bibliai történetek mai életünkre vonatkozó üzenetének különböző vizuális, manuális feldolgozására.**

A tevékenység szervezése. Kapcsolata más területekkel

A vizuális nevelés sokszínű, összetett nevelési terület. Óvodai nevelésünk egészében érvényesülő folyamat. Magában foglalja a spontán jellegű vizuális tevékenységet.

A spontán jellegű vizuális, szabadidős játék-tevékenység, a nap bármely szakaszában gyakorolható. A játékhoz hasonló örömforrás. A legtöbb gyermeknél központi szerepet játszik. Szívesen, elmélyülten vesznek részt benne.

Óvodai nevelésünk során sokféle technikai eljárással ismertetjük meg a gyermekeket. Ezeket a tevékenységeket igyekszünk megszerettetni. 3-4 éves kortól fokozatosan építjük be mindennapjaikba. A technikai fogásokat eleinte még csak próbálgatják, majd egészen addig

gyakorolják, míg készségszintre nem emelkedik. Ekkor már a technika kezelése nem vonja el a gyermek figyelmét, azt teljesen alkotásra fordítja, ötleteit, kreativitását megcsillanthatja. Amelyik gyermek a technikát ismeri, nagyobb örömmel, szívesebben alkot, egyre önállóbb ötleteket valósít meg. Közben a kézmozgása, szem-kéz koordinációja ügyesedik. A már megismert technikákat egész nap gyakorolhatják. Lehetőséget biztosítunk, hogy kedvük szerint rajzolhassanak, festhessenek, mintázhassanak, nyírjanak, ragasszanak, stb.

Olyan technikát alkalmazhatnak, amellyel sikerélményhez jutnak. Ez ösztönzi őket az újabb tevékenységre. A technikák elsajátítására sokféle eszközt biztosítunk. Fontos szempont, hogy a gyermekek kézméretének megfelelő, jó minőségűek, praktikusak, tartósak legyenek. Megpróbáljuk a szülőket is meggyőzni erről. A megfelelő eszköz többek között segíti a kéz izomzatának és csontrendszerének fejlődését.

Az eszközöket mindig ugyanazon a helyen tároljuk. A hely kiválasztásánál elsődleges szempont, hogy az asztalt természetes megvilágítás érje, az eszközök a gyermekek számára könnyen elérhetőek legyenek, az alkotó gyermekeket, a más tevékenységet végzők ne zavarják. Az eszközök kiválasztásánál további szempont, hogy az egészségre ártalmas anyagot nem tartalmazhat. Az óvodapedagógusok által irányított tevékenység célirányos, többnyire csoportos formában valósítjuk meg. A kisebbeknél fontos az önkéntesség, míg a nagyobbaknál (5-6-7 évesek) előtérbe kerül a csoportos tevékenység.

A hozzánk érkező 3-4 éves gyermekek fokozatosan ismerkednek az óvodapedagógus segítségével, játékba integrálva, építve az anyagokkal, kísérletezhetnek az eszközökkel. Fontos elv, hogy a tevékenység örömforrás legyen. A nyomhagyáshoz, firkálgatáshoz, festéshez sokszínű, változatos anyagú, a megszokottól eltérő méretű és formájú papírt is biztosítunk. A lendületes, nagy mozgást segíti a nagy felület – puha rajzeszköz, vastag ecset és tempera. A gyermekeket vonzza a szín, a festés technikája. Szívesen festenek ujjal, nagyon mutatósak a tenyéryomattal készült közös kompozíciók, kedvelik a nyomatokat (krumpli, dugó, stb.). A gyermekek vizuális képességei a gyakorlás során fejlődnek, ezáltal bővülnek az alkotó – alakító tevékenység lehetőségei. Megjelennek a képalakítás változatos formái. A színek használata egyre gazdagabb. Fontosnak tartjuk, hogy minden gyermek önmagához képest fejlődjön.

A technikák gyakorlására sokféle, változatos lehetőséget biztosítunk. Képalakítás megvalósulhat fonalból, textilből, termésből, papírból tépéssel, gyűrőssel, nyírással,

ragasztással, stb. Szeretnek hajtogatni egyszerűbb formákat, ismerkednek a papírfűzéssel, fonással, szövással, díszítéssel, öltögetéssel, kasírozással stb. Szívesen alkalmazzuk a kevert technikákat. A gyermekek ismerkednek, részt vehetnek, részt vesznek a plasztikai alakításban. Nyomkodják, lapogatják, gömbölyítik, sodorják az anyagot (só-gyurma, főzött lisztgyurma, agyag, viasz, plasztilin, stb.). Óvodánkban szívesen alkalmazzuk a színes, főzött lisztgyurmát is, amely könnyen alakítható, kellemes tapintású, esztétikus és egészségre ártalmatlan. Lehetősége van a gyermekeknek, hogy különböző anyagokkal, bútorokból térbeli rendezéssel különböző építményeket, játékszereket, kuckót alakítsanak ki maguknak, saját elképzelésük, igényük szerint.

A kész munkákat a szülők által is látható helyen helyezzük el. Minden gyermek alkotását kiteszük. Fontos, hogy a gyermekek átéljék az „Én készítettem!” és a „Barátom készítette” élményt.

Az udvari lehetőségeket (hely, tér, idő, eszközök) a körülményekhez adottan egész évben kihasználjuk. A vizuális nevelés szerves részét képezi a műalkotásokkal, népi művészettel – eszközökkel való ismerkedés. Kihhasználva a helyi lehetőségeket, ellátogatunk a Szt. Erzsébet (festőnő) Képtárba. Megtekintjük a községünkben rendezésre kerülő kiállításokat. Hagyomány nálunk, hogy évente a Föld napja alkalmából kiállítást rendezünk a gyermekek alkotásaiból. Felkeressük a Tájházat, ahol a gyermekek a népi kultúra értékeiből, tárgyi kultúrájából kapnak ízelítőt. A természetes anyagból készült, népi játékokkal is időnként megismerkedhetnek, bővítve ezzel is a különböző technikai eszközökkel való ismerkedést. A vizuális nevelés szoros kapcsolatban, kölcsönhatásban van a többi nevelési, tevékenységi területtel.

A külső világ tevékeny megismerése az óvodai nevelésünk egészében érvényesülő folyamat, így fontos szerepet játszik a vizuális nevelésünkben is. A gyermekek számára meghatározó, hogy minél több élménnyel gazdagodjanak. A gyermekek élményének nagy részét meghatározzák az évszakok, az ehhez kötődő természeti jelenségek és a jeles ünnepek. (pl., „Lurkó húsvét” innováció). Minden alkalmat meg kell teremteni arra, hogy a gyermekekkel felfedezzük a környező világot, megláttassuk a tárgyi, emberi és természeti környezet szépségét, értékeit. Kirándulások, séták alkalmával nyitott szemmel járunk. Sok-sok természetes anyagot gyűjtünk. Ezeket felhasználjuk az ábrázoló tevékenység során képzalkotáskor, plasztikai munkákba, stb. Az ábrázoló tevékenység különböző fajtái beépülnek

a játék tevékenységükbe. A séták alkalmával gyűjtött természetes anyagokból állatokat, babákat készítenek, ezeket felhasználják játékaikban. A játékok általában nem hosszú életűek, de a gyermekeknek nagy élményt jelentenek. Közelebb kerülnek a természethez. Növekszik kreativitásuk, gazdagodik érzelmviláguk. A magok által készített eszközökre sokkal jobban vigyáznak, mert saját ötletük, elképzelésük alapján valósították meg azokat.

Az irodalmi, (mese, vers), a zenei és a vizuális nevelés gyakran jelenik meg náluk egymást átszőve. A mese, a vers, a zene szárnyakat ad a fantáziának, hatásukra megjelennek az eseményábrázolások. A mese élménye a vizuális nevelés sokféle formájában valósulhat meg. Dramatizálásához szívesen készítenek egyszerű bábokat, kellékeket és díszleteket. A zenei nevelés az együttvégzett esztétikus mozgással is kapcsolódik a vizuális neveléshez. (Zenevarázs: a kompetencia programcsomagban lehetőséget kínál a zenés festésre.)

A mozgáskultúra fejlesztésével, a téri tájékozódás gyakorlásával megalapozza a téri megfigyelést. Az alkotó – alakító tevékenységhez, a képességek fejlesztéséhez elengedhetetlen a kéz-szemmozgások megfelelő fejlettsége. Javul a gyermek mozgáskoordinációja.

A matematikai tartalmú tevékenység elsősorban a testek és síkmértani formák megismerésével kapcsolódik a vizuális neveléshez. Gyakorolják a térben és síkban való tájékozódást, irányok azonosítását, megkülönböztetését, sorozatok, szimmetriák létrehozását.

Az egészséges életmódra nevelés szempontjából figyelmet fordítunk arra, hogy kialakuljanak a tevékenységgel kapcsolatos egészségügyi szokások: a gyermekek az anyagokat, eszközöket ne vegyék a szájukba! Az asztalt terítővel védjük, a tevékenység befejezése után mossanak kezet! Ruhájukat, ha olyan tevékenységet végeznek, köténnyel védjük! A vizuális nevelésnek nagy szerepe van a munkára nevelésben is. A gyermekeket folyamatosan bevonjuk az ábrázolással kapcsolatos feladatokba, szervezésbe: ceruzák hegyezése, eszközök tisztántartása, elrakása, stb. Érzelmi nevelés terén többször van alkalmuk átélni az ajándékozás örömét, emeli az ünnep hangulatát, ha a csoportszobát a gyermekekkel közösen díszítjük fel, együtt rendezzük át melyekre mindig meglepetéssel készülünk.

Az anyanyelvi nevelés átszővi az egész óvodai életet. Az ábrázolás, a közös munka gazdag beszédlehetőséget teremt a gyermekek számára. Egy-egy tevékenység végzése közben jókat beszélgetnek, elmondhatják tapasztalataikat, élményeiket, kiegészítik szóban a rajzaikat, véleményt mondanak egymás alkotásairól. Gyakran ugyanazt a témát többen is feldolgozzák

egyszerre. Közben egymásnak ötleteket adnak és ötleteket lesnek el. A témát közösen fejlesztik tovább, közben fejlődik társas kapcsolatuk együttműködő készségük.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Az óvodai és családi nevelés eredményeként:

- ❖ A gyermekek élményeiket, mondanivalójukat vizuálisan kifejezik.
- ❖ Élményeik, elképzeléseik, képzeteik megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- ❖ Kialakul a könnyed kézmozgás, az eszközöket egyéni képességeiknek megfelelő szinten kezelik.
- ❖ Alkotásaikra jellemző a részletező, változatos formaábrázolás, színhasználatukban érvényesül a kedvelt színek használata, alkalmazása.
- ❖ Kialakul a szenzomotoros koordinációs képesség.
- ❖ Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek.
- ❖ Téralakításban tevékenyen, kreatívan részt vesznek, bátrak, ötletesek és együttműködők.
- ❖ Tudnak gyönyörködni a szépben.
- ❖ Örülnek alkotásaiknak, mások alkotásainak, a közösen készített kompozícióknak, megbecsülik azt.
- ❖ Értékítéletüket megfogalmazzák. Tudnak beszélgetni az alkotásról.
- ❖ Az óvodai környezet alakításában, szépítésében, szívesen, aktívan részt vesznek.
- ❖ Készítést éreznek arra, hogy figyelmüket összpontosítsák, technikai tudásukat aktivizálják.
- ❖ **Az ökumenikus-keresztyén csoportban a felsoroltak mellett:**
A gyermek megjeleníti a rá nagy hatást gyakorló bibliai történetek egy-egy cselekményét, szereplőjét.

Minimális eszközigény:

- rajzlapok, kartonok, színes lapok.
- rajzeszközök: színes és grafit ceruzák, zsírkréta, fehér és színes kréta.
- gyurmák: natúr és színes, főzött

Főzött tésztagyurma (recept):

¼ kg liszt-1 evőkanál borkősav-2 evőkanál olaj-2 evőkanál só-2-2,5 dl víz

A sót, a borkősavat feloldjuk vízben, majd hozzáadjuk a többi anyagot, és jól összekavarjuk. tűzre tesszük, addig főzzük és kavargatjuk, amíg az edény faláról el nem válik.

Ha színeset akarunk, a temperát már a vízben oldjuk fel.

- víz,- temperafestékek, ecsetek, tálkák, ollók, ragasztók, lakk, lamináló gép, textilanyagok, fonalak, cérnák, tűk, cérnák, gombok

- szövőkeret, körmöcskék, karmantyú fa.

- könyvek művészeti alkotásokról reprodukciókról, "Színes ötletek" sorozat könyvei.

-IKT eszközök.

Eszközигényt az óvodapedagógusok állítják össze saját igényeik szerint.

4.2.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodánkban a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődésüket, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet. A népdalok éneklése, hallgatása, gyermek-, néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének - zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Cél:

- A művészeti nevelés határain belül, az érzelmeken keresztül, a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése.
- Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközzül szolgálnak a gyermekek zenei képességeinek (az egyenletes

lűktetés, a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

- A keresztyén zenei anyanyelv megteremtése.
- A bibliai történetek üzenetének alátámasztása.
- A lelki nevelésben nagyon fontos az ének és a zene, ahogyan Kodály Zoltán írta: “A zene lelki táplálék és semmi mással nem pótolható. Aki nem él vele: lelki vérszegénységben él és hal. Teljes lelki élet zene nélkül nincs. Vannak a léleknek régiói, amelyekbe csak a zene világít be.”

Feladat:

- Esztétikai fogékonyságuk, mozgáskultúrájuk fejlesztése.
- A 3-7 éves gyermekek harmonikus személyiségfejlesztése.
- A zenei képességek kibontakoztatása, komplex nevelő hatások érvényesítése.
- A zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése.
- Életkornak és a korcsoport képességeinek megfelelő zenei anyag kiválasztása, a fejlesztés tartalmának biztosítása 3-7 éves korban.
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.
- Komplexitás más tevékenységi, nevelési területekkel.
- Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.
- Óvodapedagógusaink kiemelt feladata a zenei anyanyelv megismertetése az esztétikai fogékonyságra nevelés, zenei ízlés formálása.
- Az óvodapedagógus ébressze fel a gyermekben rejlő zenei alkotókedvet, kreativitást.
- A tehetséges gyermekek esetében gondoskodni kell arról, hogy több lehetőségük legyen a zenei tevékenységre, élményre mint az átlagos igényűeknek.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél az egyéni képességeikhez mérten kell biztosítani a zenei képességek fejlesztését.
- Az ökumenikus-keresztyén csoportban a felsorolt feladatok mellett:

Az óvodapedagógus feladata, hogy helyet kapjanak a keresztyén gyermek énekek is, melynek fő kiválasztási szempontja a szöveget illetően: érthető, viszonylag rövid legyen, s ha lehet, kapcsolódjon Bibliai történetekhez, alkalmazkodjon az ünnepek aktualitásához. Az ének dallama értékes és szép legyen, szolgálja a zenei ízlés alakítását, feleljen meg a gyermekek hangterjedelmének és énektechnikai követelményének.

- Keresztyén énekeink tanítását azonban nem ajánlott a népi gyermekdalokkal együtt tervezni, erre külön alkalmat teremtünk.

A tevékenység szervezése. Kapcsolata más területekkel

Fontos feladatunknak tekintjük a zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtését; a tudatos, tervszerű és folyamatos fejlesztő hatások megszervezését.

A 3-7 éves gyermek mindennapi tevékenységéhez szorosan hozzátartozik az éneklés, az énekes játék. Igazi örömet csak az az éneklés és énekes játék ad, amelyet a gyermek könnyedén, jól elsajátított készséggel végez. A gyermekek képzelete és alkotókedve oldott légkörben akkor fejlődik, ha az óvodapedagógus támaszkodik a gyermekek érdeklődésére, igényeire. A zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése:- megfelelő hely - megfelelő idő - megfelelő eszköz - biztonságos légkör.

Olyan bensőséges érzelmi közeget kell kialakítani, melynek hatására a gyermek szívesen énekel, játszik, dúdol, hallgat zenét. Zenei élményeket szerezhetnek séták alkalmával, a környezet hangjainak megfigyelésekor, játék közben, a különböző zörejhangok megfigyelésével, stb. Ezeket a tapasztalatokat, megfigyeléseket, a zenei nevelés során tudatos fejlesztéssel megerősítjük, rendezzük. A zenei nevelés tartalmát az évszaknak megfelelően tervezzük.. Az óvodapedagógus a tevékenységre tervszerűen, egy meghatározott feladattal, előre végiggondolt módszerekkel készül fel. A dalanyagot összehangolja a zenei feladattal. A feladatot, a kezdeményezés módját, az új anyagot és az ismétlő játékokat megtervezi. Nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy a gyermekek érdeklődésének megfelelően, esetleg változtasson az előre megtervezett meneten. A zenei anyag életkornak és az adott csoport

képesszintjének megfelelő igényes válogatása az óvodapedagógus feladata. A mi óvodánk zenei nevelésének a Kodály Zoltán által létrehozott, az egész világon ismert zenei koncepció szolgál alapul, amelynek hatására fejlődik a gyermekek zenei anyanyelve. Mindehhez az énekes és hangszeres népzene, az énekes játékok, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, a népszokások, a kortárs művészeti alkotások megismerése nyújt segítséget. Óvodánk zenei nevelésének középpontjában az énekes gyakorlat áll, amelyhez hozzátartozik a magyar zene hallgatásán túl, a más népek zenéjének a megismerése és a zeneirodalom alkotásainak meghallgatása is. Figyelembe vesszük a közművelődés jelen és távlati igényeit, az audiovizuális eszközöket a gyermekek életkorának megfelelően alkalmazzuk. Az óvodapedagógusaink az ének, zene, énekes játékok, gyermektánc nevelése során is alkalmazzák a kötetlen szervezeti formát. A mondókákat, az énekes népi játékokat zömmel csoportos formában alkalmazzuk.

Hangutánzó játékok, hangadást kísérő mozdulatok, egyszerű játékos mozgások, különböző nehézségű mozgásformák, mozgás – improvizáció zenére, táncos jellegű mozdulatok színesítik a zenei tevékenységet, biztosítanak a gyermekeknek folyamatos élményszerű témát, és változatos hangszereket.

A heti, tervszerű tevékenységet 3-4 éves korban az életkornak megfelelő önkéntes, kötetlen énekelgetési forma tölti ki, melynek időtartamát a gyermekek érdeklődésére, önkéntes részvételére alapozzuk. Lehetővé tesszük, hogy a szülők is megismerjék a dalokat, mondókákat, dalos játékokat (nyílt nap, napi találkozás, hirdetőtábla, stb.).

Az iskolai életmód megkezdése előtt fokozatosan szoktatjuk a gyermekeket a **csoportosan** szervezett foglalkoztatási formához, változatos módszerekkel. Az óvodapedagógusok által kiválasztott zenehallgatási anyag kapcsolódjon a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés különböző tevékenységeihez, vagy az évszakokhoz, ünnepekhez. A zenei nevelés során a komplexitás, kapcsolat más nevelési területekkel, fontos szempont. Egy-egy énekes-zenés tevékenység során a köralakítás, párba állás, jobbra-balra fordulás **matematikai tartalmakat** is hordoz.

A mondóka tempója, a dal belső lüktetése, ritmikussága, a számok világában található egymásutániséggel közvetve hozható kapcsolatba, stb. A vers, mese keretein belül a kezdeményezések alkalmával az évszakokhoz kapcsolódó dalok, mondókák komplex esztétikai hatást biztosítanak. A gyermekirodalom műfajainak esztétikai értékei akkor

teljesednek ki, mélyülnek el igazán a gyermekekben, ha más tevékenységek esztétikuma is megerősíti azokat. Az ismétlődő mozdulatok által lassított szavak a szép és pontos kiejtésre serkentenek és az örömteli játékban a sokszori ismétlés sem fárasztó. Az új szavak a szókincset bővítik, a mozgással egybekötött cselekvések a szavak pontos megértését segítik, ezáltal segítve az anyanyelvi nevelést. A testi nevelést, a gyermek fejlődését is természetes módon segíti az énekes játék. A zene lüktetése hat a koordinált mozgásra, az énekléstől nő a légzés kapacitása, a lüktetés, a folyamatosság szabályozott mozgást igényel. A laza, de rugalmas járás, tapsolás, játékos mozdulatok a gyermekek egyensúlyérzékét fejlesztik. Az énekes játékok különböző formái, a gyermektánc, az ezekhez kapcsolódó mozgások, tánc lépések az esztétikus testmozgást segítik elő. A külső világ tevékeny megismerésével kapcsolatban, a dalokban, mondókákban előforduló természeti és társadalmi jelenségek segítik elő a könnyebb megismerést, megértést. A dalokban, mondókákban előforduló természeti és társadalmi jelenségek a környezet megismerését, megértését segítik. A zenei készségek fejlesztését a környezet hangjának, tárgyainak megfigyelésénél is megvalósíthatják. Az énekes játékokhoz tartozó szabályok betartásával a gyermekek könnyebben alkalmazkodnak környezetük szabályaihoz, szokásaihoz. Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés: az énekes játékok a szocializációt is elősegítik, mikor mindent egyszerre csinálunk, egy időben, egyforma mozgással. Ennek hatása, öröme a társas kapcsolatok fejlődésében is érvényesül. A csoporthoz tartozás biztonságos érzés, az egyéni felelősség a közös éneklésért, szép mozgásért, növeli a gyermekek társak iránti vonzalmát, kapcsolatigényét, egymásra figyelését. A hangmagasság, ritmus és mozgás fizikai ingerek, mégis összehatásukban lelki jelenséggé, pozitív viszonyulássá, örömmé válnak. A dalok éneklése, vagy meghallgatása fejleszti a gyermek érzékenységét, fogékonyságát, színessé teszi érzelmi világát a szerepvállalás. Zenehallgatásnál, ha nem is érti a pontos szöveget, átérzi a dallam hangulatát: szomorúságát, humorát és a feszültségoldást. A zenei nevelés a **gyermek értelmére** is hat. A zenei fogalom-párok megértése összpontosított figyelmet, pontos megfigyelést kíván. Az összehasonlítás értelmi folyamata, a gondolkodás ugyanúgy megy végbe, mint egyéb tevékenységek alkalmával. A dalok a gyermekek emlékezetét is fejlesztik. A belső hallásból felidézhető, előhívható az ismert dallam. A gyermek általában sokkal többre emlékszik, mint amit énekel. A képzelet, a már meglévő ismeretek, tapasztalatok emlékeiből rak össze újszerű, esetleg a valóságtól eltérő képeket. A **rajzolás, festés, mintázás, kézimunka** közben alkalom

nyílik e képek előhívására, vizuális megjelenítésére. Minél fogékonyabb és színesebb a gyermek képzelete, annál nagyobb örömet szerez neki a megszemélyesítés. A belső hallás és képzelet az alapja a gyermek zenei alkotókedvének. A már sok ismert dallamból, játékformából, ritmusból kedvet kap arra, hogy maga találjon ki egy-egy dallamot, ritmust: énekelve vagy hangszeren (ütős hangszeren). A játékszabályok elfogadása, a térforma betartása, az egyforma hangmagasság, a tiszta éneklés elérése a gyermek akaratát, önfegyelmét sokféleképpen formálja, erősíti.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A hozzánk járó gyermekek az óvodáskor végére, az óvodai és családi nevelés eredményeként eljutnak oda, hogy:

- ❖ Örömmel, kedvvel énekelnek, mondókáznak,
- ❖ Tudnak egyedül énekelni, énekes játékokat játszani.
- ❖ Szeretik, kedvelik, szívesen hallgatják a zenehallgatásra szánt dalokat, kortárs művészeti alkotásokat, dalműveket.
- ❖ Ritmus és mozgáskészségük rendezett, képesek a rögtönzésre, és az egyszerű tánclépések utánzására.
- ❖ A zenei fogalom-párokat ismerik és képesek megkülönböztetésükre.
- ❖ Az egyenletes lüktetést és ritmust felismerik és érzik, tudják követni egyedül, párban és együttesen is.
- ❖ **Ökumenikus-keresztyén csoportban a felsorolt jellemzők mellett:**
A gyermekekben kialakul az a képesség, hogy a megtanult keresztyén óvodás dalokat hangulatuk, érzelmeik kifejezésére is használják. Továbbá megismerkednek az egyházi zenével.

Minimális eszközigény:

- Ritmus és dallamjátszó hangszerek.
- Rádiósmagnó, kazetták, CD- lejátszó, laptop, projektor, DVD hanganyag.
- **Ökumenikus-keresztyén csoportban: keresztyén gyermek-énekgyűjtemény**

Ajánlás, szakirodalom felhasználás:

A kompetencia programcsomag két kiegészítő kiadványa,

- Reiker Ildikó: Zenevarázs - Új utak az óvodai nevelés zene és mozgásvilágában
- Túri György: Játék, tánc, élet

4.2.5.Mozgás

A gyermek életkori sajátosságából adódóan a legfőbb, spontán tevékenysége a mozgás, a mozgásos játékok. Már kisgyermek korban a természetes mozgás által ismeri meg, tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti – emberi – tárgyi környezet viszonyairól. A mozgásnak nagy szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában.

Cél:

- A mozgás szeretetére építő életvitel, egészséges életmód megalapozása, az óvodai nevelés minden napján.
- A gyerekek mozgáskedvének fenntartása és fokozása, testi (motoros) képességek fejlesztése: kondicionális képességek (erő, gyorsaság, állóképesség), koordinációs képességek (egyensúlyérzék, téri tájékozódó képesség, kinesztetikus differenciáló képesség, reagálási képesség).
- Mozgás és tartás rendellenesség megelőzése és javítása.
- Fejleszteni a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy-és finommozgásokat, a gyerekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, dobás).
- A gyermek személyiségének, társas kapcsolatainak fejlesztése, továbbá a mozgás során alakuljanak ki a közösségi erkölcsi magatartás alapelvei (önzetlenség, segítő készség, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, alkalmazkodó képesség, egymásra figyelés).

Feladat:

- A gyermek mozgásigényének kielégítése. A spontán és az irányított mozgás eszköz és feltételrendszerének életkorhoz igazodó megválasztása.
- A gyermek egyéni képességeinek figyelembe vételével, differenciáltan tervezze meg a mozgást, a mozgásos játékot. **Sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákat, játékokat biztosítson**, ezáltal a mozgás és az értelem fejlődése kedvezően hat egymásra. Vegye figyelembe a gyermek egyéni szükségletét, individuumát, hogy minden gyermek találja meg a helyét a közösségben.
- A mozgás, torna, testnevelés során előforduló helyzeteket, konfliktusokat, a gyermek egyéniségéhez, szükségleteihez igazodva oldja meg.
- A mozgás – testséma – percepció – verbális fejlesztés (kondicionálás, koordináció) feltételrendszerének biztosítása.
- Az irányított mozgásos tevékenységet egészítse ki a spontán, a szabad játék keretében végzett mozgásos tevékenység. E tevékenységre lehetőséget kell biztosítani az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve.
- Törekedni kell a gyerekeket a legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, és a szabad levegő kihasználására.
- Szűkebb és tágabb környezetünk megismerése, séták, kirándulások alkalmával, ismerkedés terepviszonyokkal.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek esetében feladatunk a folyamatos együttműködés a megfelelő szakemberrel, (mozgásfejlesztő pedagógus, óvodai gyógytestnevelő), a szakember bevonásával a prevenció és korrekció feladatok ellátása.
- A tehetséges gyerekek felfedezése, fejlődésüknek folyamatos figyelemmel kísérése, megfelelő szakemberhez irányítása (football, mazsorett, twirling, úszás).
- 5-7 évesek számára a vízhez szoktatáshoz szükséges szervezési-tervezési feladatok megoldása.

A gyermekek mozgásuk által élményeket, ismereteket szereznek. A sokféle mozgáskapcsolattal növekszik teherbíró képességük, a szervek teljesítő képessége, edzettségük, fejlődik fizikai állóképességük, egyéniségük. Csak a rendszeres mozgás biztosítja a gyermekek biológiai fejlődését, az egész szervezet növekedését. A rendszeres mozgás, testnevelés hozzájárul a légző és keringési rendszer teljesítőképességéhez, növeléséhez, ezáltal az idegrendszer fejlődéséhez, csont és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez.

A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a téri tájékozódást, helyzet felismerést, döntést, alkalmazkodóképességet.

A tevékenység szervezése. Kapcsolata más területekkel

A helyes időkeret kialakításával, a mozgás biztosításával az egészséges életmódra nevelést segítjük elő. A gyerekek egészséges fejlődése érdekében biztosítjuk, hogy megfelelő hely, idő, eszköz, a jó levegő, tiszta környezet segítse a mozgás, testnevelés kielégítését.

A mozgás megszervezésénél előnyben kell részesíteni a szabad levegőn való tornát, a természet jótékony hatásainak kihasználásával, mindig igazodva az időjárási viszonyokhoz. Bent, a csoportszobában, **folyamatos szellőztetés** mellett valósul meg a **spontán, a gyermekek igényeit figyelembe vevő és irányított mozgás. Az irányított mozgás az óvodapedagógus által tervezett és szervezett tevékenység. E tevékenységet, kötött formában, minden gyermek számára kötelezően szervezzük, betartva az egyéni fejlődést, fokozatosságot.** Nagyfokú türelemre, jó motiválásra van szükség akkor, ha a gyermek nem akar eleinte bekapcsolódni az együttes mozgásba. **Az irányított mozgás, (a mindennapos mozgás) naponta, a testnevelési foglalkozás heti egy alkalommal szervezendő.** A gyerekek a séta, kirándulás alkalmával is ismerkedhetnek, tapasztalatokat gyűjthetnek a különböző terepviszonyokról. Érezkelhetik a mozgást homokban, fűben, sík területen, lejtőn, stb.

Óvodánk udvarán úgy igyekszünk elhelyezni az eszközöket, hogy legyenek rögzített és változtatható elhelyezésűek. Az udvari játékokat felhasználjuk a különböző gyakorlatok kivitelezéséhez.

A kibetonozott területek: a karikagurításra, labdaütögetésre, ugróiskolák megrajzolására, kerékpározásra, rollerezésre adnak lehetőséget. A mozgáseszközöket eleinte figyelik, tapogatják, majd kipróbálják, gyakorolják a velük való mozgást gyermekeink.

Egy-egy csoportszoba rendelkezik Tini-kondi komplex sportszerrel, melyet megfelelő szervezéssel a csoport használhat.

A gyermek testedző játéka a természetes mozgásokra épülnek, mert ezeket minden nehézség nélkül el tudják végezni. A járásokat, futásokat, kúszásokat, mászásokat, szökdeléseket, ugrásokat, dobásokat változatos formában építjük be az utánzásra ösztönző mozgásos játékokba. A sokféle mozgástapasztalattal erőlködés nélkül növeljük teherbíró képességüket. A lendületes, természetes mozgásokat egyre precízebbé, összehangoltabbá formáljuk, hogy a finomabb, apróbb mozgások később kialakuljanak. A gyermekek ½ éves koruktól intenzíven gyakorolják ezeket a mozgásformákat, de az óvodánkban tudatosan nehezített formában, egyre több részfeladattal párosítva végeztetjük, pl.: járás, futás akadálykerüléssel, irányváltoztatásokkal, párban való haladással, stb.

Az óvodánkban a mozgásos tevékenységeket, s azok eszközeit a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez méretezzük és választjuk ki, ügyelve a baleset megelőzésére. Nem húzunk merev vonalakat a korcsoportok és gyermekek között – a mozgásanyag feldolgozásakor a gyakorlatok nehézségi fokozatait figyelembe vesszük az egyéni fejlődés, fejlettség szintjéhez viszonyítva.

Mozgás, testnevelés tevékenységünk szervezéséhez tartozik az **5-6-7 éves iskolaköteles gyermekek vízhez szoktatása.**

A gyermeki szervezet edzésében, fejlesztésében az úszásnak, vízhez szoktatásnak biológiai értékei és pszichikumra gyakorolt pozitív hatásai vannak.

Kihhasználva a helyi adottságokat a nevelési év május végi, június eleji időszakában az iskolába készülő gyermekeknek egyhetes (5 napos) vízhez szoktatási programot szervezünk.

Programunkban alapvető szemléletmód a komplex személyiségfejlesztés, mely úgy valósul meg, ha a különböző tevékenységek összefüggésben vannak, ha minden – mindennel összefüggésbe hozható. Így a mozgás, testnevelés is kapcsolatba van a **külső világ tevékeny megismerésével:** a kirándulások, séták alkalmával a friss levegőn történő mozgás jól szolgálja az **egészségnevelést.** A megfigyelt jelenségeket eljátszhatják a gyerekek: fák, állatok mozgásának utánozása, stb. Télen gyakoroljuk a jégen való csúszkálást, a hóban történő

mozgást, stb. Tapasztalatokat gyűjtenek a természeti jelenségekről, környezetük változásairól. Nyáron megtapasztalják a vízben való természetes mozgásokat, megismerik a helyes levegővételt, készségeiknek megfelelően elsajátítják a lebegést és siklást.

A testünk témakör a testséma fejlesztésére kiválóan alkalmas. A család témakör az énkép kialakításában segít. A közlekedés témája közvetlenül is kapcsolódik, egyrészt a megfelelő mozgásminták kiépítésével, másrészt a közlekedési szabályok tudatosításával, stb.

A témák feldolgozása mozgáson keresztül valósul meg. A gyerekek **tapasztalatokat gyűjtenek a formai tulajdonságokról** (alak-formaérzékelés): térbeni – gömbölyű a labda, gurul, stb., síkban: vonalon, vonal között járás, stb. A sorba rendezés fejlesztését a sorversenyek keretében, vagy a nagyságszerinti sorakozás kialakításával segítjük.

A szimmetria-tükörkép a tükör előtt végzett mozgással vagy a társ mozgásának utánozásával történhet, stb.

Anyanyelvi nevelés: A pontos szóbeli közléssel, utasítással bővül szókincsük, kifejezőkészségük. A mozgásnak szerepe van a nyelvtani szerkezetek elsajátításában. A beszéd kialakulása korábban jön létre, mint a térészlelés, így a névutók rendszeres gyakorlása nagyobb szerepet kap (alá, fölé, elé, mögé). A mozgás és **ének, zene, énekes játék, gyermektánc** kapcsolatában fontos az egyenletes lüktetés elsajátítása, megéreztetése. Lehetőséget nyújtanak erre a tapsolással, a dobantással, kézi szerek összeállításával – használatával kísért mondókák járás közben. A zenére történő mozgás, vonzóbbá teszi a tornát, a gátlások feloldásában segítséget nyújt. Lazább testtartásuk, az izmok könnyebb mozgatása, a szépen kivitelezett mozgás előnyükre válik, fejlődik **esztétikai érzékük**. Testilelki harmóniát teremtünk, mely az **egészséges életmód** kialakítását segíti. Közös táncal jókedvet, hangulatot, örömszerzést, önbizalmat, sikerélményt biztosítunk a gyermekek számára. A finommotorika fejlesztése a rajzolás, **festés**, mintázás, kézi munka és íráskészség kialakulásában döntő fontosságú. A finommozgásokat kéziszer gyakorlatokkal, labdagurítással, babzsák csúsztatással, stb. javítjuk, fejlesztjük. A mi óvodánkban a testnevelési játékoknak jelentős szerepe van a **képességfejlesztésben**. A fejlődés során a testi (motoros) és pszichikus képességek szoros összefüggésben vannak egymással. A motoros képességek biztosítják a megismerő tevékenység és az értelmi funkció fejlődését. A testnevelési játékok nagy részét futó, fogó versengések, labdajátékok alkotják. A játékok kiválasztása a korcsoportnak, a gyermeknek – testi fejlettségének, értelmi képességeinek

figyelembevételével történik. Óvodánkban testtartást javító tornával elősegítjük a különböző testrészek korrekcióját: időnként a gyerekek mezítláb tornáznak, mellyel fejlesztjük a gyermekek talpboltozatát. Az egészséges életmódhoz szorosan kapcsolódik a rendszeres testápolás, egészséges táplálkozás és a pihenés: ehhez megfelelő balesetmentes környezetet, ép eszközöket, megfelelő időt, helyet és légkört biztosítunk. A gyermekorvos és a védőnői hálózat szűrővizsgálatokat, ellenőrzéseket végeznek. Ha deformitást észlelünk, jelezzük a gyermekorvosnak, s a vizsgálat után, ha szükséges, szakemberhez irányítja a gyermeket a szülők bevonásával, egyetértésével.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A hozzánk járó gyermekek az óvodáskor végére az óvodai és családi nevelés eredményeként eljutnak oda, hogy:

- ❖ Örömmel mozognak, szeretik a mozgásos játékokat.
- ❖ A gyerekek teste, szervezete megfelelően fejlett.
- ❖ Mozgástapasztalataik: nagymozgások, finommozgás, egyensúlyérzék kellően kialakul
- ❖ Önfegyelmük, viselkedésük és a társakhoz való alkalmazkodásuk, segítő készségük képessé teszi őket az iskolai élet megkezdéséhez.
- ❖ A gyermekek egyéni képességeinek megfelelően biztonsággal mozognak, és mozgáskoordinációjuk fejlett, összerendezett.
- ❖ Kellőképpen tudnak tájékozódni, ismerik az irányokat, időérzékük megfelelően kialakul.
- ❖ A szabályokat betartják; tudnak egyéni, csoportos, sor –és váltóversenyt játszani.
- ❖ Kreatívak, önállóan is tudnak mozgásos játékokat kitalálni.
- ❖ Ügyelnek a szép mozgásra, mozgáskultúrájuk folyamatosan alakul
- ❖ Képesek kitartóan futni, kocogni, állóképességük kialakulóban van
- ❖ Kéziszereket, sportszereket biztonsággal használják: babzsák, kendő, bot, labda, stb.
- ❖ A vízhez szoktatási program után biztonságosan közlekednek a vízben, egyéni képességükhöz mérten lebegnek, siklanak.

Minimális eszközigény:

Tornaszobai eszközök:

- labda többféle méretben	keskeny szalag (2 cm x 20 cm)	pad
- füles-labda	széles szalag (5 cm x 2 cm)	bordásfal
- szivacs-labda	babzsák	Tini-kondi
- csörgőlabda	hullahopp-karika	Meserács
- léggömb	habszőnyeg vagy filcszőnyeg (régii takaró)	létra
- ugrókötel	tornaszőnyeg	zsámoly
- körkötel	bot	Body roll
- hálókötél	székek	Roti-kon készlet

Udvari játékok: alacsony nyújtó, mászókötel, kötelháló, gumiszalag, autógumi, csúszda, mérleghinta, gyűrűhinta, homokozó gödör, favárak, babakáczak.

A mozgás tartalma:

3-7 éves gyermeknél:

1.Nagymozgások fejlesztése:

- Járás feladatok, gyakorlatok.
- Futógyakorlatok.
- Csúszás, kúszás, mászás.
- Függesek.
- Ugrások.

2.Az egyensúlyozó rendszer fejlesztése:

- Állások.
- Járások.
- Természetes támaszgyakorlatok.
- Ugrások.

3.Finommotorika fejlesztése.

4.Szem-kéz, szem-láb koordinációs gyakorlatok.

A testséma fejlesztés lehet:

3-7 éves gyermeknél:

1. Testrészek ismerete:

- Testrészekkel végzett mozgások.
- Különböző testhelyzetekben kell megtalálni a testrészt, megérinteni, mozgást végezni.
- Testrésszel érintjük meg a tárgyat (hogyan viszonyul a test a tárgyhoz?)

2. Testzónák alakítása:

- Oldaliság.
- A test elülső és hátulsó zónájának alakítása.
- A függőleges zóna alakítása.
- Tárgyakhoz viszonyított testhelyzet.

Percepciófejlesztés (észlelés):

Programunkban, nevelőmunkánk során a térérzékelés fejlesztése és a komplex személyiségfejlesztés hangsúlyozott. A térben való mozgással a különböző testhelyzetben a gyermek tapasztalja saját teste kiterjedését.

A térészlelés-érzékelés folyamán fejlesztjük az:

- Alaklátás – formaállandóságot.
- A tér arányait (testsémánál is!).
- A gyermek önmagán is fedezze fel az irányokat.

Verbális fejlesztés – a gyermek a látott és hallott információt lefordítja a mozgás nyelvére.

Az INNOVÁCIÓ rövid bemutatása

A víz játékos megszerettetése a „*Ficánka program*” segítségével

Szakmai előzmény

Óvodánkban 17 éve működik a gyermekek vízhez szoktatási programja. Az előző évek tapasztalataihoz képest, országosan erőteljes visszaesés állapítható meg az óvodás gyermekek úszás előkészítésében. **Utoljára** 1995-ben jelent meg pályázati kiírás az intézményen belüli gyermekek úszástanítására, ill. azt megelőző vízhez szoktatás finanszírozására.

1995-ben sikeresen pályáztunk a Nemzeti Ifjúsági és Szabadidősport és Egészséges Életmódot Alapítvány által meghirdetett pályázatra, és így először 1996 nyarán kezdődhetett meg a 6-7 éves korú gyermekeink vízhez szoktatási programja, amelyet azóta is minden évben megszervezünk az iskolaköteles gyermekek számára. Városunk olyan szerencsés helyzetben van, hogy rendelkezik saját fürdővel, **melyet** minden évben ingyen igénybe vehetünk. Ez nagy segítség az óvoda és a szülők számára is.

1998 óta Szijjártóné Megyesi Andrea tartja a gyermekek számára a játékos vízhez szoktatást, majd 2002 óta két gyógy-testnevelő kolléganő, Makra Józsefné és Darabosné Bálint Mária is csatlakozott ehhez a nagyon értékes, de igen nehéz és sok felkészültséget igénylő munkához. Makra Józsefné és Darabosné Bálint Mária 2003-ban végeztek szakirányú gyógytestnevelési szakon. Minden évben elkészítjük a nevelőtestületünk számára a vízhez szoktatásunkról szóló beszámolót. Eszközeinket folyamatosan, lehetőségektől adódóan bővítjük. Az 1999-ben elkészült helyi nevelési programunkban, beillesztettük a vízhez szoktatási program tematikáját. A 2008. októberi városi újságunkban, az Amondóban cikket jelentettünk meg a programunkról.

A vízhez szoktatás természetéből, a gyermekek életkorából, a gyakorlatok jellegéből adódóan óriási lehetőség van a kezünkben.

1.Projekt szükségessége:

1.1.,Az előző évek tapasztalataihoz képest, országosan erőteljes visszaesés állapítható meg az óvodás gyermekek úszás előkészítésében.

1.2.,A vízhez szoktatással megalapozzuk a gyermekek vízbiztonságát, így elkerülhetővé válnak a vízben történő balesetek.

1.3., Vízhez szoktatási programunkkal igyekszünk minél több lehetőséget biztosítani az **egészséges életmódra**: mozgással; a levegő,- víz,- nap,- edző hatásainak kihasználásával.

1.4., Tapasztalataink alapján programunk segítséget nyújthat azoknak a gyermekeknek, akiknek családjuk nehéz anyagi körülmények között élnek, és e körülmények miatt nem tudják ezeket a lehetőségeket biztosítani. A programon való részvétel minden gyermek számára ingyenes, nem kötelező, csak lehetőséget kínálunk, és biztosítunk.

1.A. A vízhez szoktatás lebonyolításához szükséges személyi feltétel :

- Elsősorban olyan óvodapedagógus tudja, ezt a programot elsajátítani, megvalósítani, aki megfelelő vízbiztonsággal rendelkezik, és biztos úszástudással rendelkezik.
- Gyógy-testnevelő óvodapedagógus végzettsége van, ill. úszóoktató óvodapedagógusi képzést végzett el.
- Fontos az oktató szakmai felkészültsége, elhivatottsága a téma iránt.
- Az oktató személy, pedagógiai felkészültsége, személyiségjegyei, viselkedésformája, hanghordozása, beszédkézsége, fellépése, esztétikuma alkalmas legyen a program megvalósításához.

2.Projekt célja:

A 6-7- éves korú **óvodás gyermekek** ismerjék meg a víz közegét.

A gyermekek a **siklás, lebegés** jártasság, ill. készség szintjére jussanak el.

2.1 Támogatók:

2.1.1. **Szülők**

2.1.2. **Óvodapedagógusok**

2.1.3., **Intézményvezető**

2.1.4. **Önkormányzat**

2.1.5. **Fürdő dolgozói, vezetőség:** biztosítják a program megvalósulását.

2.1.6. **Gyerekorvos – védőnők:** (Elvégzik a gyermekek egészségügyi vizsgálat, fertőző betegség szűrését, szakvéleményt elkészítik az SNI –s gyermekekről)

2.1.7. **Úszóoktató:** (Lehetőséget biztosítunk a kezdő csoporttal foglalkozó oktató számára, hogy figyelemmel kísérheti a program 5. záró napját)

2.1.8. IKT. (Megfelelő képanyag elkészítése)

2.2. Program időtartalma, célcsoportja:

Időtartalma: 5 nap

Ajánlott korcsoport: 6-7 éves óvodás, egészséges gyermekek (orvosi igazolás, ill. orvosi ajánlás alapján). SNI-s gyermekek, csak orvosi javaslat, óvodapedagógus szakvéleménye, és szülői beleegyezés alapján.

2.3. Projekt tartalmak, közös fejlesztése:

- A helyi programunk mozgás – testnevelés tematikájának bővítése
- Speciális gyakorlatok elméleti és gyakorlati bemutatása, elsajátítása.

3. Projekt várható hozadéka:

3.1. A gyermekek vízbiztonsága kialakul, a vizet, mint közeget megszeretik, a vízben való tájékozódás, természetes mozgássá alakul. Hosszabb ideig le tudnak merülni, víz alatt tartózkodni, lebegni, siklani (hason –háton).

3.2. Azok a gyermekek is megismerik a fürdőzés viselkedési szokásait, akiknek egyébként nem lenne rá lehetősége az említett problémák ismeretében (hátrányos helyzet, SNI.)

3.3. Egészséges életmód megalapozása.

3.4. Mozgáskultúra fejlődése.

3.5. Közösségi nevelés fejlesztése (esély egyenlőség, egymás segítése, egymásra figyelés)

3.6. Erkölcsi tulajdonságok kialakulása.

Részletes innováció a nevelési programunk mellékletét képezi, mely csak SZIGORÚAN belső használatra szolgál. Külső személy számára történő másolása, tartalma nem adható át, szigorúan tilos!

III. sz. MELLÉKLET „FICÁNKA”

4.2.6. Bibliai történetek, áhítatok, egyházi énekek.

Cél:

- A 3-6 éves gyermekek evangéliumi nevelésén keresztül történő harmonikus lelki fejlődése.
- A bibliai történetek, az imádság és ünnepek szeretetteljes, bensőséges légkörével a megfelelő érzelmi biztonság kialakítása.
- Az óvodapedagógus és a katechéta személyén keresztül a gyermeki bizalom kiépítése a szerető Menyei Édesatyá felé.
- A gyermek istenélményein keresztül a család életének kedvező alakulása.

Feladat:

- Az evangéliumi nevelőmunka fogja át az óvodás gyermek személyiségének egészét, vagyis a keresztyén tanítás kiterjesztése az érzelmi, értelmi, közösségi, valamint testi szférákra egyaránt.
- A gyermeki érdeklődés, rácsodálkozás, felismerés elindítása Isten tetteire, megváltó munkájára.
- Keresztyén erkölcsi tartalmak elplántálása (személyválogatás nélküli szeretet, megbocsátás, önzetlenség, ragaszkodás stb.,)
- Az énekek tartalmukkal és dallamukkal egyaránt a bibliai tanítás elmélyülését szolgálják, valamint az esztétikai élmények erősödését.

A tevékenység szervezése. Kapcsolata más területekkel

A gyermekeknek heti egy alkalommal szervezünk bibliai foglalkozást, melyet igeszerűen és gyermekszerűen kell tartani. Ez azt jelenti, hogy a változatos és szemléletes történet elmondás következtében nem sérülhet az ige eredeti jelentése, valamint a gyermeki nyelvben használatos szavakkal, kifejezésekkel kell élnünk. Emlékezetből mondjuk el a történetet, gesztusaink, mimikánk, testtartásunk, átélésünk egyaránt fejezze ki a történet tartalmát.

A napi elcsendesedések, áhítatok alkalmával a gyermekek elmondhatják örömeiket, szomorúságaikat, gondjaikat, s hálát adhatnak az örömekért, imádkozhatnak egymásért és a problémák megoldásáért.

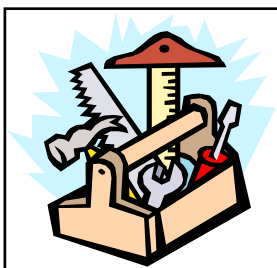
Alkalmas időpontokban megismerkedünk egyházi énekekkel is. Az énekek tartalmukkal, és dallamukkal egyaránt a bibliai tanítás elmélyülését szolgálják.

A gyermekek beépítik játékukba a rájuk nagy hatással lévő bibliai történeteket, azok szereplőit. Szeretetteljes légkörben készítenek arra, hogy rajzolásban, festésben, mintázásban, kézimunkában megelevenítsék a bibliai történetek élményeit.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- ❖ A keresztyén hagyományok, értékek, bibliai történetek segítik a gyermekeket abban, hogy értelmi, érzelmi, lelki értékeket elsajátítva alkalmasak legyenek az iskolai élet megkezdésére.

4.3. Munka jellegű tevékenységek

Óvodánkban a személyiségfejlesztés komplex eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység

Cél:

- A munka tisztelete, saját és mások munkájának megbecsülése.

- Pozitív viszony alakítása.
- Készségek, képességek, tulajdonságok alakítása
- Közösségfejlesztés
- **Az ökumenikus keresztyén csoportban a felsorolt célok mellett:**

A fő cél a szolgáló élet alapjainak lerakása. Szolgálat szó keresztyén értékrendben pozitív töltésű. Úgy, mint szolgálni a hazát, nemzetet, egyházat, embertársakat, beteget, elesettet.

Feladat:

- A munka jellegű tevékenységek önkéntes vállalásának figyelembe vétele.
- Képesség és érdeklődés szerinti lehetőségek biztosítása a munkavégzéshez.
- Motiválás a felnőttek példaadásával.
- Közösségi tudat alakítása
- Önállóság, együttműködési készség. Kitartás fejlesztése.
- **Az ökumenikus keresztyén csoportban a felsoroltak mellett:**
Az óvodapedagógus segítse arra a gyermeket, ne kényszer legyen a számára a munka, hanem pozitív élmény. Istentől elrendelt feladat, küldetés.

A tevékenység szervezése. Kapcsolata más területekkel

A munka jellegű tevékenységek az óvodai élet során végig megőrzik játékos jellegüket, de formájukban és tartalmukban egyre önállóbb helyet kapnak a fejlődés útján. Az óvodai nevelésben a munka jellegű tevékenységek mindenkor önként, azaz örömmel és szívesen végzett aktív tevékenységek legyenek.

A munka elvégzése során kívánalom, hogy a gyermek valamilyen jellegű teljesítményt nyújtson.

A tevékenység elvégzése, annak eredménye hatással van a gyermekekre és környezetére, társaira, felnőttekre, ezért a gyermektől a megfelelő beállítódást, ismereteket, képességeket, készségeket igényel. A munka jellegű tevékenységek rendszeres gyakorlásához megfelelő teret, időt kell biztosítani.

Elsődleges, hogy a gyermek a tevékenység elvégzése után konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést kapjon. A dicséret, a megerősítés pozitívan hat önértékelésére, elismerve általa, hogy az elvégzett munka önmaga és mások számára is értékes. Az esetleges hibák korrigálása a felnőtt együttműködő segítségével történjen.

Az óvodapedagógusok, és a gyermekek nevelésében, gondozásában részt vállaló felnőttek ügyeljenek, hogy a gyermek egyéni fejlettségének megfelelő feladatot kapjon.

A balesetek megelőzése, az egészségre ártalmas anyagok kiszűrése elengedhetetlen feladat.

A folyamatos fejlődés során a kisgyermek eljut arra a szintre, mikor mások munkáját is becsülni, tisztelni tudja, örül a közösen végzett munka eredményének. A gyermekmunka jellegű tevékenységei a tapasztalat szerzésének és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek alakításának fontos lehetőségei. A személyiség olyan tulajdonságai alakulnak ki – önállóság, kitartás, felelősség – amelyek az iskolai életben is fontosak lesznek. A közösen végzett feladatok pozitívan hatnak a társas kapcsolatokra, a közösség alakulására. A kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógusoktól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való folyamatos együttműködést igényel.

Óvodánkban a következő munka jellegű tevékenységek szervezhetőek, végezhetőek 3 -7 éves korban:

- Önkiszolgálás: testápolás, étkezés, öltözködés, környezet rendjének megőrzése, helyreállítása, változtatás
- Kisebb megbízatások teljesítése: felnőtt – gyermek (a felnőtt a gyermekélethoz igazodó kéréseinek teljesítése), gyermek – gyermek (nagyobb, ügyesebb gyermek segítség nyújtása a kisebb társa részére)
- Naposi munka, amely csak önként vállalt feladat lehet.
- Környezetápolása: épített és élő

Ahhoz, hogy a gyermekek a rájuk bízott munkát megfelelően el tudják végezni, az óvodapedagógusnak, felnőtteknek elsőrendű feladata, hogy a gyermekeket megtanítsák a munkafeladatok helyes elvégzésére, személyes példamutatással. Ismertesse meg velük a munka menetét és műveleteit, az eszközök és azok balesetmentes használatát, rendeltetését. A munkavégzéshez kiegyensúlyozott légkört, elegendő időt kell biztosítani.

A munka jellegű tevékenységek kapcsolata más területekkel elkerülhetetlen. Így a különböző tevékenységekhez felhasználható eszközök elkészítésében, (verselés, mesélés, ének, zene, énekes játék, rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, játék, a külső világ tevékeny megismerése, mozgás) előkészítésében, eszközök helyre rakásában, stb. kérhetjük a gyerekek segítségét.

Az érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása terén szintén azokat az erkölcsi és akarat tulajdonságokat emeltük ki, melyek az óvodai munka jellegű tevékenységeknél is fontosak. A munkavégzés során az egészséges életmód szokásai fejleszthetőek, gyakorolhatóak: testápolás, kézmosás, öltözködés tisztaságának megóvása köténykötéssel, ha a munka jellege megkívánja.

A gyermekek munkavégzése a játékból indul ki. Először önmagukért végzik, majd a fejlődés eredményeként a közösségért. A tevékenység végzése során kommunikálnak, s így gyarapodik szókincsük, fejlődik beszédképességük, gondolkodásuk, teljes személyiségük.

Az óvodai innovációk programjai sokféle, változatos munkajellegű tevékenységet kínálnak a gyermekek számára.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- ❖ Testi fejlettségük, teherbírásuk képessé teszi őket a kitartó munkavégzésre.
- ❖ Kitartásuk, önfegyelmeik, feladattudatuk, szabálytudatuk, elemi ismereteik a munkaeszközről, a munkavégzésről megfelelő.
- ❖ Együttműködésük, segítőkészségük, kapcsolatteremtésük, munkatempójuk adottságuknak megfelelő
- ❖ Szeretnek közösen dolgozni, önállóak, igényesek. Szívesen vállalkoznak megbízatások teljesítésére, a naposi munkát önként, örömmel végzik. Segítőkészek a kisebbekkel. Felelősséggel végzik a rájuk bízott feladatokat.
- ❖ Pozitívan alakul önértékelésük.
- ❖ Az ökumenikus keresztyén csoportban a felsoroltak mellett: az óvodapedagógus segítse arra a gyermeket, hogy ne kényszer legyen számára a munka, hanem pozitív élmény. Istentől elrendelt feladat, küldetés.

Minimális eszközigény:

FÜZESGYARMAT VÁROS ÖNKORMÁNYZATA TÁMOP 3. 1. 4-08/2-2008-0143

1. naposi munkához: étkezéshez szükséges eszközök, gyermekkötény.
2. Kerti munkához a gyermekek méreteihez illő szerszámok (gereblye, lapát, eprű, vödörök, kosarak)

5.

TÁRSADALMI ESÉLYEGYENLŐSÉG BIZTOSÍTÁSA

5.1.

A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai feladataink, tevékenységünk.

A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997.XXXI. Törvény értelmében az óvodapedagógus kötelessége, hogy közreműködjön a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. A csoportvezető óvónők év elején felmérést végeznek az esetleges veszélyeztetettségről, hátrányos helyzetről, melynek összegzése, a kapott mutatók alapján a munkaterv elkészítése, szükség esetén a gyermekjóléti szervekkel való kapcsolatfelvétel a gyermekvédelmi felelős feladata.

A családok támogatása, a családi nevelés kiegészítése alapfeladataink körébe tartozik. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a **családok sajátosságait**, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a **segítségnyújtás** családhoz illesztett megoldásait. Fontos az eredményes munka érdekében, hogy a szülőkkel tapintatos, megértő, türelmes, elfogadó, **segítő kapcsolat** alakítsunk ki. Azoknál a családoknál, akik szociálisan hátrányos helyzetűek, elváltak, csonka családok, a sérült gyermekek (érzelmileg, testileg, szellemileg) fokozottabb odafigyelést igényelnek. A problémák halmozottan is jelentkezhetnek. A magatartási, beilleszkedési zavarral küzdő gyermekek között akadhatnak olyanok is, akiknek viselkedési problémái mögött a részképesség zavarok mellett egyéb pszichés és szociális természetű problémák is állhatnak. A gyermek megfelelő fejlesztésére szakembert kérünk fel. Van olyan gyermek, aki jobb körülmények között van az óvodában, mint otthon. Erre figyelni kell. **Minden esetet egyediként kell kezelni**, hiszen a személyiség egyedi individuum.

A szülőkkel való beszélgetéshez mindig nyugodt, megbízható, intim légkört kell teremteni.

Az óvodánkban a gyermekvédelem kapcsán felmerült **problémákkal több szinten is foglalkozunk**: óvodapedagógus, gyermekvédelmi felelős, intézményvezető.

A gyermek-, ifjúság- és családvédelmi feladatokat csak megfelelő képesítéssel rendelkező szakember láthatja el. Rendszeresen részt vesz szakmaközi tanácskozásokon, esetmegbeszéléseken a városi jelzőrendszer tagjaival. A gyermekvédelmi felelős feladata: **esetmegbeszélések** szervezése egy-egy probléma alaposabb megismerése érdekében. **A megoldáshoz vezető legmegfelelőbb út megkeresése, felvázolása.** Minden nevelési évben a nevelőtestület által elfogadott munkaterv szerint szervezi a nevelőtestület munkáját. Ha az óvodapedagógusok olyan esettel találkoznak, ami sürgős intézkedést igényel, azonnal felveszik a kapcsolatot az gyermekvédelmi felelőssel a további intézkedések megtétele érdekében.

Az óvodapedagógusok a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek sorsának alakulását folyamatosan figyelemmel kísérik.

Szükség esetén jellemzést, környezettanulmányt készítenek a gyermekről, vagy a családról. Az esetek írásban történő jelzését a megfelelő intézmények felé a gyermekvédelmi felelős teszi. A családok szociális jellegű megsegítésére javaslatot tehetnek az óvodapedagógusok, a gyermekvédelmi felelős és az intézményvezető (rendkívüli segély, rendszeres gyermekvédelmi támogatás, óvodai alapítványi támogatás stb.) A nevelési évet záró nevelőtestületi értekezleten a gyermekvédelmi felelős beszámol az elvégzett munkáról, mindenkor betartva a személyiségi jogok védelméről szóló szabályokat.

Mindenkire vonatkozó feladatok az óvodánkban:

1. Személyes adatok védelme, titoktartási kötelezettség.

2. A törvény betartása.
3. Az egyéni bánásmód elvének érvényesítése.
4. Személyes kapcsolattartás.
5. A rászoruló gyermekek hatékony megsegítése, minden esetben a gyermekek érdekeit szem előtt tartva.
6. Esélyegyenlőség biztosítása (minden megkülönböztetés nélkül kell részére a jogait biztosítani).

Mindannyian tudjuk, hogy segíteni csak akkor tudunk, ha mi magunk testileg-lelkileg egészségesek vagyunk, ezért **egymásra is odafigyelünk**. Egymással szemben is a megértés, segítségadás, elfogadás, tapintat, tolerancia kell, hogy jellemezze munkánkat.

Igyekszünk egymásnak is segítséget adni, ha szükséges, mindig ügyelve a kellő tapintatra.

A gyermekvédelmi feladatok **hatékony, gyors megoldásában segítségünkre vannak a városunkban működő gyermekvédelemmel foglalkozó intézmények**: Városi Gyámhivatal, Önkormányzat Szociális Osztálya, Szeghalom Kistérség Egységes Szociális és Gyermekjóléti Intézmény, Bölcsőde, Kossuth Lajos Általános és Alapfokú Művészeti Iskola, Védőnői Hálózat, Gyermekorvos és Rendőrség. Ezen intézmények ügyintézőivel, dolgozóival az esetek függvényében **tartjuk a kapcsolatot, szóban, és írásban** (betartva az iratkezelés, valamint a személyiségi jogokra vonatkozó szabályokat).

5.2.

Óvodai integráció

Alapító okiratunk, és a 20/2013 EMMI rendelet szerint az óvodai nevelés kötelező feladata a **halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése, fejlesztése**.

(a) Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése, óvodai fejlesztése

Bevezető

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai sikerességének egyik legfőbb záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk. Az iskoláskor kezdetéig a gyerekek fejlődésének üteme messze meghaladja a későbbi életszakaszok fejlődésének sebességét. Az élet első éve meghatározó jelentőségűek az idegrendszer, a tanulás, az adaptációs készségek alakulásában. Az alapvető kompetenciák, készségek, melyek a sikeres iskolakezdés feltételei, kisgyermekkorban, óvodáskorban az agyi érési folyamatok lezárulásáig – megterhelés nélkül – rendkívül hatékonyan fejleszthetőek. **A**

kisgyermekkorban történő pedagógiai támogatás jelentősen csökkentheti a későbbi iskolai kudarcokat.

A szegényebb családok gyermekei öt éves korukra lényegesen elmaradnak kognitív fejlődésükben szociálisan kedvezőbb helyzetű társaikhoz képest. Az elmaradás oka a gyermeki fejlődés nem megfelelő ösztönzése a szülők korlátozott erőforrásai, a megélhető nehézségek okozta terheltség, és az otthoni környezet hiányosságai miatt. **Tudatos óvodai pedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja.** Nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy a **hátrányos helyzetből származó lemaradások** szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, **a szülőket partnerré téve, velük együttműködve sikeresen ellensúlyozhatóak**, csökkenthetőek. **A szülőkkal való együttműködés** az otthon és az óvoda világának találkozásával, **a szülők és nevelők közötti tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képzettségüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.**

Az óvodai integráció jellemzői

- Meghatározza az óvodai nevelés azon területeit, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésében.
- Az óvodai integráció egy olyan rendszernek tekinthető, melynek elemeit a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek érdekében nagyobb tudatossággal és mérhetően is nagyobb eredményességgel kell a nevelési folyamat fókuszába állítani.
- Az óvodai integráció legfőbb jellemzője a gyermekközpontú és a családorientált szemlélet.
- Az óvodai integráció ösztönzi az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

Az óvodai integráció kiemelt területei

Szervezési feladatok

- **A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának elősegítése.** A teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása a célcsoport körében.
- **Integrációt elősegítő csoportalakítás.** Törekszünk a csoportszervezésnél a HHH. gyermekek egyenlő arányú elosztására.
- **Az igazolatlan hiányzások minimalizálása.** A hiányzások rendszeres, következetes nyilvántartása, szükség szerint intézkedés..
- **A szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás kialakítása,** SZMSZ – ban foglaltak szerint

Nevelőtestület együttműködésének biztosítása

- **Valamennyi munkatárs bevonása a feladatokba.** (részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások)

Pedagógiai munka kiemelt területei:

- **Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés.**
Feladat: anamnézis, a fejlődés várható jellemzői című innováció alkalmazása
- **Kommunikációs nevelés.** (szókincs, nyelvi kifejezőképesség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése)
Feladat: Nincs. Pedagógiai program tartalmazza.
- **Érzelmi nevelés, szocializáció.** (az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés)
Feladat: Nincs. Pedagógiai program tartalmazza.
- **Egészséges életmódra nevelés.** (egészségtudat kialakítása, táplálkozás)
Feladat: Nincs. Pedagógiai program tartalmazza.
- **Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése.**
Feladat: Nincs. Pedagógiai program tartalmazza.
- **Korszerű óvodapedagógiai módszerek megszerzése, alkalmazása.**(a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, szülőkkel való partneri együttműködés módszerei)

Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka

- **Egészségügyi szűrővizsgálatok.** A gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi – fogászat, szemészet, fülészet, ortopédia-vizsgálatának kezdeményezése, megszervezése.
Feladat: Nincs. Működik.
- **Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás.**
Feladat: Nincs. Működik.
- **Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése, illetve szervezése.** Ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése, kirándulások, táborok szervezése. rendezvények támogatása.
Feladat: Szervezés.
- **A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés.** Egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodából a szülők szociális helyzete, az óvoda által kért természetbeni és pénzbeli hozzájárulások fedezetének hiánya miatt.
Feladat: Csoportvezetők folyamatos feladata

Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal

- **Gyermekjóléti, családsegítő szolgálattal.** A szülők felé irányuló tanácsadás, támogatás.
Feladat: A kapcsolattartó kijelölése. Van.
- **Védőnői hálózattal.** A gyermekek óvodai beíratásának támogatása; korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás, a korai fejlesztésre szoruló gyermekek kiszűrése.
Feladat: A kapcsolattartó kijelölése. Van.
- **Szakmai szolgáltatókkal.** Konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása, szolgáltatások biztosításának megtervezése és biztosítása.
Feladat: A kapcsolattartó kijelölése. Van

- **Cigány kisebbségi önkormányzattal illetve civil szervezetekkel.** A gyermekek beíratásával, a hiányzás csökkentésével, iskolaválasztással, szülői programokkal kapcsolatos együttműködés.

Feladat: A kapcsolattartó kijelölése. Van.

Óvoda- iskola átmenet támogatása

- **Iskolára való alkalmasságot támogató pedagógiai munka.** A tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése, feladat megoldására való ösztönzés, monotónia túrés, figyelemkoncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakítása.

Feladat: Nincs. Pedagógiai program tartalmazza.

- **Érintett pedagógusok (iskola-óvoda) rendszeres információcseréje**

Feladat: Nincs. Működik. (Minőségirányítási program.)

- **Óvoda – iskola átmenetet segítő programjaink:** DIFER mérés 4 éves kortól - 6 -7 éves korban, hospitálások, esetmegbeszélések, szakmai műhely, közös programok.

Feladat: Nincs. Működik. (Minőségirányítási program.)

- **A gyerekek fejlődésének után-követése legalább az általános iskola első évében.**

Feladat: Nincs. Működik. (Minőségirányítási program.)

Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

- **Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel.**
- **A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása.**
- **Rendszeres tájékoztatás** a gyermekek fejlődéséről, az egyéni mérőeszköz bejegyzéseinek megbeszélése, a gyerekek alkotásainak megmutatása, elemzése, nyílt napok szervezése.
- **Szükség szerinti egyéni beszélgetések**, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása
- **Szülői értekezletek**

- **Szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése.**
- **Partnerközpontú működés, szülői igények lehetőség szerinti kiszolgálása.**

Intézményi önértékelés, eredményesség

- Óvodai integráció eredményessége az indikátorok teljesülése alapján.
Indikátorok: beövodázási arány,
hiányzás csökkenése,
DIFER mérésnél a hozzáadott érték,
iskolakezdés megfelelő időben,
sajátos nevelési igényűvé minősítés csökkenése,
normál tantervű, integrált iskolai környezetbe történő
beiskolázás,
szabad iskolaválasztás érvényesülése,
iskolára való alkalmasság elérése

5. 3.

Sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelése, inklúzió

Nevelési programunk figyelembe veszi az Óvodai alapító okiratot , az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramját, a sajátos nevelési igényű gyermekek neveléséről szóló jogszabályt(32/2012 (X.8) EMMI rendelet.

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása:

- Nemzeti Köznevelési Törvény 2011.évi CXC. törvény
- a köznevelési törvény 4 §. (25)
- a köznevelési törvény 47 § (1-11.)

- 32/2012 (X. 8) EMMI rendelet.
- 15/2013.(II. 26) EMMI rendelet

Alapelveink, céljaink:

Óvodánk minden csoportjában vállaljuk a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését az Alapító Okiratban megjelölt szakfeladatnak megfelelően.

- Óvodánk nyitott szemléletű, ahol az emberi értékek minél teljesebb kibontakoztatása a cél.
- Érzelmekben gazdag óvodai légkört szeretnénk megteremteni.
- Az értelmi képességek fejlesztése mellett nagyobb hangsúlyt kap a sokszínű, személyiséget gazdagító érzelmi, erkölcsi nevelés.
- Egymás személyiségét tiszteletben tartva szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk.

Az óvodánkban az **inkluzív** pedagógia valósul meg, ezért a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése során az alábbi tényezőket vesszük figyelembe:

Sajátos nevelési igényű gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Cél:

- A fejlődésben akadályozott gyermekek megkülönböztetés nélküli részvétele az óvodai nevelésben.
- A jobb életminőség biztosítása.

- A szociális kapcsolatok bővülésének támogatása az ép, és a sérült gyermekek, valamint a szülők körében.

Sajátos nevelési igényű neveléshez szükséges feltételek:

- a) a gyermek **külön** óvodai neveléséhez, a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus, konduktor foglalkoztatása,
- b) a neveléshez szükséges speciális nevelési terv, szakkönyvkönyvek és más segédletek beszerzése, használata
- c) integrált óvodai neveléshez a képzési kötelezettség, az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz szükséges szakirányú végzettségű gyógypedagógus foglalkoztatása, a foglalkoztatáshoz szükséges speciális tanterv, tankönyv, valamint speciális gyógyászati és technikai eszközök,
- d) a gyermek részére a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakmai szolgáltatások biztosítása.

Csoportok szervezése

Csoport alakításánál ügyelünk arra, hogy a SNI. gyermekek egyenlő arányban legyenek jelen az óvodai csoportokban.

Csoportlétszámának számításánál figyelembe vesszük a törvényi szabályozást:

Knt. 47 § (7) Az enyhe értelmi fogyatékos, beszéd fogyatékos vagy pszichés fejlődési zavarral küzdő sajátos nevelési igényű tanulót két gyermekként, a mozgásszervi, érzékszervi, közép súlyos értelmi fogyatékos, autizmus spektrum zavarral küzdő vagy halmozottan fogyatékos gyermeket, tanulót három gyermekként kell figyelembe venni az óvodai csoport létszámának számításánál, ha nevelés-oktatásuk a többi gyermekkel, tanulóval együtt történik.

..

Intézményi szervezeti jellemzők:

A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

- a) A sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;
- b) az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;

- c) a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- d) annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;
- e) rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- f) az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.

A SNI-s gyermekek óvodai integrációját az intézmény megfelelő pedagógusok biztosításával tudja elvégezni (- Nemzeti Köznevelési Törvény 2011.évi CXCV. törvény)

Az integrációs óvodai nevelést segítik a Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei:

Óvoda pszichológus: 0,5fő

Logopédus: 1fő

Fejlesztőgyógyypedagógus: 1fő

Szurdopedagógus: szükség szerint

Az óvodapedagógusaink 90% a „Fejlődésükben akadályozott gyermekek óvodai integrációja” előkészítő tanfolyamot elvégezte, ill. 1 kolléganő a „SNI-s gyermekek együttnevelése” 60 órás képzésen vett részt!

1. Személyi feltételek:

a, Óvodapedagógus:

A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkezzen. **(elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség)**

- - szükség esetén individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- - a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján - szükség esetén - eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- - egy-egy nevelési helyzetben, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- - alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- - együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba,
- - törekszünk a pedagógusok továbbképzésére

b, Pedagógiai asszisztensek, dajkák,

- A nevelőmunkát segítő pedagógiai asszisztensek, gondozónő, dajkák is képzett szakemberek, akik a gondozási feladatokon túl részt vállalnak a gyermekek érzelmi nevelésében.
- Az óvoda munkatársai mindent megtesznek azért, hogy az ép és sajátos nevelési igényű kisgyermekek számára sok közös élményt, örömteli együttlétet biztosítsanak, ahol épek és sérültek megtanulják elfogadni egymást.

2. Tárgyi feltételek:

Az integráltan fejlesztett gyermek számára lehetőségeinkhez mérten biztosítjuk mindazokat a speciális eszközöket, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz. A játék és mozgás óvodánkban kiemelt szerepet kap, ezért az eszközellátottságot is ehhez alakítottuk ki. Csoportszobáink, tornatermünk jól felszerelt, sokféle mozgás, terápiás- és képességfejlesztő játékokkal, eszközökkel rendelkezünk. Óvoda udvarunk biztonságos, különböző kültéri játékokkal rendelkezik.

A pedagógus feladatai az integrált nevelés folyamatában:

Az integrált nevelésben – oktatásban résztvevő óvodapedagógusok feladatai a nevelési év előkészítése során:

- Részletesen megismerik és elemzik az SNI gyermekek iratanyagát, vizsgálati dokumentációját.
- A létszám és fejlesztési feladatok ismeretében közösen tervezik meg a csoportszervezés, csoportba sorolás módját. Számba veszik a befogadó csoport közösségi jellemzőit és az integrált gyermekek sajátos problémáit.
- A gyermekvédelmi felelőssel mérlegelik a szülők megnyerésének lehetőségét, stratégiát dolgoznak ki a kapcsolat felvételére, erősítésére.
- Beszerzik a speciális fejlesztő eszközöket, könyveket.

Fejlesztési terület:

A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira építjük.

1. Mozgáskorlátozottak:

A kijelölt csoportban biztosított a gyermekek fogadása, biztonságos környezetének kialakítása.

Cél:

- Az állapotromlás vagy a másodlagos károsodás megakadályozása, az optimális beilleszkedés elősegítése.

Feladat:

- Az önállóság, személyi függetlenség segítése.
- A személyiség pozitív befolyásolása
- A mozgás állapothoz illeszkedő cselekvések, tevékenységek, tapasztalatok nyújtása, motoros képességek fejlesztése.

2. Látássérültek:

Cél:

- A szemüveg viseléséből eredő negatív személyiség jegyek (túlzott érzékenység, félelem, szorongás, agresszió) kialakulásának ill.rögzülésének csökkentése.
- A látásfogyatékoságából eredő hátrányok csökkenésével a másodlagos vagy következményes sérülések megelőzése.

Feladat:

- Térérzékelés fejlesztése-mozgásos félelem leküzdése.
- A vizuális megfigyelés fejlesztése.
- Szem –kéz koordináció és finommotorika alakítása.

3. Hallássérültek

Cél:

- Pozitív magatartás minták közvetítése.
- Beszédfejlesztés támogatása a gazdag nyelvi környezet biztosításáva

Feladat:

- A stigmatizált magatartás formák kialakulásának megelőzése. (kiabálás, társak rángatása).
- Önfegyelemre, türelemre, önállósgra nevelés.
- Reális énkép, önértékelés kialakulásának segítése.

4. Értelmileg sérült (enyhe)

Cél:

- Az ép gyermekkel történő együttnevelésével, a sérült gyermekek fejlődési ütemének javítása, szocializáció segítése.

Feladat:

- Az önálló életvitelhez szükséges gyakorlati tapasztalatok nyújtása.

5. Beszédfogyatékosok:

Cél:

- A nyelvi beszédfejődési zavarok korrigálásával a kommunikációs nehézségek csökkentése.

Feladat:

- A beszédkészítéssel az aktív, passzív szókincs fejlesztése, beszédérthetőség folyamatos javítása.

6. Autizmus:

Cél:

- A fejlődési elmaradás, fogyatékoság miatt hiányzó funkciók, képességek fejlesztése.
- Védett környezetben autonómia alkítása, peremhelyzet kialakulásának megakadályozása.
- Az autizmus állapotából eredő viselkedés problémák kezelése.
- Minél értékesebb, értelmesebb, gyakorlatiasabb élethelyzetek teremtése .

Fejlesztésük közösségben, de elsősorban egyéni fejlesztéssel történik. A közösségben való fejlesztés jelenti azt, hogy törekszünk minél több csoportos, közösségi tevékenységbe bevonni a gyermekeket, ezáltal is szociálisan elfogadható, adaptív viselkedést kialakítani .

Feladat:

- Az óvoda nyugodt légkörének biztosítása.
- Az autista gyermek releváns magatartásának fejlesztése.

5.4

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de **nem minősül sajátos nevelési igényűnek.**

Beilleszkedési problémák, magatartási rendellenességgel, tanulási zavarral küzdő gyermekek nevelése:

Különleges ellátást igénylő ép intellektusú gyermekek ,akiket a különbözőség jellemez.

Cél:

- A kóros viselkedés kialakulásának megelőzése.
- Konfliktus leküzdésére törekvés, érzelmi kontroll kialakítása.
- Alapvető koognitív készségek , képességek kialakítása.
- Komplex személyiségfejlesztés a pozitív tulajdonságok kiemelésével.

Feladat:

- A szocializáció érdekében a problémás gyermekek alkalmazkodó képességének erősítése, társaskapcsolati zavarok korrekciója.
- A szülő- pedagógus konstruktív együttműködésének kialakítása.
- Elemi adaptív viselkedés kialakítása.
- Szokásrendszer kialakítása, önnálló alkalmazásának elsajátítása , folyamatos elvárás szintentartása.
- Szociális, kommunikációs készségek célzott fejlesztése, prevenciós kapcsolat erősítése, alkalmazkodó képesség fejlesztése.
- A különbözőség jegyeit hordozó gyermekek elfogadása.

- Az alkalmazkodó képességek, együttműködést, önfegyelmet, önállóságot fejlesztő helyzetek tudatos alkalmazása.

5.5

Tehetség gondozás az óvodában

A gyermek legmegfelelőbb fejlődésének alapfeltétele a nyugodt, békés környezet és a gyermekhez mért igényesség, azaz elegendő érdeklődés és követelmény. Ha ezek hiányoznak, akkor a gyermek nem fejlődik adottságainak megfelelően.

„**Tehetségen** azt a velünk született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakozott képességet értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos vagy több területén az átlagot messze túlhaladó teljesítményt tud létrehozni.”

/Harsányi, 1988/

A különleges tehetség megnyilvánulhat mozgásban, szociális képességekben, művészeti adottságokban, vagy átlagon felüli intellektusban.

A tehetségdefiníció hat eleme:

1. Magas IQ, az általános intellektuális tehetség alkotó elemei:

- a jó memória,
- kérdezni tudás,
- lényeglátás,
- következtetés,
- figyelem,
- kommunikáció,
- eredeti ötletek,
- eredetiség.

2. Speciális tehetségfajta

Gardner szerint hétféle speciális képességcsoport különíthető el:

- nyelvi,
- zenei,
- matematikai-logikai,
- vizuális, térbeli,
- testi-mozgásos,
- szociális-interperszonális,
- intraperszonális.

3. Kreativitás.

4. Motiváció, szorgalom, kitartás.

5. Érzelmi érettség, kudarctűrés. A tehetség élete szélsőséges és nagyon sok kudarcot hoz a sikerek mellett.

6. Kellő kapcsolatrendszer.

Bizonyos területeken már nagyon korán, **2-3 éves korban** megcsillan a tehetség:

- sport,
- művészetek,
- zene,
- matematika világában.

A tehetséges gyermek intellektuális jellemzői

A tehetséges gyerekek már a fejlődés korai szakaszában eltérő kognitív viselkedést mutatnak.

Kognitív jellemzők:

- Szimbólumok és szimbólumrendszerek használata
- Koncentrációs kapacitás
- Szokatlanul jó memória
- Fejlődési előnyök bizonyos területeken
- Korai nyelvfejlődés (gazdag szókincs, szókatlan szófordulatok)
- Kíváncsiság, tudásvágy
- Önálló tanulásra való hajlam
- Sokrétű érdeklődés
- Kreativitás, eredeti, szokatlan ötletek

Életkori specializáció - szenzitív időszakok

Minden esetben akár átlagos, akár rendkívüli a tehetség, szükség van a támogatásra, ösztönzésre, amely a további fejlődést segíti. A tehetséggondozás nem egyszerűen a kiemelkedő kognitív képességek speciális továbbfejlesztése, hanem személyiség formálás. Az óvodás korban a tehetség az általános intellektuális képességek kiemelkedő szintjében mutatkozik meg. Az óvónők felkészültségének, az óvodai foglalkozások színvonalának fontos szerepe van a tehetséges gyerekek kiemelkedésében. Az óvoda harmonikus, egyenlő esélyeket biztosító programjában kell az individuális különbségeket kibontakoztatni.

Hagyni kell a gyermeket szabadon fejlődni, a lehetőségeket, a megfelelő körülményeket, a megfelelő eszközöket kell biztosítani számukra.

Lehetőséget kell adni, hogy minden területen kipróbálhassák magukat.

A tehetségek kibontakoztatásának egyik alappillére a művészet eszközt felhasználó alkotó tevékenységek megerősítése, valamint az érzelmi nevelés. Fontos, hogy a gyermek érezze a felnőtt elfogadását, támogatását, érezze biztonságban magát az óvodában. Ehhez a vers, mese báb, az ének, énekes játékok, zenehallgatás, a rajz, mintázás, kézimunka tevékenységek biztosíthatnak megfelelő lehetőséget.

A tehetséggondozás célja:

- **Megismerni** a tehetséget a különböző társadalmi rétegekben,
- **megérteni** a tehetség és megjelenési formáit,
- **segíteni**, hogy a gyermek, tanuló saját képességeit felismerje, fejleszthesse,
- **kielégíteni** a gyermek szükségleteit (megismerési, elfogadottsági, alkotási, biztonsági),
- **ösztönözni** motivációját, kíváncsiságát és kreativitását,

- **bevonni** a problémáinak megoldásába,
- **erősíteni** a személyiségét, hogy vállaljon vezető szerepet,
- **felkészíteni**, hogy testileg, szellemileg egészséges, kreatív felnőtt váljék belőle.

A tehetséggondozás feladata:

- A megfelelő ösztönző környezet biztosítása.
- Nyugodt, elfogadó, érzelmileg biztonságot adó környezet megteremtése a gyermeki tevékenység kibontakozásához.
- A szülővel való konstruktív együttműködés a gyermek további fejlődése érdekében.

6.

SPECIALITÁSAINK

Specialitásainkhoz tartoznak az **INNOVÁCIÓK**.

- A „Lurkófalva” nevelési programunk.
- Az ehhez kapcsolódó „Csoportnapló”.
- A gyermekek fejlődését nyomon követő „Lurkó-mérő”, mely több mérésen, értékelésen alapuló rendszer kidolgozása.
- Az „Okuló-lurkó” - környezettudatos magatartást célzó program.
- A „Lurkó- Húsvét” a közösségi nevelést, fejlesztést és a helyi hagyományok ápolását hivatott fejleszteni, közvetíteni.
- A „Ficánka” – a víz játékos megszerettetése: mozgás, prevenció, gyógytestnevelés, közösségfejlesztése a célja.
- Ökumenikus - keresztyén csoport

Ökumenikus - keresztyén csoport a szülők kérése és igénye alapján jött létre. Ezt az óvodai csoportot választó szülők ugyanis szeretnék, ha gyermekeik óvodai nevelésében hangsúlyt kapnának a keresztyén értékek és hagyományok. E csoportban is az országos alapprogram alapján kidolgozott „Lurkófalva” elnevezésű helyi óvodai nevelési program alapján történik a gyermekek nevelése, mely kiegészítődik keresztyén pedagógiai elvekkel és hagyományokkal.

A keresztyén értékrend az óvodai csoport egész nevelését áthatja, ugyanakkor konkrétan a következő tevékenységekben, foglalkozásokban jelenik meg: áhítat, lelki beszélgetés, Bibliai történet, imádságok, ünnepek, keresztyén játékok, versek, mondókák, énekek.

- Lelki beszélgetés

A gyermekek az óvodapedagógus vezetésével naponta lelki csendességet tartanak a tízórai után. Itt a gyermekek elmondhatják örömeiket, szomorúságaikat, problémáikat. Hálát adnak az örömekért, és imádkoznak egymásért és a problémák megoldódásáért.

- Bibliai foglalkozás

A gyermekeknek hetente egyszer bibliai foglalkozásuk van, ahol nem csak a bibliai történettel ismerkednek meg, hanem a keresztyén értékekkel, magatartással, életvitellel, ünnepekkel. Rendkívül fontos a Bibliai történet jó kiválasztása, amelyet befolyásol a gyermekek fejlettségi szintje, a csoport aktuális érzelmi problémái vagy eseményei. Elengedhetetlen, hogy a Bibliai történet előadása gyermekszerű legyen, ne keltsen félelmet, számukra feldolgozhatatlan tartalmat és érzelmeket. Minden alkalommal pozitív kicsengésű legyen a történetet. A keresztyén értékek átörökítésében nagy szerepe van az ünnepeknek, ezért az óvodai ünnepek mellett hangsúlyt kapnak a keresztyén ünnepek és azok bibliai üzenetei.

- Imádságok

Imádkozás formájának és tartalmának a megtanulása egy hosszabb folyamat a gyermek számára. Eleinte a kötött imádságokkal kezdjük (étkezések előtti, utáni imádságok, napkezdő hálaadó imádságok, lefekvés előtti ima stb.).

Az Úr imádságát: a "Mi Atyánk"-ot, csak később tanulják meg a gyermekek. Akkor is csak részletekben és együtt értelmezve, hogy értsék is azt.

Fokozatosan szokják meg a gyermekek, hogy ők is imádkozhatnak saját szavaikkal. Nagy-nagy türelemmel kell segíteni a gyermekeket helyesen kérni és hálát adni, megköszönni mindazt, amit az Istentől kaptak. A nevelő feladata, hogy segítse a gyermekek felismerését: mindennap van miért hálát adni, (egészségért, táplálékért,

családunkért, óvodáért stb.) és ezekre sort is kell keríteni a mindennapi lelki beszélgetések során.

- Játékok

A keresztyén szellemiségű nevelésben nagy szerepe van a játéknak. A gyermek ugyanis beépíti játékába a rá nagy hatást gyakorló bibliai történetek egy-egy cselekményét, szereplőjét. Továbbá bizonyos játékokban (szerepjáték, dramatizálás, bábozás) a keresztyén erkölcs jellemzőit gyakorolhatja, pl. a szeretetet, a megértést, alkalmazkodást, megbocsátást, igazságot, rendet stb.

- Mese, vers, mondóka, ének, zene

A mese, vers, mondóka, ének, zene nélkülözhetetlen nem csak az óvodás gyermek nevelésében, de a keresztyén nevelésben is. Hiszen ezek erősíthetik egy-egy bibliai történet üzenetét.

A gyermekeket a keresztyén értékrend alapján családi légkörben, a szülőkkel szorosan együttműködve lehet nevelni. Domináns értékként jelenik meg a hit, szeretet, elkötelezettség, megbízhatóság, bátorság és a minőségi munkára való törekvés. A keresztyén ökumenikus csoportba járó gyermekeket arra nevelik, hogy tanulják meg tisztelni a felnőtteket, szeressék és fogadják el pajtásaik egyéniségét, helyesen tudják kifejezni gondolataikat és érzéseiket és legyenek képesek alkalmazkodni is. A felmerülő konfliktusokat ne durvasággal, erőszakkal vagy árulkodással oldják meg.

A keresztyén hagyományok, értékek, bibliai történetek, amennyiben szakképzett óvodapedagógus építi be az óvodai nevelési programba, segítik a gyermekeket, hogy stabil értelmi, érzelmi, lelki értékeket elsajátítva alkalmasak legyenek az iskolai beilleszkedésre és teljesítményre.

7.

ÓVODÁNK KAPCSOLATAI

A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

A közvetlen és közvetett partnereink elégedettségi mérését, eredményét és annak módszereit, részletesen kibontjuk a helyi minőségirányítási programunkban.

Közvetlen partnereink közé soroljuk a család (szülő, gondviselő) gyermek, munkatárs, tanítók – fejlesztőpedagógusok, fenntartó képviselőit.

Közvetett partnereink közé soroljuk: védőnői hálózat – gyermekorvos, közművelődési intézmények, bölcsőde, városétkeztetés, Városi Gyámhivatal, egyházak és egyéb kapcsolatok.

7. 1. Az óvoda és a család

7. 2. Az óvoda és az iskola- Pedagógiai Szakszolgálat

7. 3. Az óvoda és a fenntartó kapcsolata

7. 4. Az óvoda és a bölcsőde

7. 5. Az óvoda és az egészségügyi intézmények kapcsolata

7. 6. Az óvoda és a közművelődési intézmények

7. 7. Az óvoda és a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények kapcsolata.

7. 8. Az óvoda és az egyházak kapcsolata

7. 9. Az óvoda és a Városétkeztetés

7. 10. Az óvoda egyéb kapcsolatai

7.1.

Az óvoda és a család (szülő, gondviselő) kapcsolata

Kapcsolatunk lényege:

Az óvodánk a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve segíti a gyermeki személyiség kibontakozását.

A szülővel, a gondviselővel való jó partneri kapcsolat kialakítása, elengedhetetlen feltétele az együttműködésnek. Az óvodapedagógusok szaktudásukkal segítik a szülőt, akinek a legtöbb

tapasztalata van a gyermekről. Ezt a segítséget a tapintat, a segítségadás szándéka jellemezze, mindenkor tiszteletben tartva a szülő véleményét, a gyermek érdekét.

Az együttműködés célja, hogy a szülő elegendő információval rendelkezzen az óvodai nevelőmunkáról, gyermeke egyéni fejlődéséről. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda vagy a család teremt meg.

A szülővel való találkozások esetei:

- Óvodai előjegyzés alkalmával
- Nyílt nap a leendő óvodásoknak és a szülőnek az ismerkedésre
- Családlátogatás. Igény szerint minden leendő óvodást meglátogatnak otthonában az óvodapedagógusok, amikor tájékoztatást adnak az óvodai életéről, szokásokról. A továbbiakban szükség szerint történhet családlátogatás.
- Szülői értekezletet évente három alkalommal tartunk: nevelési év kezdetén, félévkor, és az Anyák napi ünnepséget követően. Ekkor tájékoztatást kapnak a szülők az óvodában folyó nevelőmunkáról, az aktuális és várható eseményekről.
- Napi kapcsolattartás, rövid beszélgetés, információ csere
- Nyitott napok, ahol a szülő is részt vehet a programokon. Ezek az alkalmak: farsang, Anyák napja - Búcsú az óvodától, „Lurkó Húsvét” munka délutánjai, „Ficánka” vízhez szoktatási program utolsó záró napja, „Okuló-Lurkó” közös tevékenységei.
- Nyílt nap, a szülő a délelőtti órákban megfigyelheti a csoport és gyermeke tevékenységeit.
- A szülővel együtt szervezett kirándulások, rendezvények.
- Kijelölt fogadóórát nem tartunk, mert a szülő az intézményvezetőt és a csoportvezető óvodapedagógusokat, előre egyeztetett időpontban felkeresheti. Ezt mind a két fél kezdeményezheti, s ezen alkalommal kapnak információt a gyermek fejlődéséről.

Az óvodapedagógusok feladata elsősorban a kapcsolattartás kezdeményezése. Arra kell törekedni, hogy ez a kapcsolat konstruktív legyen, mindenkor a gyermek érdekeit szolgálja.

A találkozások, rendezvények előkészítése, megszervezése, lebonyolítása az óvodapedagógusok feladata.

A rendezvényekről, eseményekről a szülők időben kapjanak tájékoztatást (4-5 nappal előbb, kirándulásról 2-3 héttel korábban). A szülőknek megfelelő információval kell rendelkezniük arról, mikor milyen események várhatóak és ezekhez milyen eszközök, dokumentumok szükségesek. A kirándulásokat és az olyan jellegű rendezvényeket, ahol fokozott a balesetveszély, nagyon körültekintően kell megszervezni, minden lehetséges baleseti forrást kiiktatva.

A közös tevékenységek, programok szervezésében segítségünkre vannak a szülői szervezet tagjai.

7.2. Az óvoda és a Kossuth Lajos Általános iskola kapcsolata

Az együttműködés célja:

A jó kapcsolat kialakítása, mely elősegíti a gyermekek zökkenőmentes iskolakezdését, valamint tájékozódás, visszajelzés arról, hogyan sikerült beilleszkedni a gyermekeknek.

Óvoda- iskola átmenet.

A kapcsolattartás formái:

- Közös programok az óvoda – iskola átmenet megkönnyítésére.
- Szülői értekezletekre meghívjuk a leendő első osztályban tanítót.
- Egymás rendezvényeinek időnkénti, alkalomszerű látogatása, mivel a gyerekek részt vesznek iskolai látogatásokon.

7.2.1. Megyei pedagógiai szakszolgálat kapcsolata

Az együttműködés célja:

Kisgyermekkorai pszichológiai rendellenességek vizsgálata és terápiája.

Az iskolaérettséghez szükséges alkalmasság vizsgálata.

A szakszolgálat által megvizsgált sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése.

A gyermekek szakszerű logopédiai ellátása.

Mozgásfejlesztés.

A kapcsolattartás formái:

Pszichológus, gyógypedagógus, logopédus, fejlesztőpedagógus, és az óvodapedagógus között rendszeres kapcsolattartás, szülővel való megbeszélések alkalmasszerűek.

7.3. Az óvoda és a fenntartó kapcsolata

Intézményünk vezetője és a fenntartó között jól kiépített, együttműködő kapcsolat van.

Kapcsolattartás lényege: hogy az intézményünk működése, - szakmai és gazdasági – a mai kor igényeinek megfelelően alakuljon, **a gyermekek érdekeit szolgálja.**

A kapcsolattartás formái:

Az intézményvezető kapcsolatot tart a jegyzővel, aljegyzővel és a polgármesterrel. A felmerülő problémák megoldására keresik az együttműködésen alapuló megoldásokat.

Óvodánk „nyitott” a külső környezet felé, ezért a képviselőtestület tagjai bármikor látogathatják óvodáinkat, tájékozódhatnak az óvoda napi működéséről, az óvodában folyó munkáról. Ahhoz, hogy a látogatás eredményes legyen, kérjük, a látogatást egyeztessék az intézményvezetővel (a programok ne fedjék egymást!).

7.4. Az óvoda és a bölcsőde kapcsolata

Az óvodánk kapcsolatot tart a bölcsődével, melyet együttműködési megállapodásban rögzítettünk. A kapcsolattartásunk célja, hogy a gyermekek számára megkönnyítsük a bölcsődéből óvodába való átmenet időszakát, megismerjük az ott folyó nevelő-gondozó munkát, valamint a bölcsődei gondozók is kapjanak tájékoztatást az óvodai nevelőmunkáról.

A kapcsolattartás formái:

- Óvodapedagógusok látogatása a leendő óvodásoknál.
- Közös továbbképzéseken való részvétel.

7.5. Az óvoda és az egészségügyi intézmények kapcsolata

- Óvodánk rendszeres kapcsolatot tart a védőnői hálózattal, valamint a gyermekorvossal, akik a gyermekek egészségügyi vizsgálatát látják el.

Kapcsolattartás lényege:

- A gyermekek egészségi állapotának követése, kötelező szűrővizsgálatok megszervezése.
- A gyermekek személyi higiénéjének ellenőrzése, óvodai beíratásának támogatása, korai képességgondozással tanácsadás, korai fejlesztésre szoruló gyermekek kiszűrése.

A kapcsolattartás formái:

- **A védőnők** évente két alkalommal látogatást tesznek az óvodában, amikor a gyermekek egészségügyi törzslapjának megfelelően elvégzik az ellenőrző méréseket.
- Az óvodapedagógus szűrő vizsgálatot kérhet, ha a csoportban a gyermekek egészségét fertőzés veszélyezteti. (Pl.:a hajon lévő élősködő, feltűnő bőrpír...stb.)

7.6. Az óvoda és a közművelődési intézmények kapcsolata

Az óvoda és a közművelődési intézmények között alkalmyszerű, együttműködő kapcsolatunk van.

Kapcsolattartásunk célja: a nevelésünket színesebbé tesszük az intézmények által nyújtott programokkal, lehetőségekkel: kiállítások, könyvtárlátogatás...stb.

A Báb, és játszóházi munkaközösség a **Hegyesi János Városi Könyvtár és Közművelődési Intézmény** felkérésére esetenként bábelőadásokat tart gyermekeknek, valamint egyes ünnepekhez kapcsolódóan **játszóházi foglalkozásokon vesz részt.**

Állandóan megtekinthető kiállítások: Szt. Erzsébet Képtár, Tájház.

7.7. Az óvoda és a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények kapcsolata

Kapcsolatunk lényege:

Gyermekvédelmi felelős koordinálja a család és gyermekvédelmi feladatokat az óvodában.

A kapcsolattartás formái:

- Esetmegbeszélések.
- Közös értekezletek.
- Írásban történt tájékoztatás a felmerülő problémákról.

7.8. Az óvoda és az egyházak kapcsolata.

Kapcsolattartásunk lényege, hogy a szülők igényeinek megfelelően lehetőséget biztosítunk a vallásos világnézettel való ismerkedésre, a városunkban lévő történelmi egyházak közreműködésével. (Református, Katolikus, Unitárius egyház.)

A kapcsolattartás formái: nevelési időn kívül az óvoda helyet és eszközt biztosít a hitéletre neveléshez heti egy alkalommal.

A 2010/11-es nevelési évtől kezdődően –szülői kezdeményezésre- óvodánk egyik specialitásaként beindul egy ökumenikus-keresztyén csoport, amelyben egész nap folyamán a keresztyén szellemiségű nevelés valósul meg.

7.9. Az óvoda és a Városétkeztetés kapcsolata

A kapcsolattartás lényege:

Közvetlen kapcsolat kialakítása, együttműködés a Városétkeztetés vezetőjével az óvodás korú gyermekek egészséges életmódra nevelése, ezen belül a táplálkozás terén. Közös célunk, hogy a gyermekek egészségesen, változatosan táplálkozzanak. Ismerjenek meg új ételeket, kóstoljanak új ízeket, ismerkedjenek a reform étkezés alapjaival!

A kapcsolattartás formái:

Három havonta- az időszak első hétfőjén – kerek asztal megbeszélés szervezése. Helyszín a „Lurkófalva” óvoda, vagy a Városétkeztetés ebédlője. A megbeszélés résztvevői: a Városétkeztetés vezetője, az élelmezés vezető, az intézményvezető, óvodapedagógusok, dajkák. A megbeszélésekről feljegyzést készítünk.

Óvodánk jó kapcsolatot alakított ki, alakít ki a környezetünkben található intézményekkel, és alkalomszerűen látogatást tervezünk

7.10. Az óvoda egyéb kapcsolatai

Óvodánk jó kapcsolatot alakított ki, alakít ki a környezetünkben található intézményekkel, és alkalomszerűen látogatásokat tervezünk.

Ezek:

- **Borostyánkert Idősek Otthona** – Idősek napján rövid műsorral kedveskednek az óvodások.
- **Kastélypark Strandfürdő:** ”Ficánka” innováció program keretében május, vagy június hónapban 5 alkalommal a 6-7 éves gyermekek ismerkednek a fürdő kultúrával.
- **Az óvoda és civil szervezetek kapcsolata.**

Városunkban sok civil szervezet működik, akik szívesen részt vesznek óvodai programjainkban. Színesítik rendezvényeinket és munkájukkal támogatják intézményünket. Generációk találkozhatnak, így már óvodáskorban átörökítjük a meglévő népi hagyományainkat, a népi kismesterségeket, népdalköri dalokat, helytörténeti tárgyak megismerését. Az együttes tevékenységek során alakulnak a gyermekek közösségi szokása.. Történetek, anekdoták pozitívan hatnak érzelmi, értelmi fejlődésükre, segítik őket a hagyományok ápolásában.

8.MÉRÉS ÉRTÉKELÉS, ELLENŐRZÉS

BEVÁLÁS VIZSGÁLAT

8.1. Az értékelés folyamata a gyermekek fejlődésére vonatkozóan.

Az INNOVÁCIÓ rövid bemutatása

Több mérésen, értékelésen alapuló „Fejlődés nyomon követése” rendszer kidolgozása

Lurkó- Mérő

- **Óvodába lépés előtti megismerés.**
  - Bölcsődei látogatás.
  - Előjegyzés.
  - Nyílt nap a leendő kiscsoportosoknak.
  - Családlátogatás.
- **Óvodába lépéskor.**
  - Szülői értekezlet.
  - Anamnézis készítése.
- **A fejlődés várható jellemzői 3- 7 éves korosztály számára.**
  - A fejlődés várható jellemzői.
  - A szülővel történt megbeszélés a gyermek aktuális fejlődéséről.
  - Egyéb, a gyermek fejlődésére, fejlesztésére vonatkozó legfontosabb (általános) megjegyzések, melyek nem szerepelnek a fenti táblázatban, de lényegesek lehetnek a mérés szempontjából.
  - Koordinációs tábla.
- **A 4. életévét betöltő gyerekeknél rövid DIFER.**
- **Gyermekmunka elemzése.**
- **Próbateszt.**
- **SNI –s szakértői vélemények iktatása.**
- **HHH gyermekek anyaga.**

- **A gyermek látása és, hallás vizsgálata.**
- **A mérő-, értékelő eszköz dokumentálása és kezelése.**
- **A fejlődést kimutatható eredmények.**
- **Beválás vizsgálat.**
- **Adatvédelem.**
- **Szakmai útmutató.**

Részletes innováció a nevelési programunk mellékletét képezi, mely csak SZIGORÚAN belső használatra szolgál. Külső személy számára történő másolása, tartalma nem adható át, szigorúan tilos!

IV. sz. MELLÉKLET „LURKÓ-MÉRŐ”

Ahhoz, hogy az ellenőrzés, értékelés folyamatos lehessen, a következő dokumentumot kell az óvodapedagógusoknak elkészíteni.

Csoportnapló (tartalmazza)

A csoport életkor és nem szerinti összetétele.

Évközben érkezők-távozóik.

Nyilvántartólap.

Az étkező gyermekek számának naponkénti nyilvántartása.

A gyermekek névsora és jele.

Hetirend.

Időkeret.

Születésnapok nyilvántartása.

I. Nevelőmunka tervezése.

I Nevelőmunka tervezése.

II. Nevelőmunka tervezése.

Értékelés.

III. Nevelőmunka tervezés.

Értékelés.

IV. Nevelőmunka tervezés.

Képességfejlesztés, Műveltségterületek.

A gyermek felvételéről szóló határozat száma, nyilatkozat.

Családlátogatás.

Kapcsolat a szülőkkel.

Szülő óvodában tett látogatása.

Szülői nyilatkozat I.

Szülői nyilatkozat II.

Az óvodavezető ellenőrzései.

Feljegyzések.

Havi tervek.

A gyermekek születési sorrendje.

A csoportnapló vezetéséhez részletes szakmai útmutató tartozik!

A gyermekek egyéni fejlődése „LURKÓ-MÉRŐ” lsd. INNOVÁCIÓ IV. számú melléklet

Intézményvezető által elkészített munkaterv része az ellenőrzésnek

A munkaterv, egy nevelési évre készül. Tartalmazza a pedagógiai munka értékelésének ütemét. A munkaterv alapján végzett ellenőrzés, értékelés egyik célja a Pedagógiai programunk és a gyermekcsoportokban folyó nevelőmunka összehasonlítása, értékelése, elemzése. Az ellenőrzés, látogatás előre megtervezett feladatokkal történik, és az érdekeltek időbeni értesítésével.

8.2. Az értékelés második folyamata a „LURKÓFALVA” nevelési programra vonatkozik – beválás vizsgálat.

A nevelési program ellenőrzésében, értékelésében, elemzésében a vezető irányításával az óvodapedagógusok is részt vesznek. A módosított nevelési programot, „LURKÓFALVA” 2010. szeptember 1-től alkalmazzuk. Beválását folyamatosan évente elvégezzük. Ha az igények úgy merülnek fel (törvényi változások, partnerek igénye, óvodapedagógusok igénye, szerkezeti, lényeges módszertani változtatási igények) módosításra teszünk javaslatot. Egyébként az apróbb változtatásokat folyamatosan jegyezzük, de módosítást nem tervezünk.

A nevelési programunk kötelező teljes körű felülvizsgálatát (négy év) múlva végezzük el.

Évente három területet jelöljünk ki.

2010-2011-es nevelési év kiemelt területei a nevelési program ellenőrzésében, beválás vizsgálatában, ellenőrzésében:

1. A programunk, a „Lurkó-mérő” és a csoportnaplónk koherenciájának vizsgálata.
2. A programunk és az új óvoda tárgyi személyi feltételeinek vizsgálata.
3. A programunkban megjelenített kapcsolatok vizsgálata.

2011-2012-es nevelési év kiemelt területei a nevelési program ellenőrzésében, bevéálás vizsgálatában, ellenőrzésében:

4. A programunkban megfogalmazott szabad játék érvényesülésének vizsgálata.
5. A „Ficánka” innováció bevéálásának vizsgálata.
6. Kompetencia alapú óvodai nevelés részleges adaptációjának vizsgálata. Az ökümenikus – keresztyén csoport, nevelő munkájának vizsgálata.

2012-2013-as nevelési év kiemelt területei a nevelési program ellenőrzésében, bevéálás vizsgálatában, ellenőrzésében:

7. A kulcskompetenciák szerepe a gyermek fejlődésében.
8. Az óvoda-iskola átmenet megvalósulása.
9. Az „Okuló-lurkó” innováció eredményessége, tapasztalatai.

2013-2014-es nevelési év kiemelt területei a nevelési program ellenőrzésében, bevéálás vizsgálatában, ellenőrzésében:

10. A „Lurkó- Húsvét” innováció bevéálásának vizsgálata.
11. Az inklúzió, integráció megvalósulása, eredményesség vizsgálata.
12. Az anyanyelvi,- értelmi nevelés megvalósulása, eredményesség vizsgálata.

Az ellenőrzés, értékelés, elemzés arra irányul, hogy:

- Visszajelzést kapjunk a nevelési programban megfogalmazott nevelési, személyiségfejlesztő feladataink megvalósításáról, így milyen eredményeket értünk el az:
  - értelmi képességek
  - szociális képességek terén
  - kommunikációs (verbális, nonverbális) képességek
  - testi képességek
- Valamint, milyen módon befolyásolta a program a nevelőtestületet, milyen véleményt alkotnak a partnerink a nevelőmunkánkról a „LURKÓFALVA” nevelési programról.

Az elemzés, értékelés, ellenőrzés megvalósulhat:

- A dokumentumok vizsgálatával: csoportnapló, „LURKÓ-MÉRŐ” (a gyermek egyéni fejlődését nyomon követő dokumentum), „LURKÓFALVA” nevelési program vizsgálatával.
- Csoportban történő megfigyeléssel, ellenőrzéssel, elemzéssel.
- Egyéni és csoportos beszélgetésekkel.
- Kérdőíves felméréssel.

Az elemzés, értékelés, ellenőrzés történhet:

- A Pedagógiai munkaközösség koordináló munkájának segítségével.
- Az óvodapedagógusok részéről – önellenőrzés.
- A munkaközösség vezetők segítségével.
- Az intézményegység- vezető elemző, értékelő, ellenőrző munkájával.
- Az intézményvezető elemző, értékelő, ellenőrző munkájával.
- A minőségfejlesztési munkacsoport elemző, értékelő, ellenőrző munkájával.
- Szakértő felkérése esetén elemző, értékelő munkájával.

A TÁMOP 3.1.4 keretében 2010-ben módosított, bővített program beválás vizsgálata lezárul 2014-ben.

2013-ban a Köznevelési törvény és az Óvodai nevelés Országos Alapprogramja alapján ismét módosítottuk a Pedagógiai programunkat.

2014-ben csak az innovációk megvalósításának módosításában történhet programunkban változás, melyet dokumentálunk.

2017. 08. 31-ig ebben a formában végezzük el a feladatainkat.

A Programunk érvényességi ideje négy év: 2013. 09. 01-2017. 08. 31-ig

9.

ZÁRADÉK

9.1.

SZÜLŐI MUNKAKÖZÖSSÉG VÉLEMÉNYE

Jelen Pedagógiai programot: „LURKÓFALVA” a Szülői Munkaközösség

2013. augusztus.....-én megvitatta, és egyetértését fejezte ki.

2013. augusztus.....

SZ.M.K. Elnöke

9.2.

NEVELŐTESTÜLET HATÁROZATA

Az óvoda nevelőtestülete jelen Pedagógiai programot:

„LURKÓFALVA”

2013. augusztus.....-én elfogadta az érvényesség idejére.

Füzesgyarmat, 2013. augusztus.....

Károlyi Zsigmondné
Mb intézményvezető

Csák Károlyné
jegyzőkönyvvezető

PH.

9.3.

Az óvodavezetője a jelen Pedagógiai programot:

„LURKÓFALVA”

2013. augusztus.....-én elfogadta az érvényesség idejére.

Füzesgyarmat, 2013. augusztus.....

Ph.

Károlyi Zsigmondné

Mb intézményvezető

10.

FELHASZNÁLT IRODALOM

BIBLIOGRÁFIA

Törvények:

1. 2011.évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
2. 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló törvény módosításáról
3. 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
4. 1993.évi LXXIX törvény
5. 137/1996.(VIII.28.) Kormányrendelet
6. Alapprogram módosító Kormány rendelet 255/2009. (IX.20.)
7. 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
8. 11/1994.(VI.8) MKM rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről
9. 14/1994.(VI. 2) MKM rendelet a képzési kötelezettségről és a Pedagógiai Szakszolgálatokról
10. 2/2005(III.1) OM rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
11. LURKÓFALVA helyi nevelési program 2010
12. Kövér Sándorné dr.,- Papp Lászlóné, Váradi Gáborné
A református óvodai nevelés keretprogramja.
Református Pedagógiai Intézet, Budapest 2005.

13. Dr. Gósy Mária

Beszéd és beszédviselkedés az óvodában
Budapest Tanszer – tár BT. 1993.

14. Dr. Kovács György

A játék elmélete és pedagógiája

15. Porkolábné Dr. Balogh Katalin

Kudarccal az iskolában
Alex - typo kiadó 1992.

16. Balázsné Szűcs Judit

Miből lesz a cserebogár?
Alex – typo kiadó és Reklámiroda BT. 1992.

17. Dr. Kuti István,

Környezetvédelmi nevelés az óvodában

18. Forrai Katalin

Ének az óvodában Budapest Editio Musico 1993.

19. Dr. Fejes Erzsébet – Kanczler Gyuláné Dr.

Mesélő természet

20. Gaál Sándorné – Gyarmati Zoltánné

Programterv a megújuló óvodai testneveléshez
Szarvas 1991.

21. Dr. Hamza István, Fodorné Dr. Földi Rita, Dr. Tóth Ákos

Játék, egyensúlyozás, vízhez szoktatás

22. Dr. Oszetzky Tamásné

Testnevelési játékok az óvodában. Útmutató óvónők számára

Budapest OPI. 1983.

Ajánlás szakirodalomhoz: Kompetencia programcsomag tématervezési javaslatok:

23. Dr. Bakonyi Anna, Labáth Ferencné, Kovács Erika:

Óvodai nevelés kompetencia terület - Elméleti alapvetések

Educatio

24. Fehér Anna, Káli Erzsébet, Kocsis Csilla, Puss Józsefné, Schrödl Istváné, Szélinger

Henriett, Thieme Tiborné

Educatio Kht. 2008.

25. Reiker Ildikó: Zenevarázs - Új utak az óvodai nevelés zene és mozgásvilágában

26. Túri György: Játék, tánc, élet

27. Fehér Anna: Játsszunk Természetesen. Kiegészítő segédlet a komplex tervekhez

28. Székely Andrea: Bábjáték

29. Székely Andrea: Játék a bábokkal

30. Zóka Katalin: Kóstolható, Varázseszközök az óvodában

31. Összeállította: Kiss Éva ny. óvodapedagógus

Négy évszak sorozat: „Tavaszi van gyönyörű...”

„Itt a nyár táncot jár a napsugár...”

„Peregnek, porolnak csöppnyi levélhaddak...”

„A tél csengői csengenek...”

32. Lukács Józsefné – Ferencz Éva: Elmúlt a nyár itt az ősz, kampós bottal jár a csősz

Flaccus Kiadó Bp.2009

33. Dr. Tótszölösné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában
FER-Co. Kft.

34. Összeállította: Kertész Erzsébet: Irodalmi szöveggyűjtemény óvodásoknak és
kisiskolásoknak: Itt az ünnep, Itt a tavasz, Itt a nyár, Itt az ősz, Itt az tél

35. Komáromi Lajosné: A játék természetes örömeivel
Antológia kiadó 2006

36. Zilahi Józsefné: Óvodai nevelés játékkal, mesével: Nyár, Ősz, Tél, Tavasz